

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟΥ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
ΕΝΝΟΙΩΝ & ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΥ ΜΕΣΩ ΤΗΣ
ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ Adobe flash CS4 ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ
ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ»**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ :

Ασημάκη Στεφανία

Σπηλιωτοπούλου Αγγελική – Ζωή

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ :

Δρ. Σταυρούλα Γεωργοπούλου, Καθηγήτρια

ΠΑΤΡΑ, ΜΑΙΟΣ 2010

Ευχαριστίες

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε θερμά την εισηγήτρια καθηγήτρια μας Δρ. Σταυρούλα Γεωργοπούλου, καθηγήτρια του τμήματος Λογοθεραπείας του Α.Τ.Ε.Ι. Πατρών, για την θεματολογία της εργασίας μας, την άψογη συνεργασία της και την αμέριστη συμπαράσταση και καθοδήγηση της ώστε να ολοκληρωθεί με επιτυχία αυτή η εργασία.

Επίσης ευχαριστούμε πολύ τον προϊστάμενο του τμήματος της Κοινωνικής εργασίας του Α.Τ.Ε.Ι. Πατρών κύριο Δρίτσα που μας επέτρεψε την είσοδο στο εργαστήριο απασχόλησης παιδιών του τμήματος για τους σκοπούς της έρευνας. Για τον ίδιο λόγο ευχαριστούμε, την Λογοθεραπεύτρια Φούντα Ελισάβετ για την παραχώρηση του επαγγελματικού της χώρου ώστε να διεξαχθεί η έρευνα.

Ακόμη ευχαριστούμε πολύ τους παρακάτω παιδικούς σταθμούς και νηπιαγωγεία για την άψογη συνεργασία τους : «Παιδικός Σταθμός των εργαζομένων του Γενικού Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου Πατρών του Ρίου», «70^ο Νηπιαγωγείο Ν. Σουλίου Πατρών», «Ιδιωτικός Παιδικός σταθμός ο Ανεμόμυλος» και «8^{ος} Παιδικός Σταθμός Πάτρας».

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ :

Περίληψη.....	5
Εισαγωγή.....	6
Σκοπός της έρευνας	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.....	12
1.1 Ορισμός της αξιολόγησης	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.....	14
2.1 Η κατάκτηση του σημασιολογικού τομέα	14
2.2 Προσδοκίες στην γλωσσική ανάπτυξη παιδιών προσχολικής ηλικίας	15
2.3 Στάδια ανάπτυξης του λεξιλογίου.....	17
2.4 Η κατάκτηση της σημασίας των ουσιαστικών	19
2.5 Η κατάκτηση της σημασίας των ρημάτων	20
2.6 Τα σημασιολογικά λάθη	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	22
3.1 Κατηγορίες λέξεων , έννοιες και δεξιότητες που αξιολογήθηκαν	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	33
4.1 Πρόγραμμα Adobe Flash CS4	33
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 – ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	35
5.1 Επιλογή δείγματος	35
5.2 Target group	35
5.3 Τόπος και περιβαλλοντικές συνθήκες χορήγησης της αξιολόγησης	38
5.4 Όργανα μέτρησης	39
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 – ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	40
6.1 Τι έδειξε η έρευνα	40
6.2 Συζήτηση αποτελεσμάτων	49
6.3 Έλεγχος στατιστικής σημαντικότητας μεταξύ των ηλικιακών ομάδων ...	68
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	76

7.1 Συμπεράσματα ως προς τα λάθη	76
7.2 Συμπεράσματα ως προς τον χρόνο χορήγησης	88
7.3 Συμπεράσματα ως προς τη συμπεριφορά των παιδιών	89
7.4 Μελλοντικές σκέψεις	89
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	91
Παράρτημα 1 : Φόρμα αξιολόγησης	93
Παράρτημα 2 : Στατιστικοί πίνακες	98

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η ανάπτυξη του λεξιλογίου και των εννοιών έχει μελετηθεί από εκατοντάδες επιστήμονες σε όλο τον κόσμο. Η αξιολόγηση του επιπέδου ανάπτυξης ενός παιδιού σε αυτούς τους τομείς σήμερα πραγματοποιείται με απλές δοκιμασμένες μεθόδους. Στην συγκεκριμένη έρευνα όμως προσπαθήσαμε να δοκιμάσουμε έναν νέο τρόπο αξιολόγησης του λεξιλογίου και κάποιων εννοιών σε παιδιά προσχολικής ηλικίας και συγκεκριμένα από 3 ετών έως 4;6. Ο νέος αυτός τρόπος περιλαμβάνει ένα νέο λογισμικό που δημιουργήσαμε, στο οποίο γίνεται συνδυασμός εικόνας και ήχου δηλαδή κινούμενων εικόνων βασισμένες σε παιδικές φιγούρες και ηχογραφημένων ομιλιών.

Η δοκιμασία αξιολόγησης πραγματοποιήθηκε σε παιδικούς σταθμούς και νηπιαγωγεία κάτω από άριστες συνθήκες.

Συνοπτικά, όσον αφορά στην απόδοση των παιδιών, σε ορισμένες από τις εννοιολογικές-σημασιολογικές κατηγορίες που αξιολογήθηκαν, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι υπάρχει μια ανάλογη σχέση ανάμεσα στην ηλικία και την τελική τους απόδοση, πράγμα το οποίο αναμέναμε. Σε ορισμένες περιπτώσεις όμως το γλωσσικό τους επίπεδο σε συνδυασμό πάντα με την ηλικία τους δεν ήταν το αναμενόμενο. Τα αποτελέσματα συμφωνούν με πολλές θεωρίες που αναπτύχθηκαν κατά καιρούς και οι οποίες υποστηρίζουν ότι παράγοντες όπως το επικοινωνιακό περιβάλλον των παιδιών ή διαταραχές συμπεριφοράς π.χ. διάσπαση προσοχής, μπορούν να επηρεάσουν την απόδοση και κατ' επέκταση τη γλωσσική τους ανάπτυξη.

Παρ' όλα αυτά, τα παιδιά στην πλειοψηφία τους έδειξαν ότι αυτός ο τρόπος αξιολόγησης είναι ιδιαίτερα ελκυστικός και ενδιαφέρον προς αυτά καθώς διαφέρει από τις κοινές δοκιμασίες αξιολόγησης (χαρτογραφικό υλικό). Κάτι τέτοιο μας ωθεί στη σκέψη για μελλοντική δημιουργία αντίστοιχου λογισμικού στα πλαίσια της θεραπευτικής παρέμβασης.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ξεκινώντας την έρευνα σκοπός ήταν η μελέτη του επιπέδου αντίληψης και έκφρασης του Ελληνικού λεξιλογίου σε παιδιά προσχολικής ηλικίας μέσω νέων τεχνολογικών εφαρμογών . Ταυτόχρονα στόχος ήταν να αξιολογηθεί αν ο νέος τρόπος αυτός μπορεί να λειτουργήσει ως ένα πιο ενδιαφέρον και πιο αποτελεσματικό μέσο αξιολόγησης για παιδιά των ηλικιακών ομάδων (3;0 – 3;6) , (3;7 – 4;0) , και (4;1 έως 4;6) .

Προτού παρουσιαστούν τα στοιχεία της έρευνας θα αναλυθούν κάποιοι σημαντικοί ορισμοί που θα αναφερθούν παρακάτω.

Νοητικό λεξικό : είναι ο χώρος αποθήκευσης των αναπαραστάσεων των λέξεων, ο οποίος περιλαμβάνει πληροφορίες για τους ήχους μιας λέξης (φωνολογίας), τη σημασία της (σημασιολογία), τη γραπτή μορφή της και τις συντακτικές σχέσεις και ιδιότητες που μπορεί να έχει (σύνταξη). Με άλλα λόγια είναι το σύνολο των λέξεων (με τις έννοιες τους) που γνωρίζει ο άνθρωπος και το οποίο είναι αποθηκευμένο στον εγκέφαλο του. (Harley 2001, Fromkin & Rodman 1998)

Έννοια : είναι ένας συμβολικός τρόπος για να υποδηλώσουμε ομοιότητες μεταξύ πραγμάτων (προσώπων, γεγονότων, αντικειμένων, καταστάσεων), που είναι ως προς τα άλλα τους χαρακτηριστικά διαφορετικά. (Ιωάννου Ν. Παρασκευοπούλου, 1987)

Γλώσσα : είναι το σύστημα επικοινωνίας και ο κώδικας σημείων με τα οποία τα μέλη μιας γλωσσικής κοινότητας εκπέμπουν και δέχονται μηνύματα. Με άλλα λόγια, είναι η μελέτη και ανάλυση τόσο της συμβολικής προφορικής όσο και της εικονικής νοηματικής γλώσσας (ψυχολογολογική προσέγγιση). (Fromkin & Rodman 1998)

Σύμφωνα ,με τους Bloom & Lahey (1978) η γλώσσα έχει τρεις διαστάσεις : Το περιεχόμενο, την μορφή και την χρήση.

Η γλωσσική μορφή περιγράφεται με τα επιφανειακά χαρακτηριστικά αυτών που λέγονται. Το γλωσσικό μήνυμα μπορεί να περιγραφεί ως προς τρία κύρια χαρακτηριστικά : την φωνολογία , την μορφολογία και την σύνταξη.

Το Γλωσσικό περιεχόμενο αποτελείται από τα θέματα που μπορεί να αναπτυχθούν προς συζήτηση. Μελετά τη συμβατική, αυθαίρετη αλλά καθολική και υποχρεωτική σημασία των λέξεων. Στο γλωσσικό περιεχόμενο εμπεριέχεται η σημασιολογία της γλώσσας δηλαδή η κατηγοριοποίηση των θεμάτων σύμφωνα με το γενικό είδος του νοήματος που είναι κοινό για όλα και το οποίο εκφράζεται με την γλώσσα . Συνοπτικά εκφράζει αυτά για τα οποία μιλούν οι άνθρωποι , την γνώση τους για τα αντικείμενα , την σχέση μεταξύ των αντικειμένων και την σχέση μεταξύ των γεγονότων. Οι σημασιολογικές πληροφορίες αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος του νοητικού λεξικού, μέσα στο οποίο ορισμένες λέξεις αναφέρονται άμεσα σε πράγματα και γεγονότα και το φάσμα των εννοιολογικών σχέσεων τους είναι εκτεταμένο και συνδέεται με γενικές πολιτιστικές και πολιτισμικές γνώσεις.

Η γλωσσική χρήση είναι ο λόγος για τον οποίο μιλάμε. Η γλώσσα μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να εξυπηρετηθούν διάφορες σκοπιμότητες. Η χρήση της γλώσσας ονομάζεται και πραγματολογία και έχει τρεις διαφορετικές πλευρές : α) να πραγματοποιούμε τους σκοπούς μας , β) να αξιοποιήσουμε πληροφορίες από τα συμφραζόμενα ώστε να διατυπώσουμε ένα μήνυμα και να πετύχουμε τους στόχους μας , γ) να αλληλεπιδράσουμε με τους συνομιλητές μας προκειμένου να ξεκινήσουμε , να τερματίσουμε ή να διατηρήσουμε μια συνομιλία. Η γνώση των κανόνων χρήσης της γλώσσας είναι βασική προϋπόθεση για την σωστή επικοινωνία. (Bloom & Lahey , 1978)

Οι παραπάνω τρεις τομείς της γλώσσας είναι σημαντικοί και πρέπει να αξιολογηθούν από έναν λογοθεραπευτή τόσο στην *κατανόηση* όσο και στην *παραγωγή*:

Κατανόηση: Η αξιολόγηση της κατανόησης περιλαμβάνει συγκεκριμένες περιοχές όπως το νοητικό λεξικό και τις έννοιες , τη γνώση

συντακτικών και μορφολογικών τύπων και την κατανόηση του λόγου σε επίπεδο διαλόγου.

Παραγωγή : Η αξιολόγηση της γλωσσικής παραγωγής περιλαμβάνει το μέγεθος και τη χρήση του λεξιλογίου , τις σημασιολογικές σχέσεις των λέξεων , τη χρήση γραμματικών και μορφολογικών δομών , τη φωνολογία , τις πραγματολογικές ικανότητες και την προσωδία . Οι δραστηριότητες για την αξιολόγηση των παραπάνω περιλαμβάνουν την κατονομασία εικόνων ή αντικειμένων , την περιγραφή πράξεων (ρήματα) σε εικόνες, τον ορισμό λέξεων , τη συμπλήρωση κενών φράσεων / προτάσεων , την κατασκευή προτάσεων με μία λέξη – ερέθισμα , την επανάληψη προτάσεων και την λήψη δείγματος λόγου. (Καμπανάρου , 2007)

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ

Η φυσιολογική γλωσσική ανάπτυξη ενός παιδιού έχει κάποια συγκεκριμένα όρια και συνδέεται με άλλους τομείς της εξέλιξης του. Πάνω σε αυτό αναφέρονται πολλά και διαφορετικά μοντέλα όπου το καθένα περιγράφει με διαφορετικό τρόπο την διαδικασία της φυσιολογικής γλωσσικής ανάπτυξης μέσω της οποίας το άτομο θα μπορέσει να κατακτήσει τη γλωσσική ικανότητα. Μερικά υποστηρίζουν ότι η κύρια περίοδος ανάπτυξης χωρίζεται σε επιμέρους διαστήματα στα οποία αναμένεται να έχει επιτευχθεί μια πρόοδος. Άλλα μοντέλα εξετάζουν την γλωσσική ανάπτυξη έχοντας ως ιδέα ότι οι γλωσσικές ικανότητες του παιδιού αναπτύσσονται ταυτόχρονα ή αλληλεπιδρούν.

Η γλωσσική ανάπτυξη ενός παιδιού μπορεί να επηρεαστεί από πολλούς παράγοντες οι οποίοι ενδέχεται να συμβάλουν στην ύπαρξη μιας διαταραχής. Γι' αυτό το λόγο, θα πρέπει να υπάρχουν ορισμένες προϋποθέσεις οι οποίες αφορούν την φυσιολογική κατάκτηση της γλώσσας. Στον *πίνακα 1* αναφέρονται οι εν λόγω προϋποθέσεις κατηγοριοποιημένες ως προς τις τρεις βασικές γλωσσικές λειτουργίες **πρόσληψη – επεξεργασία – παραγωγή**:

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

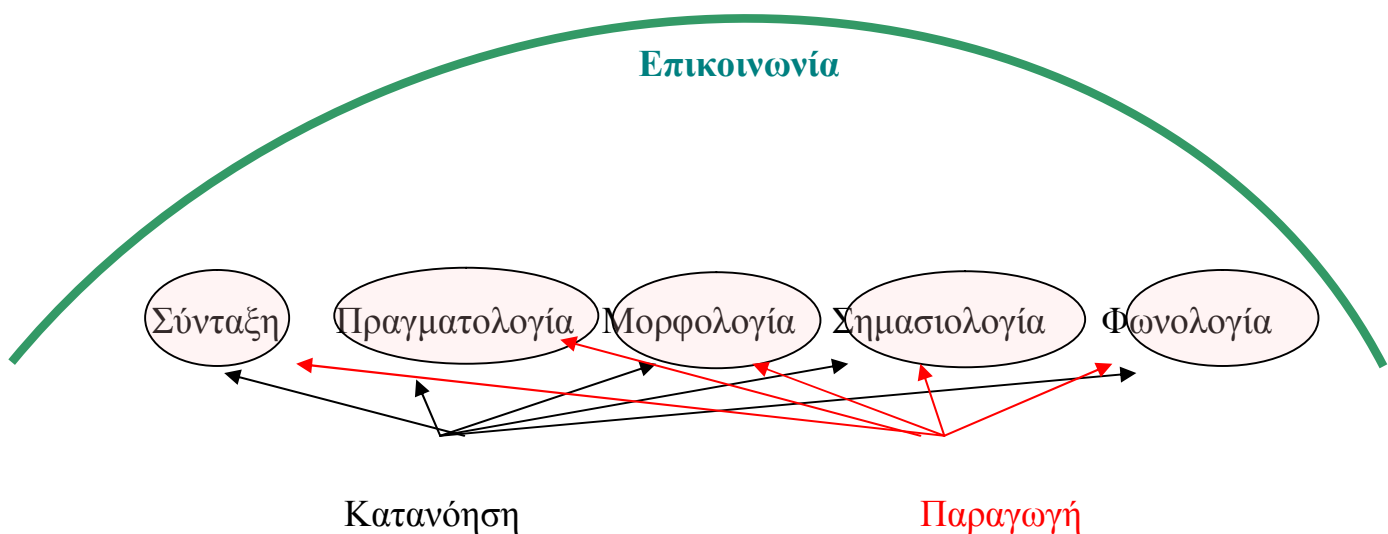
	ΠΡΟΣΛΗΨΗ	ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ	ΠΑΡΑΓΩΓΗ
ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ	- Ικανότητα να ακούει την ομιλούμενη γλώσσα	- Περίπλοκος εσωτερικός μηχανισμός που ενοποιεί όλες τις εμπειρίες	- Ικανότητα δημιουργίας μονάδων ομιλούμενης γλώσσας, αντιληπτή από τους άλλους
	- Περιβάλλον με ικανούς ομιλητές και ποικίλες επικοινωνιακές καταστάσεις	- Απουσία γενικευμένης γνωστικής ανεπάρκειας (νοητική υστέρηση)	- Φυσιολογικός στοματοκινητικός έλεγχος
	- Απουσία αισθητηριακής διαταραχής (απώλεια ακοής, όρασης)	- Απουσία ειδικής συναισθηματικής ανεπάρκειας (αυτισμός)	- Απουσία δομικών ανωμαλιών
	- Αποφυγή ομιλίας 2 γλωσσών (διγλωσσία)	- Απουσία δομικών και λειτουργικών ανωμαλιών του εγκεφάλου	

Υπάρχουν αρκετοί *τρόποι συλλογής δεδομένων* προκειμένου να γίνει μια διάγνωση οι οποίοι διαφοροποιούνται ως προς το είδος τους, τον σκοπό και το χρόνο χορήγησης τους. Έναν συχνό τρόπο αξιολόγησης αποτελούν οι επίσημες δοκιμασίες αξιολόγησης οι οποίες μέσω κατονομασίας εικόνων , παρατήρησης , εκτέλεσης εντολών , επανάληψη λέξεων/ψευδολέξεων και μέσω περιγραφής εικόνων μας βοηθούν να εξάγουμε συμπεράσματα για τις δυσκολίες που

αντιμετωπίζουν τα παιδιά (Καμπανάρου 2007). Αντίθετα, περιορισμένοι είναι οι τρόποι που έχουμε σήμερα στα χέρια μας για να αξιολογήσουμε τους τομείς αυτούς μέσω λογισμικών και με την χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών .

Με την παρούσα αξιολόγηση, εξετάζουμε έναν από τους τρεις τομείς της γλώσσας, το περιεχόμενο και συνεπώς τις ιδέες που κωδικοποιούνται.

Σχήμα 1 : Οι σχέσεις που υπάρχουν ανάμεσα στην επικοινωνία και στα συστατικά στοιχεία της γλώσσας τα οποία συνδέονται με τους τομείς αξιολόγησης των γλωσσικών διαταραχών.

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ξεκινώντας την διαδικασία της έρευνας η σκέψη ήταν να δημιουργηθεί ένα λογισμικό αξιολόγησης εννοιών και λεξιλογίου το οποίο να είναι ιδιαίτερο και ελκυστικό προς τα παιδιά αυτής της ηλικίας και να είναι ένα υλικό που δεν θα έχει ξαναδημιουργηθεί αντίστοιχο του στα πλαίσια της ανώτατης εκπαίδευσης.

Επίσης θέλαμε να μελετήσουμε κατά πόσον ένα τέτοιο λογισμικό θα διευκόλυνε αυτού του είδους την αξιολόγηση κυρίως από την μεριά του κλινικού αλλά και από την μεριά των παιδιών. Δηλαδή εάν είναι σε θέση τα παιδιά να κατανοούν το προφορικό αφήγημα και τις ερωτήσεις που τους απευθύνονται μέσω ηλεκτρονικής μορφής καθώς και να είναι σε θέση να αλληλεπιδρούν χωρίς την παρέμβαση του κλινικού.

Τέλος σκοπός της έρευνας αυτής ήταν να ερευνηθεί κατά πόσον τα παιδιά μπορούν να ανταποκριθούν στα ερεθίσματα όταν υπάρχει συνδυασμός κινούμενης εικόνας και ηχογραφημένης ομιλίας. Κι αυτό γιατί όσο πιο ξεκάθαρο είναι το περιβάλλον αυτό προς τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας τόσο πιο εύκολα θα μπορούν να απαντούν ορθά με βάση την ηλικιακή τους ομάδα. Οι ακριβείς ηλικίες που αποφασίστηκαν να συμμετέχουν στην έρευνα αφορούσαν παιδιά ηλικιών (3;0 – 4;6).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Αξιολόγηση : είναι η διαδικασία που εξετάζει και καθορίζει τα χαρακτηριστικά , τις ικανότητες του ατόμου και τις παρούσες ανάγκες του. Μας επιτρέπει να καθορίσουμε εάν υπάρχει κάποια επικοινωνιακή διαταραχή και εάν ναι , τη φύση, το μέγεθος και τις επιπτώσεις της στη ζωή του ατόμου. Μέσω της αξιολόγησης μπορούμε να συλλέξουμε τις απαραίτητες πληροφορίες που μας αφορούν για τις αδυναμίες-δυσκολίες του ατόμου. Με άλλα λόγια αποτελεί ένα υπόβαθρο για να «χτιστεί» το κατάλληλο θεραπευτικό πρόγραμμα, να καθοριστούν οι κατάλληλοι θεραπευτικοί στόχοι, να αποφασιστούν οι θεραπευτικές διαδικασίες και το χρονοδιάγραμμα της θεραπείας που θα οδηγήσουν σε μια επιτυχή θεραπευτική παρέμβαση. (Καμπανάρου 2007)

Μια σωστά οργανωμένη αξιολόγηση θα πρέπει να απαντά σε πολλά ερωτήματα όπως :

- Τι θέλουμε να μάθουμε κατά την αξιολόγηση ;
- Με ποιο τρόπο θα μάθουμε αυτό που θέλουμε ;
- Τι γνωρίζουμε ήδη ;

Οι στόχοι της αξιολόγησης των διαταραχών του λόγου σε παιδιά προσχολικής ηλικίας περιλαμβάνουν :

- § Τον έλεγχο (αν υπάρχει διαταραχή)
- § Τον προσδιορισμό της διάγνωσης (τύπος διαταραχής)
- § Την διαφοροδιάγνωση του προβλήματος
- § Τον καθορισμό της κατεύθυνσης της λογοθεραπείας
- § Την ανάπτυξη της παρέμβασης (σε ποιες γλωσσικές περιοχές)

§ Να καθοριστεί μέτρο σύγκρισης που θα λειτουργήσει ως σημείο αναφοράς κατά την έναρξη της θεραπείας. (Καμπανάρου, 2007)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 Η ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΤΟΥ ΣΗΜΑΣΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

Ο σημασιολογικός τομέας περιλαμβάνει γνώσεις για τις σημασίες των λέξεων και των προτάσεων. Οι σημασιολογικές μονάδες του λεξικού είναι οι λέξεις.

Η ανάπτυξη του σημασιολογικού τομέα της παιδικής γλώσσας αναφέρεται στη μάθηση των εννοιών της γλώσσας. Η σημασιολογική ανάπτυξη ολοκληρώνεται τουλάχιστον κατά το μεγαλύτερο μέρος της γύρω στην ηλικία των 8 ετών και ένα μικρό μέρος της συνεχίζει να ολοκληρώνεται καθ' όλη την διάρκεια της ζωής του ανθρώπου. Αυτό σημαίνει ότι, συγκρινόμενη με τη συντακτική ανάπτυξη, φαίνεται να χρειάζεται περισσότερο χρόνο για την ολοκλήρωση της. Η πλήρης ανάπτυξη του σημασιολογικού συστήματος πιστεύεται ότι περιλαμβάνει την ανάπτυξη πολλών επιμέρους τομέων όπου οι κυριότεροι από αυτούς είναι :

1. Ο εμπλουτισμός του λεξιλογίου του παιδιού
2. Η απόκτηση της σημασίας της κάθε λέξης
3. Η απόκτηση της γνώσης που αναφέρεται στη συσχέτιση των εννοιών των λέξεων
4. Η απόκτηση της σύνθετης διαδικασίας που καθορίζει τη δομή των εννοιών των λέξεων στην πρόταση.

Εμπλουτισμός Λεξιλογίου : Για να μπορέσει ένα παιδί να αποκτήσει άνεση στη γλωσσική του επικοινωνία, θα πρέπει να μαθαίνει νέες λέξεις, εμπλουτίζοντας σταδιακά το λεξιλόγιο του πράγμα που είναι μια μακρόχρονη υπόθεση.

Απόκτηση της σημασίας της λέξης : Οι πρώτες λέξεις της ομιλίας του παιδιού (π.χ. μαμά , μπαμπά κ.τ.λ.) είναι πολύ πιθανών να χρησιμοποιούνται

από το παιδί με διαφορετική σημασία απ' ό τι από τους ενηλίκους (π.χ. η λέξη μαμά πολλές φορές χρησιμοποιείται από το παιδί για να δηλώσει όχι την παρουσία ή την ανάγκη για την παρουσία της μητέρας , αλλά την ανάγκη για τροφή). Γενικά όμως η απόκτηση της σημασίας των λέξεων σχετίζεται στενά με την συμβολική λειτουργία.

Απόκτηση της γνώσης για τις σχέσεις ανάμεσα στις σημασίες των λέξεων :

Εκτός από τις σημασίες των συγκεκριμένων λέξεων , το σημασιολογικό επίπεδο μιας γλώσσας περιλαμβάνει επίσης και την σχέση ανάμεσα στις σημασίες των λέξεων. Ωστόσο, το δύσκολο στην περίπτωση αυτή είναι να προσδιοριστεί ο χρόνος ανάπτυξης τους στο παιδί.

Απόκτηση της γνώσης για τη δομή των προτάσεων : Ένας άλλος τομέας της ανάπτυξης του σημασιολογικού συστήματος , αναφέρεται στο πως οι σημασίες των μεμονωμένων λέξεων δομούνται στην πρόταση, με αποτέλεσμα να εκφράζουν ένα νόημα. (Πόρποδας , 2003)

2.2 ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ ΣΤΗΝ ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

Η ηλικία 3-3;6 αποτελεί μια περίοδο ομαλής ανάπτυξης του παιδιού. Στο στάδιο αυτό το παιδί παρουσιάζει μια αυξημένη θέληση για αυτοέλεγχο και ενσωμάτωση σε διάφορα επικοινωνιακά περιβάλλοντα. Κυριαρχεί μια συναίσθηση - αντίληψη για το τι αρέσει στους ανθρώπους και τι όχι. Η τυπική ηλικία των 3 ετών θέλει να ευχαριστεί τα οικεία πρόσωπα και ταυτόχρονα να επιβραβεύεται ενώ είναι αρκετά ευαίσθητη όταν συμβαίνει το αντίθετο.

Η γλώσσα αρχίζει σιγά-σιγά να εμπλουτίζεται και να αναπτύσσεται και ένα παιδί 3 ετών έχει την ικανότητα να διασκεδάζει χρησιμοποιώντας την γλωσσική του ικανότητα. Επίσης του αρέσει να φτιάχνει νέες λέξεις ενώ διασκεδάει με τις αστείες ομοιοκαταληξίες. Ακόμα του αρέσει να επινοεί διάφορα παιχνίδια.

Η κατανόηση των λέξεων που σχετίζονται με τον χώρο (τοπικές έννοιες) έχουν αυξηθεί τόσο που ένα παιδί αυτής της ηλικίας μπορεί να ανταποκριθεί σε οδηγίες που περιέχουν προθέσεις π.χ. «βάλε την μπάλα κάτω από το τραπέζι».

Ένα παιδί ηλικίας 3 ετών μπορεί να παρακινηθεί έτσι ώστε να ανταποκριθεί σε λέξεις ή φράσεις όπως: «βοήθεια», «χρειάζεται», «μάντεψε», «τι», «τι λες για...» ή «θα θελες να ...». Τους αρέσει η ιδέα μιας έκπληξης ή ενός μυστικού. Η συμμόρφωση σε συγκεκριμένες συνθήκες, μπορεί να εξασφαλιστεί δίνοντας στο παιδί την αίσθηση ότι έχουν το δικαίωμα επιλογής.

Η ηλικιακή περίοδος 3 έως 3,6 ετών είναι μια ηλικία αλλαγής, μετάβασης και εξέλιξης. Τα παιδιά είναι πιο ευαίσθητα και αγχώδη στη συμπεριφορά τους. Ενδέχεται να τραυλίζουν και να εμφανίζουν τις δευτερεύουσες συμπεριφορές του τραυλισμού, για παράδειγμα να ανοιγοκλείνουν συνεχώς τα βλέφαρα τους ή να τρέμουν τα χέρια τους . (Charlotte Johnson, 2010)

Η ηλικία των 4 ετών δεν είναι καθόλου εύκολη για τα παιδιά. Σαφώς, είναι σημαντικά πολύ δυνατότερα από ότι στην ηλικία των 3 ετών. Η γλώσσα αναπτύσσεται με πολύ γρήγορο ρυθμό και τα παιδιά μπορούν να ταυτιστούν με μεγαλύτερες κοινωνικές ομάδες. Είναι αυτάρκη και έχουν υπερβολική αυτοπεποίθηση όσον αφορά τις προσωπικές τους ανάγκες. Αυτό οδηγεί πολλούς ενήλικες στο να σκέφτονται ότι τα παιδιά μπορούν να εκπληρώσουν ένα υψηλό επίπεδο σε ποικίλες κοινωνικές καταστάσεις. Συχνά, τα παιδιά αυτής της ηλικίας ζητούν βοήθεια ή ξαφνικά γίνονται προκλητικά επειδή νιώθουν επίμονη ανάγκη να δοκιμάζουν τους τρίτους. Στα τέσσερα έτη τα παιδιά δεν έχουν ακόμα μάθει όλους τους τρόπους για να γνωρίσουν τον δικό τους κόσμο ή των συνομηλίκων τους ή ακόμα των ενηλίκων. Συνεπώς, απαιτούν την αποδοχή των συναισθημάτων τους και παράλληλα δέχονται βοήθεια με όρια όπως συμβαίνει και στην ηλικία των τριών ετών. Πάντα όμως χρειάζονται την αναγνώριση από τους ενήλικες ως «μεγάλα» και ικανά σαν κι αυτούς.(Charlotte Johnson, eHow, 2010)

Στο χρονικό διάστημα 4 έως πέντε ετών τα παιδιά επιδιώκουν να ικανοποιούν την περιέργεια τους όσον αφορά τις διαδικασίες ανακάλυψης. Ένα σχολικό περιβάλλον το οποίο σχετίζεται με κέντρα, επιτρέπει την ελευθερία και παρέχει τους τρόπους να εξασφαλίσουν την ατομική και ομαδική μάθηση. Κάθε παιδί θα πρέπει να εξασφαλίζεται με ευκαιρίες να δημιουργήσει, να εξερευνήσει, να ανακαλύψει και να πειραματιστεί μέσα από προσωπικές του εμπειρίες οι οποίες θα το καταστήσουν ικανό να βρει την δική του και μοναδική θέση στον κόσμο. (Charlotte Johnson, eHow, 2010)

2.3 ΣΤΑΔΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΥ

Το παιδί παράγει τις πρώτες λέξεις σε ηλικία περίπου ενός έτους. Οι πρώτες αυτές λέξεις δεν έχουν την μορφή των λέξεων της γλώσσας των ενηλίκων. Παρ' όλα αυτά εύκολα αναγνωρίζονται από τους ακροατές διότι εμφανίζονται με σταθερή φωνολογική δομή και με συγκεκριμένη σημασία. Χαρακτηριστικό γνώρισμα των πρώτων λέξεων είναι η επανάληψη της ίδιας συλλαβής (π.χ. τουτού = αυτοκίνητο). Η επανάληψη της ίδιας συλλαβής είναι μια συνήθεια του παιδιού από το βάβισμα που έχει προηγηθεί σε μικρότερη ηλικία (Κατή 1992).

Μεταξύ του εικοστού έβδομου και τριακοστού μήνα εμφανίζονται τα γραμματικά μορφήματα , οπότε το παιδί αρχίζει να χρησιμοποιεί καταλήξεις ρημάτων , πληθυντικό αριθμό ονομάτων και προσδιορισμούς.

Μετά τον τριακοστό πρώτο μήνα η ανάπτυξη του λεξιλογίου είναι ραγδαία και έως την ηλικία των τεσσάρων ετών περίπου θα πρέπει να έχει ήδη ολοκληρωθεί η κατάκτηση των τοπικών επιρρημάτων καθώς και των μετοχών (Βογινδρούκας 2007).

Η διαδικασία κατάκτησης του λεξιλογίου πραγματοποιείται σε δύο φάσεις :

- α) Το παιδί αναγνωρίζει τις σειρές των γλωσσικών ήχων ως λέξεις

β) το παιδί αποθηκεύει στο νοητικό λεξικό τη φωνολογική μορφή της μαζί με τις λεξικές της ιδιότητες (λεξική κατηγορία , σημασία , σύνταξη).

Μετά την παραγωγή των πρώτων λέξεων η κατάκτηση του λεξιλογίου δεν ακολουθεί μια σταθερή πορεία . Έτσι , μετά το πρώτο έτος και μέχρι το δεύτερο το παιδί δεν παράγει περισσότερες από 50 – 100 λέξεις.

Στην ηλικία των 2 ετών πραγματοποιείται η «έκρηξη λεξιλογίου» η οποία μπορεί να συντελεστεί και νωρίτερα σε ηλικία 18 – 20 μηνών ή και αργότερα σε ηλικία δύομισι ετών περίπου. Η έκρηξη του λεξιλογίου είναι η ραγδαία ανάπτυξη στην κατανόηση και στην παραγωγή νέων λέξεων και είναι ένα φαινόμενο που παρατηρείται σε όλα τα παιδιά με φυσιολογική γλωσσική ανάπτυξη (Guasti 2002). Η ραγδαία ανάπτυξη της γλώσσας κατά τη νηπιακή ηλικία είναι εμφανής σε όλους τους τομείς των γλωσσικών ικανοτήτων, δηλαδή στο λεξιλόγιο, στην άρθρωση, τη σύνταξη και τη γραμματική. Έρευνες έδειξαν ότι η πρόοδος στους παραπάνω τομείς συνεχίζεται στην παιδική και εφηβική ηλικία αλλά οι σημαντικότερες αλλαγές συντελούνται κατά την προσχολική ηλικία και συγκεκριμένα περί το 3^ο έτος της ηλικίας του παιδιού. Συγκεκριμένα στις ηλικίες 3 και 5 ετών το παιδί προσθέτει στο λεξιλόγιο του πάνω από 50 λέξεις κάθε μήνα (600 λέξεις ετησίως). Επίσης είναι σε θέση να απολαμβάνουν και να κατανοούν ιστορίες και να μπορούν να απαντήσουν στις απλές ερωτήσεις που αφορούν αυτές ενώ ακούνε και καταλαβαίνουν σχεδόν όλα όσα λέγονται στα διάφορα επικοινωνιακά περιβάλλοντα (Edward Arnold ,1975). Στην ηλικία των τεσσάρων ετών το λεξιλόγιο τους περιλαμβάνει περίπου 1500 λέξεις. (Ιωάννου Ν. Παρασκευοπούλου 1987, Wisconsin Child Welfare Training System 2010)

Το εννοιολογικό περιεχόμενο ή αλλιώς η σημασία που έχει η κάθε λέξη για το παιδί, καθορίζεται με την ίδια διαδικασία που ακολουθείται στο σχηματισμό εννοιών δηλαδή την αφαίρεση του κοινού χαρακτηριστικού και τη γενίκευση του σε όλες τις ομοειδής περιπτώσεις.

Μέσα στο επόμενο εξάμηνο το λεξιλόγιο του παιδιού ξεπερνά πλέον τις 500 λέξεις ενώ το παιδί έχει τη δυνατότητα να μαθαίνει πέντε έως εννέα λέξεις την ημέρα μέχρι την ηλικία των 6 ετών. Έτσι ένα παιδί της ηλικίας των 6 ετών είναι ικανό να κατέχει από 8000 έως 14000 λέξεις .

Η κατάκτηση του λεξιλογίου είναι μια πολύ δύσκολη διαδικασία κι αυτό γιατί πρέπει να κατακτηθούν από το παιδί όλες οι λεξικές ιδιότητες μιας λέξης. Δηλαδή πρέπει να διαχωριστούν τα είδη των λέξεων ή οι λεξικές κατηγορίες (π.χ. ρήματα από ουσιαστικά και επιρρήματα κ.τ.λ.) και ταυτόχρονα να προσδιοριστεί η σημασία τους και να κατακτηθεί η σύνταξή τους μέσα στην πρόταση .

2.4 Η ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Η κατάκτηση των ουσιαστικών προηγείται χρονικά από την κατάκτηση των ρημάτων . Αυτό είναι εύκολο να το παρατηρήσει κάποιος σε ένα παιδί ηλικίας περίπου δύο ετών με φυσιολογική ανάπτυξη όπου οι ελεύθερες εκφράσεις του είναι φτωχές σε ρήματα αλλά πλούσιες σε ουσιαστικά . Αυτό συμβαίνει διότι το παιδί φαίνεται να συναντά περισσότερες δυσκολίες στην κατάκτηση των ρημάτων σε αντίθεση με τα ουσιαστικά . Μερικοί παράγοντες που πιθανών ευθύνονται για αυτό είναι οι παρακάτω (Guasti , 2002) :

- Τα ουσιαστικά αναφέρονται σε αντικείμενα , ενώ τα ρήματα ως πυρήνες της πρότασης περιγράφουν καταστάσεις ή γεγονότα .
- Το αντικείμενο στο οποίο αναφέρεται το ουσιαστικό μπορεί να γίνει άμεσα αντιληπτό , ενώ η ενέργεια του ρήματος δεν λαμβάνει χώρα μόνο στο παρόν αλλά και στο παρελθόν ή στο μέλλον.
- Η αντιστοιχία αντικειμένου και ουσιαστικού είναι συνήθως ένα προς ένα . Η αντιστοιχία εικόνας / σκηνής και ρήματος

δεν είναι μονοσήμαντη, δηλαδή μπορεί να περιγραφεί με πολλά ρήματα .

- ο Τα ρήματα ανάλογα με την συντακτική τους θέση μπορούν να αλλάξουν νόημα ενώ τα ουσιαστικά δεν αλλάζουν νόημα εάν αλλάξει και η συντακτική τους θέση.

Όσον αφορά στον τρόπο που το παιδί κατακτά την σημασία των ουσιαστικών φαίνεται πως ακολουθεί μια διαδικασία κατά την οποία αντιστοιχίζει την φωνολογική ενότητα της λέξης με ένα συγκεκριμένο αντικείμενο. Για παράδειγμα όταν ένα παιδί κρατάει στα χέρια του μια μπάλα και ακούει τους συνομιλητές του να το ονομάζουν μπάλα τότε συνδυάζει την λέξη με το συγκεκριμένο αντικείμενο.

Παρά το γεγονός όμως πως η διαδικασία της αντιστοιχίας φαίνεται ιδιαίτερα απλή , θα μπορούσε να προκαλέσει δυσκολίες αν η σχέση μεταξύ της λέξης και αντικειμένου δεν ήταν ευδιάκριτη , όπως συμβαίνει με τις λέξεις που έχουν αφηρημένη σημασία . Με τα αφηρημένα ουσιαστικά η διαδικασία είναι πιο περίπλοκη , αφού δεν υπάρχει παράλληλα αναφορά σε ένα αντικείμενο , αλλά σε μια κατάσταση .

2.5 Η ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

Στα πρώτα στάδια της κατάκτησης του λεξικού τα ρήματα είναι λίγα και χρησιμοποιούνται περιορισμένα . Επειδή τα ρήματα έχουν πιο περίπλοκη έννοια από τα ουσιαστικά δεν είναι δυνατόν να κατακτώνται με την βοήθεια της διαδικασίας της αντιστοιχίας της λέξης στον κόσμο όπως είδαμε πως συμβαίνει με τα ουσιαστικά.

Επίσης , τα ρήματα συνδέουν τα ουσιαστικά σε μια πρόταση. Η σχέση των ρημάτων με τα ουσιαστικά διαφοροποιεί τη σύνταξη και τη σημασία της

πρότασης . Αυτός είναι ένας δεύτερος παράγοντας που επηρεάζει και καθιστά πιο αργή την κατάκτηση της σημασίας των ρημάτων .

Συνοπτικά οι μελέτες για την κατάκτηση του λεξικού καταδεικνύουν τα εξής :

- Ø Το παιδί παράγει τις πρώτες λέξεις σε ηλικία περίπου δώδεκα μηνών . Στην ηλικία των δύο ετών συντελείται η « έκρηξη του λεξιλογίου » .
- Ø Το παιδί κατακτά αρχικά τα ουσιαστικά και μετά τα ρήματα τα οποία είναι πιο περιορισμένα σε αριθμό στο λεξιλόγιο του.
- Ø Για την κατάκτηση της σημασίας των ουσιαστικών , το παιδί ακολουθεί τη διαδικασία της αντιστοίχισης της λέξης στον κόσμο.
(Gillette et al. ,1999)

2.6 ΤΑ ΣΗΜΑΣΙΟΛΟΓΙΚΑ ΛΑΘΗ

Τα σημασιολογικά λάθη των παιδιών εμπλέκουν συνήθως είτε ένα ευρύτερο είτε ένα πιο περιορισμένο πεδίο αναφοράς των λέξεων από ότι στην γλώσσα των ενηλίκων .

Το ευρύτερο πλαίσιο αναφοράς των λέξεων έχει ονομαστεί υπερεκτάσεις ενώ το πιο περιορισμένο πεδίο αναφοράς των λέξεων υποεκτάσεις.

Οι υπερεκτάσεις είναι ιδιαίτερα φανερές στην ομιλία του παιδιού και γι' αυτό θεωρούνταν παλιότερα τα πιο συχνά λάθη. Σήμερα αντιθέτως γνωρίζουμε πως στα πρώτα στάδια της ανάπτυξης οι υποεκτάσεις είναι συχνότερες.

Οι περιορισμοί όμως στο πεδίο αναφοράς δεν αναδεικνύονται εύκολα , εφόσον θα πρέπει να προβούμε σε συστηματική και μακρόχρονη παρατήρηση ενός παιδιού ώστε να συμπεράνουμε ότι δεν χρησιμοποιεί μια λέξη σε όλες τις απαιτούμενες περιστάσεις και ότι έχει υπόψη μια στενότερη σημασία.

Τέλος , οι υπερεκτάσεις παρατηρούνται όχι μόνο στην προσχολική ηλικία αλλά λιγότερο συχνά ακόμη και σε μεγαλύτερες ηλικίες (Κατή 1992).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΛΕΞΕΩΝ , ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΛΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΑΞΙΟΛΟΓΗΘΗΚΑΝ

Ξεκινώντας την δημιουργία του λογισμικού αποφασίσαμε να δημιουργήσουμε ένα υλικό το οποίο να είναι σε θέση να αξιολογεί ένα συγκεκριμένο προφίλ δεξιοτήτων του παιδιού .Το προφίλ αυτό αφορά στο κατά πόσο ένα παιδί προσχολικής ηλικίας είναι σε θέση :

- Να γνωρίζει τοπικούς προσδιορισμούς (πάνω , μέσα , κάτω κτλ.).
- Να γνωρίζει ρήματα της ενεργητικής φωνής .
- Να εκφράζει σωστά την ενεργητική φωνή των ρημάτων. (π.χ. καταλήξεις προσώπων).
- Να γνωρίζει ρήματα της παθητικής φωνής.
- Να εκφράζει σωστά την παθητική φωνή των ρημάτων .
- Να κατανοεί το πλαίσιο της επικοινωνίας.
- Να κατανοεί προφορικό αφήγημα.
- Να λειτουργεί σε επίπεδο κινούμενης εικόνας.
- Να κατανοεί αντικείμενα καθημερινής χρήσης .
- Να ονομάζει αντικείμενα καθημερινής χρήσης.
- Να κατανοεί και να εκφράζει τρόφιμα .
- Να κατανοεί και να εκφράζει τόπους του σπιτιού .
- Να κατανοεί και να εκφράζει ρούχα.
- Να κατανοεί πρόταση τουλάχιστον 2 λέξεων.
- Να κατανοεί ερωτηματική πρόταση τουλάχιστον 2 λέξεων .
- Να κατανοεί και να εκφράζει την έννοια των αντιθέτων.
- Να κατανοεί και να εκφράζει ποσοτικούς προσδιορισμούς (μικρό , μεγάλο , χοντρό , λεπτό κτλ).

- Να κατανοεί και να εκφράζει χρώματα .

Στον ΠΙΝΑΚΑ 2 αναφέρονται οι **γλωσσικές ικανότητες** που θα πρέπει να έχει κατακτήσει ένα παιδί με φυσιολογική γλωσσική ανάπτυξη ανάλογα με την χρονολογική ηλικία στην οποία βρίσκεται:

(Με πράσινο χρώμα επισημαίνονται οι σημασιολογικές ικανότητες)

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ 3 ΕΤΩΝ
<ul style="list-style-type: none"> • Κάνει σωστή χρήση αντωνυμιών όπως: εγώ, εσύ, εμένα
<ul style="list-style-type: none"> • Μερικές φορές χρησιμοποιεί προτάσεις στον πληθυντικό αριθμό αλλά και προτάσεις που αναφέρονται στο παρελθόν
<ul style="list-style-type: none"> • Γνωρίζει τουλάχιστον τρεις προθέσεις: μέσα, πάνω, κάτω
<ul style="list-style-type: none"> • Γνωρίζει τα κυριότερα μέρη του σώματος του και ενδέχεται να μπορεί να τα υποδείξει εφόσον δεν μπορεί να τα ονομάσει
<ul style="list-style-type: none"> • Καταφέρνει να παράγει εύκολα μικρές προτάσεις που περιέχουν μέχρι και 3 λέξεις
<ul style="list-style-type: none"> • Το λεξιλόγιο του περιέχει 900-1000 λέξεις
<ul style="list-style-type: none"> • Περίπου το 90% από όσα λέγονται από το παιδί είναι κατανοητά από τους άλλους
<ul style="list-style-type: none"> • Τα ρήματα αρχίζουν να κυριαρχούν
<ul style="list-style-type: none"> • Κατανοεί πολλές απλές ερωτήσεις που σχετίζονται με το περιβάλλον του και τις δραστηριότητες του
<ul style="list-style-type: none"> • Συσχετίζει τις εμπειρίες του έτσι ώστε να μπορούν να ακολουθούνται με λογική
<ul style="list-style-type: none"> • Μπορούν να απαντήσουν με βάση τη λογική σε ερωτήσεις όπως

«τι θα πρέπει να κάνεις όταν πεινάς, διψάς, κρυώνεις;»
<ul style="list-style-type: none"> • Μπορούν να αναγνωρίσουν το φύλο τους, το όνομα και την ηλικία τους
<ul style="list-style-type: none"> • Δεν μπορούν να απαντήσουν σε όλες τις ερωτήσεις που τους απευθύνονται εκτός κι αν τις κατανοούν
<ul style="list-style-type: none"> • Έχει σημαντική ανάπτυξη στην επικοινωνία του
<ul style="list-style-type: none"> • Αφηγείται μικρές ιστορίες
<ul style="list-style-type: none"> • Χρησιμοποιεί τις λέξεις σαν εργαλεία της σκέψης του
<ul style="list-style-type: none"> • Θέλει να κατανοήσει το περιβάλλον γύρω του
<ul style="list-style-type: none"> • Είναι επινοητικό
<ul style="list-style-type: none"> • Μπορεί να απαγγείλει παιδικά τραγουδάκια
<ul style="list-style-type: none"> • Συχνά μιλάει κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού ή όταν είναι μόνο του.
<ul style="list-style-type: none"> • Αρχίζει να κατανοεί το «δεν» (άρνηση)
<ul style="list-style-type: none"> • Μπορεί να αναγνωρίσει κάποια σημεία ή είδη σε μια οικεία γι' αυτό κατηγορία (π.χ. «δείξε μου το ζώο»)
<ul style="list-style-type: none"> • Κατανοεί έννοιες όπως: «ένα», «πολλά», «μεγάλο», «μικρό», «ίδιο», «διαφορετικό», «άδειο», «γεμάτο», «καθαρό», «βρώμικο»
<ul style="list-style-type: none"> • Κατανοεί χρονικές έννοιες όπως «νύχτα» και «μέρα»

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ 4 ΕΤΩΝ

- Γνωρίζει τα ονόματα από τα οικεία ζώα
- Κάνει χρήση τουλάχιστον 4 προθέσεων η μπορεί να περιγράψει και να επιδείξει αυτό που εννοεί με τα λεγόμενα του όταν γίνονται σχόλια
- Κατονομάζει τα συνηθισμένα αντικείμενα σε ένα βιβλίο ή ένα περιοδικό
- Γνωρίζει ένα ή περισσότερα χρώματα
- Μπορεί να επαναλάβει τέσσερα ψηφία όταν αυτά του δίνονται με αργό ρυθμό
- Συνήθως μπορεί να επαναλάβει τετρασύλλαβες λέξεις
- Συχνά παραδίδεται σε προσποίηση
- Η έκφραση του είναι εκτεταμένη καθώς εκτελεί ορισμένες δραστηριότητες
- Κατανοεί κάποιες έννοιες όπως: μακρύτερος, μεγαλύτερος, όταν η έννοια του παρουσιάζεται
- Η ετοιμότητα του ακολουθεί απλές εντολές ακόμα και αν τα αντικείμενα-ερεθίσματα δεν φαίνονται
- Χρησιμοποιεί ολοκληρωμένες προτάσεις
- Το λεξιλόγιο του περιέχει περίπου 1540 λέξεις
- Απευθύνει ατέλειωτες ερωτήσεις
- Μαθαίνει να γενικεύει
- Αρκετά επινοητικό
- Θεατρικό
- Μπορεί να ζωγραφίζει αναγνωρίσιμα απλά αντικείμενα
- Μπορεί να ακολουθήσει 2-3 βήματα οδηγιών

<ul style="list-style-type: none"> • Μπορεί να απευθύνει ερωτήσεις του τύπου «ποιος», «γιατί»
<ul style="list-style-type: none"> • Παράγει προτάσεις που περιέχουν 4-5 λέξεις
<ul style="list-style-type: none"> • Κάνει σωστή χρήση παρελθοντικών χρόνων στην αυθόρμητη ομιλία του
<ul style="list-style-type: none"> • Κατανοεί και εκφράζει τις χωρικές έννοιες πιο εύκολα (πάνω, κάτω, δίπλα από, μπροστά από, πίσω κ.τ.λ.)
<ul style="list-style-type: none"> • Κατανοεί χρονικές έννοιες όπως «νωρίς το πρωί», «τον άλλο μήνα»

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ ΕΩΣ 5 ΕΤΩΝ
<ul style="list-style-type: none"> • Κατηγοριοποιεί αντικείμενα ανάλογα με το χρώμα, με το σχήμα κλπ.
<ul style="list-style-type: none"> • Κατανοεί τις έννοιες «περισσότερο» και «λιγότερο»
<ul style="list-style-type: none"> • Περιγράφει πρόσωπα, πράγματα και τοποθεσίες.
<ul style="list-style-type: none"> • Γνωρίζει την ώρα της ημέρας που έχει σχέση με μια δραστηριότητα.
<ul style="list-style-type: none"> • Λέει τις ημέρες της εβδομάδας και γνωρίζει βασικά νομίσματα.
<ul style="list-style-type: none"> • Χρησιμοποιεί περισσότερες λέξεις από όσες μπορούν να μετρηθούν (χρήση 2000 ενώ γνωρίζει 6000)

(Charlotte Johnson, Wisconsin Child Welfare Training System, 2010)

Στον ΠΙΝΑΚΑ 3 καταγράφονται ορισμένες από τις **γνωστικές ικανότητες** ενός παιδιού με φυσιολογική γλωσσική ανάπτυξη, οι οποίες αξιολογούνται

μέσω της συγκεκριμένης διαδικασίας. Η κατηγοριοποίηση των ικανοτήτων γίνεται με βάση την χρονολογική ηλικία:

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

ΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ	ΗΛΙΚΙΑ		
	3 ΧΡΟΝΩΝ	4 ΧΡΟΝΩΝ	5 ΧΡΟΝΩΝ
Ξέρει το επώνυμο του, το φύλο του.	Κατανοεί την έννοια του αντίθετου.	Μένει σε μια δραστηριότητα για 15-20 λεπτά.	
Μένει σε μια δραστηριότητα για 8-9 λεπτά	Μένει σε μια δραστηριότητα για 11-12 λεπτά.		

(Charlotte Johnson, 2010).

Παρακάτω έχουν ταξινομηθεί σε πίνακες και ανά θεματική κατηγορία όλες οι έννοιες και οι λέξεις που αξιολογήθηκαν μέσω του λογισμικού που δημιουργήσαμε.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

<u>ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΛΕΞΕΩΝ</u>				
<u>ΧΩΡΟΙ ΣΠΙΤΙΟΥ / ΔΩΜΑΤΙΑ</u>	<u>ΕΠΙΠΛΑ / ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΟΥΖΙΝΑΣ</u>	<u>ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ ΚΟΥΖΙΝΑΣ</u>	<u>ΤΡΟΦΙΜΑ</u>	<u>ΦΡΟΥΤΑ</u>
Κουζίνα	Ντουλάπια	Πιάτο	Αυγό	Πορτοκάλι
Σαλόνι	Κουζίνα / φούρνος	Κουτάλι	Τυρί	Καρπούζι
Μπάνιο	Νεροχύτης	Πιρούνι	Ψάρι	Κεράσι
Υπνοδωμάτιο / παιδικό δωμάτιο	Συρτάρια	Μαχαίρι	Κοτόπουλο	Φράουλα
-	Τραπέζι	Κατσαρόλα	<u>ΛΑΧΑΝΙΚΑ</u>	Μήλο
-	Καρέκλα	Τηγάνι	Λεμόνι	Μπανάνα
-	Ψυγείο	Βρύση	Ντομάτα	<u>ΠΟΣΙΜΑ/ΡΟΦΗΜΑΤΑ</u>
-	-	Κανάτα	Αγγούρι	Γάλα
-	-	Ποτήρι	Πιπεριά	Χυμός
-	-	-	-	Νερό

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΛΕΞΕΩΝ

<u>ΕΠΙΠΛΑ /</u> <u>ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ</u> <u>ΣΑΛΟΝΙΟΥ</u>	<u>ΕΠΙΠΛΑ</u> <u>ΜΠΑΝΙΟΥ</u>	<u>ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ</u> <u>ΜΠΑΝΙΟΥ</u>	<u>ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ</u> <u>ΥΠΝΟΔΩΜΑΤΙΟΥ</u>	<u>ΡΟΥΧΑ</u>
Καναπές	Νιπτήρας	Οδοντόβουρτσα	Ντουλάπα	Μπλούζα
Τραπέζι	Μπανιέρα	Οδοντόκρεμα	Κρεβάτι	Σορτς
Ντουλάπι	Λεκάνη – τουαλέτα	Σαπούνι	Ρολόι	Παπούτσια
Κουρτίνα	Καθρέφτης	Χαρτί	Χαλί	Παντελόνι
Ρολόι	-	Πετσέτα	Κουβέρτα / πάπλωμα	Πουλόβερ
Τηλεόραση	-	Χτένα	Ραδιόφωνο	Ζακέτα – μπουφάν
Τηλέφωνο	-	Τσατσάρα	Παιχνίδια	Κάλτσες
Φωτιστικό / λάμπα	-	Σαμπουάν / αφρόλουτρο	Βιβλία	Κασκόλ
Μαξιλάρια	-	-	Κάδρο / κορνίζα	Γάντια
Βάζο	-	-	-	Παλτό – μπουφάν
-	-	-	-	Φόρεμα
-	-	-	-	Φούστα
-	-	-	-	Καπέλο
-	-	-	-	Μπότες

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΝΝΟΙΩΝ

<u>ΤΟΠΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ</u>	<u>ΑΝΤΙΘΕΤΑ</u>	<u>ΧΡΩΜΑΤΑ</u>
Κάτω	Καθαρά – Βρώμικα	Πράσινο
Μέσα	Λίγα – Πολλά	Άσπρο
Πάνω	Γεμάτο - Άδειο	Μαύρο
Πίσω	Κλειστή – Ανοιχτή	Κόκκινο
Ανάμεσα – Στη μέση	Μεγάλη - Μικρή	Μπλε
Μπροστά	Χοντρό – Λεπτό	Καφέ
Δίπλα	-	Πορτοκαλί
-	-	Κίτρινο

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ / ΡΗΜΑΤΩΝ

<u>ΡΗΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΚΟΥΖΙΝΑ</u>	<u>ΡΗΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΣΑΛΟΝΙ</u>	<u>ΡΗΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΥΠΝΟΔΩΜΑΤΙΟ</u>	<u>ΡΗΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΜΠΑΝΙΟ</u>
Τρώει	Σιδερώνει	Ανοίγει / κλείνει (ή ανοιγοκλείνει)	Πλένεται / Κάνει μπάνιο
Πίνει	Βλέπει / Κοιτάζει	Κοιμάται	Βουρτσίζει / πλένει δόντια
Καθαρίζει	Κάθεται	Παίζει	Χτενίζεται
-	Διαβάζει	Χορεύει / Ακούει μουσική	-
-	Κρύβεται	Διαβάζει	-
-	Καθαρίζει / Ξεσκονίζει	Ζωγραφίζει	-

Οι συγκεκριμένες κατηγορίες εννοιών και λέξεων επιλέχθηκαν διότι αποτελούν λέξεις της καθημερινότητας του ανθρώπου και του παιδιού και παράλληλα είναι λέξεις που μπορούν να απεικονιστούν μέσω του λογισμικού άρα και να κατονομαστούν πιο εύκολα από το παιδί , πράγμα που επίσης βοηθάει στην καλύτερη ερμηνεία των αποτελεσμάτων . Δηλαδή εάν ένα παιδί που έχει κατακτήσει το βασικό λεξιλόγιο θα είναι σε θέση να γνωρίζει τις έννοιες αυτές που του παρουσιάζονται στην αξιολόγηση. Εάν όμως ένα παιδί δεν έχει κατακτήσει βασικές έννοιες και λέξεις της καθημερινότητας τότε σίγουρα δεν θα μπορέσει να απαντήσει στις ερωτήσεις της αξιολόγησης.

(Κατή , 1992)

Επίσης τα ρήματα που αξιολογούνται στην συγκεκριμένη περίπτωση αποτελούν ενέργειες ρουτίνας από την καθημερινή ζωή του παιδιού και επίσης μπορούν να απεικονισθούν μέσω του συγκεκριμένου λογισμικού .

Τέλος θα πρέπει να σημειωθεί πως οι λέξεις και οι έννοιες που αξιολογήθηκαν , σύμφωνα με τα στάδια ανάπτυξης του λεξιλογίου που αναφέρθηκαν στα προηγούμενα κεφάλαια , θα έπρεπε να έχουν κατακτηθεί από τα παιδιά των ηλικιακών κατηγοριών που επιλέχθηκαν .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Adobe Flash Player CS4

Το λογισμικό Adobe Flash CS4 Professional είναι ένα ηγετικό περιβάλλον συγγραφής για την δημιουργία ελκυστικών διαδραστικών εμπειριών. Το συγκεκριμένο λογισμικό μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να δώσουμε μια νότα ζωηρότητας και κίνησης σε μια ιστοσελίδα ή για να δημιουργήσουμε μια ολόκληρη σελίδα στο Web ή γραφικά, διαδραστικά κουμπιά, και κινούμενα σχέδια. Επίσης με το Adobe flash CS4 είμαστε σε θέση να δημιουργήσουμε ένα κινούμενο κείμενο σε μια ιστοσελίδα ή και να προσθέσουμε γραφικά μόνο σε ένα μέρος της σελίδας. Τα γραφικά που δημιουργούνται μέσω της χρήσης του λογισμικού έχουν την δυνατότητα να εμφανίζονται και να εξαφανίζονται καθώς και να μετακινηθούν ή να γίνουν μικρότερα ή μεγαλύτερα. Ακόμη ένας χρήστης του λογισμικού μπορεί να αλλάξει τα σχήματα των γραφικών να τους δώσει κλίσεις καθώς και να αλλάξει χρώματα. Πολύ εύκολη διαδικασία είναι επίσης και η συμπλήρωση κειμένου και σχημάτων καθώς και εικόνων . Κατά μέσο όρο αυτές ήταν και οι δυνατότητες της εφαρμογής που χρησιμοποιήθηκαν κατά την δημιουργία της συγκεκριμένης αξιολόγησης.

Μια άλλη δυνατότητα που μας δίνεται μέσω του συγκεκριμένου λογισμικού είναι η δημιουργία Web κουμπιών που δεν οδηγούν μόνο τους θεατές μας οπουδήποτε θέλουμε να πάνε, αλλά ακόμα δίνεται η δυνατότητα να αλλάζουν τα σχήματα ή τα χρώματα ταυτόχρονα. Η δυνατότητα αυτή δεν χρησιμοποιήθηκε στην συγκεκριμένη αξιολόγηση .

Μπορούμε επίσης να κάνουμε κουμπιά αλλαγής όταν περνάμε το ποντίκι από πάνω τους ή ακόμα κάνοντας κλικ να εμφανίζεται μια ταινία ή να ξεκινάει μια μικρή εφαρμογή. Παρομοίως και η δυνατότητα αυτή δεν χρησιμοποιήθηκε για την συγκεκριμένη αξιολόγηση.

Τέλος πολύ εύκολη είναι και η προσθήκη ήχου ή βίντεο στην ταινία που έχουμε δημιουργήσει. Ο χρήστης είναι ικανός να ελέγξει πόση διάρκεια θέλει να έχει ο ήχος που έχει επιλέξει και ποια χρονική στιγμή θα αρχίζει . Η δυνατότητα αυτή χρησιμοποιήθηκε ώστε να είναι πιο ολοκληρωμένη η αξιολόγηση. Για την ακρίβεια αφού ηχογραφήθηκαν οι φωνές των δύο κλινικών στην συνέχεια αποθηκεύτηκαν και προσαρμόστηκαν ακριβώς στο κάθε βίντεο αναλόγως με την ταχύτητα με την οποία κινούνταν τα αντικείμενα. (Glycol B.,2007)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

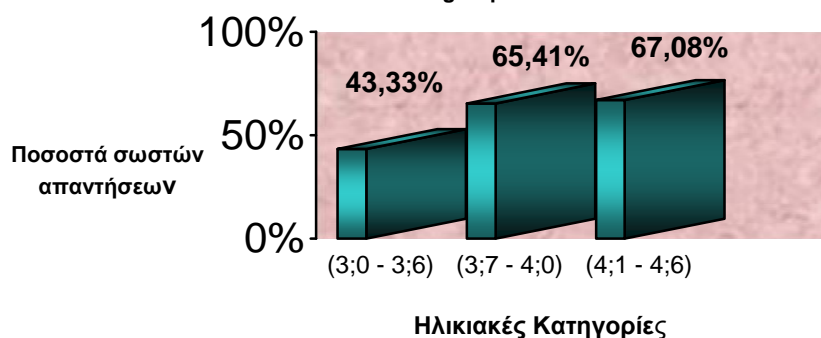
5.1 ΕΠΙΛΟΓΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ

Η παραπάνω έρευνα είχε ως δείγμα παιδιά προσχολικής ηλικίας (3 έως 4,6 ετών). Ως ερευνητικό εργαλείο χρησιμοποιήθηκε η ανεπίσημη δοκιμασία αξιολόγησης εννοιών και λεξιλογίου μέσω του προγράμματος «Adobe Flash CS4 Professional». Το δείγμα που επιλέχθηκε για τον συγκεκριμένο σκοπό αποτελούνταν από 60 παιδιά τα οποία χωρίστηκαν σε τρεις ομάδες ανάλογα με την χρονολογική ηλικία που είχε το καθένα. Καθεμιά από αυτές τις ομάδες είχε πλήθος είκοσι παιδιών.

5.2 TARGET GROUP

Πριν την χορήγηση του λογισμικού στο συγκεκριμένο πληθυσμό που επιλέχθηκε (60 παιδιά), δοκιμάστηκε σε μικρότερες ομάδες οι οποίες αποτελούνταν από 2 παιδιά η καθεμία (συνολικά 6 παιδιά) για να εξεταστεί εάν τα ερεθίσματα (οπτικά, ακουστικά) της δοκιμασίας ήταν κατανοητά από όλες τις κατηγορίες παιδιών . Τα αποτελέσματα της δοκιμασίας αυτής έδειξαν ότι μερικές εικόνες που απεικόνιζαν αντικείμενα της καθημερινής ζωής δεν ήταν απόλυτα κατανοητές από τα περισσότερα παιδιά καθώς έδιναν ποικίλες λανθασμένες απαντήσεις ή την ίδια λανθασμένη απάντηση κατ' επανάληψη. Συγκεκριμένα τα αποτελέσματα σωστών απαντήσεων ανά κάθε ηλικιακή κατηγορία φαίνονται στο παρακάτω γράφημα :

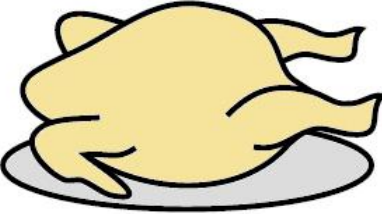
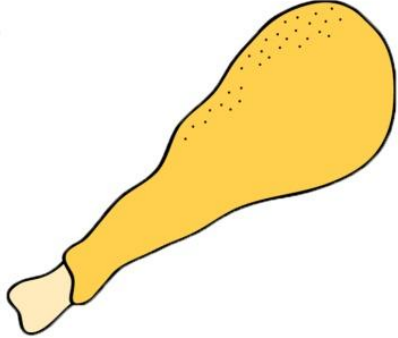

Γράφημα 1
Συνολικά ποσοστά σωστών απαντήσεων ανα ηλικιακή κατηγορία του "target group"

Απ' ότι φαίνεται από το παραπάνω γράφημα όσο αυξάνεται η ηλικία των παιδιών τόσο μεγαλώνει και το ποσοστό των σωστών απαντήσεων της δοκιμαστικής αυτής αξιολόγησης. Αυτό είναι ένα θετικό αποτέλεσμα που ήταν αναμενόμενο να συμβεί γιατί μας επιβεβαιώνει πως τα παιδιά λειτούργησαν σωστά σε αυτό το περιβάλλον αξιολόγησης και τα λάθη που σημειώθηκαν ήταν λόγω της ηλικίας τους και είναι ανάλογα με το στάδιο ανάπτυξης όπου βρίσκονται.

Προχωρώντας πρέπει να αναφέρουμε πως πολλά από τα βίντεο χρειάστηκε να προβληθούν περισσότερες από μια φορές (2 ή 3 επαναλήψεις στο κάθε βίντεο) καθώς τα περισσότερα παιδιά δεν προλάβαιναν να κατονομάσουν όλα τα αντικείμενα που έβλεπαν. Λαμβάνοντας υπ' όψιν τα παραπάνω και για να υπάρξει μια αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη λειτουργία της δοκιμασίας της αξιολόγησης έγιναν ορισμένες τροποποιήσεις. Συγκεκριμένα, οι εικόνες τις οποίες δυσκολευόταν να κατονομάσουν τα παιδιά, αντικαταστάθηκαν με άλλες οι οποίες πλησίαζαν σε μεγαλύτερο βαθμό την πραγματικότητα. Επίσης μειώθηκε η ταχύτητα προβολής των βίντεο και προστέθηκε περισσότερος χρόνος έκθεσης στο αντικείμενο-ερέθισμα το οποίο έπρεπε να κατονομάσει το παιδί. Στον παρακάτω πίνακα αναφέρονται οι λέξεις - στόχοι που αναμενόταν να δώσει το παιδί και οι εικόνες που χρειάστηκε να αντικατασταθούν με νέες:

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

ΠΑΛΙΑ ΕΙΚΟΝΑ	ΝΕΑ ΕΙΚΟΝΑ
<p>Λέξη - στόχος: <i>σαπούνι</i></p> 	<p>προσθήκη της εικόνας:</p>
<p>Απαντήσεις: (3;0 – 3;6) à <i>παιχνίδι</i> , <i>καμία απάντηση</i> , (3;7 – 4;0) à <i>ρούχα</i> , <i>λεφτά</i> , (4;1 – 4;6) à <i>κερί</i> , <i>καμία</i> <i>απάντηση</i></p>	
<p>Λέξη - στόχος: <i>κοτόπουλο</i></p> 	<p>προσθήκη της εικόνας:</p>
<p>Απαντήσεις: (3;0 – 3;6) à <i>καμία</i> <i>απάντηση</i> ,(3;7 – 4;0) à <i>καμία απάντηση</i> <i>, κοτόπουλο</i>,(4;1 – 4;6) à <i>καμία</i> <i>απάντηση</i></p>	
<p>Λέξη – στόχος: <i>χυμός</i></p> 	<p>προσθήκη της εικόνας:</p>

Απαντήσεις: (3;0 – 3;6) à καμία απάντηση, (3;7–4;0) à καμία απάντηση , (4;1 – 4;6) à λάδι, απορρυπαντικό,	
--	--

5.3 ΤΟΠΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑΣ

Η χορήγηση της δοκιμασίας της αξιολόγησης διεξήχθη κατά το μεγαλύτερο μέρος της σε παιδικούς σταθμούς και νηπιαγωγεία. Σε μερικές περιπτώσεις η αξιολόγηση πραγματοποιήθηκε σε σπίτια παιδιών καθώς και σε επαγγελματικό χώρο λογοθεραπεύτριας. Η δομή της διαδικασίας είναι προσαρμοσμένη σύμφωνα με τις έννοιες που θα πρέπει να έχουν κατακτήσει τα παιδιά κατά την αναπτυξιακή πορεία της γλώσσας. Η δοκιμασία είναι φτιαγμένη με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε να δίνεται ο απαραίτητος χρόνος στο παιδί να απαντήσει αλλά και στον εξεταστή έτσι ώστε να καταγράφει άμεσα τις απαντήσεις του παιδιού.

Η αξιολόγηση διεξήχθη σε ήσυχο περιβάλλον, απομονωμένο από εξωτερικά ερεθίσματα και θορύβους. Συγκεκριμένα, έγινε χρήση συγκεκριμένων αιθουσών έτσι ώστε το παιδί που θα συμμετείχε στην αξιολόγηση να μην επηρεαζόταν από την παρεμβολή άλλων θορύβων (π.χ. φωνές από τα άλλα παιδιά). Οι συνθήκες αυτές αποτελούσαν απαραίτητη προϋπόθεση έτσι ώστε να υπάρχει η απαραίτητη συγκέντρωση και προσοχή του παιδιού στα ερεθίσματα που δεχόταν αλλά και να υπάρχει μια ακριβής μέτρηση του γλωσσικού επιπέδου του παιδιού αλλά και του συνολικού χρόνου χορήγησης χωρίς διαλείμματα και παύσεις.

Κατά την διάρκεια της αξιολόγησης συμμετείχαν δύο εξεταστές. Ο ένας αναλάμβανε την διαχείριση του λογισμικού και ο άλλος κατέγραφε τις απαντήσεις του παιδιού.

Κατά την επεξεργασία του λογισμικού έγιναν οι απαραίτητες ηχογραφήσεις οι οποίες στη συνέχεια ενσωματώθηκαν στα βίντεο που αξιολογούσαν τις κατηγορίες εννοιών και λεξιλογίου. Έτσι, το παιδί απαντούσε αφού πρώτα άκουγε την ηχογραφημένη φωνή (παραγωγή ερωτήσεων). Κατά συνέπεια δεν γινόταν παρέμβαση των εξεταστών παρά μόνο εάν υπήρχε διάσπαση της προσοχής του παιδιού. Για παράδειγμα ορισμένα παιδιά καθυστερούσαν να απαντήσουν σε ορισμένες ερωτήσεις γιατί η υπήρχε διάσπαση της προσοχής από τα υπόλοιπα αντικείμενα ή χρώματα που έβλεπαν στην οθόνη του Η/Υ. Στην περίπτωση αυτή ο εξεταστής έδειχνε το συγκεκριμένο αντικείμενο ή την ενέργεια που έπρεπε να κατονομάσει το παιδί δίνοντας λεκτικές οδηγίες στο παιδί (π.χ. «τι είναι αυτό που σου δείχνω;»).

Η συγκεκριμένη δοκιμασία αξιολόγησης χορηγούνταν από τον φορητό υπολογιστή *HP Pavilion dv6000*.

Κλείνοντας το κομμάτι αυτό αξίζει να αναφέρουμε τα θετικά σχόλια και τις γνώμες που δεχτήκαμε από εκπαιδευτικούς που συναντήσαμε σε παιδικούς σταθμούς καθώς ολοκληρώναμε τον κύκλο αξιολόγησης, οι οποίοι ζητούσαν να μάθουν περισσότερα για το λογισμικό αφού τους φαινόταν πολύ ενδιαφέρον και πρωτόγνωρο.

5.4 ΟΡΓΑΝΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ

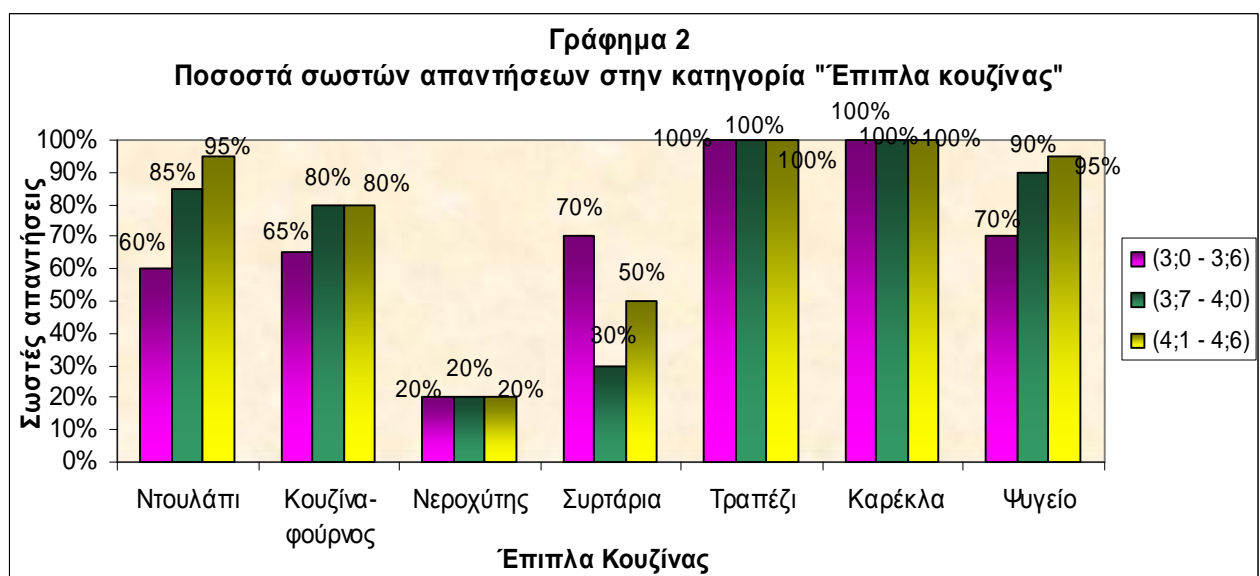
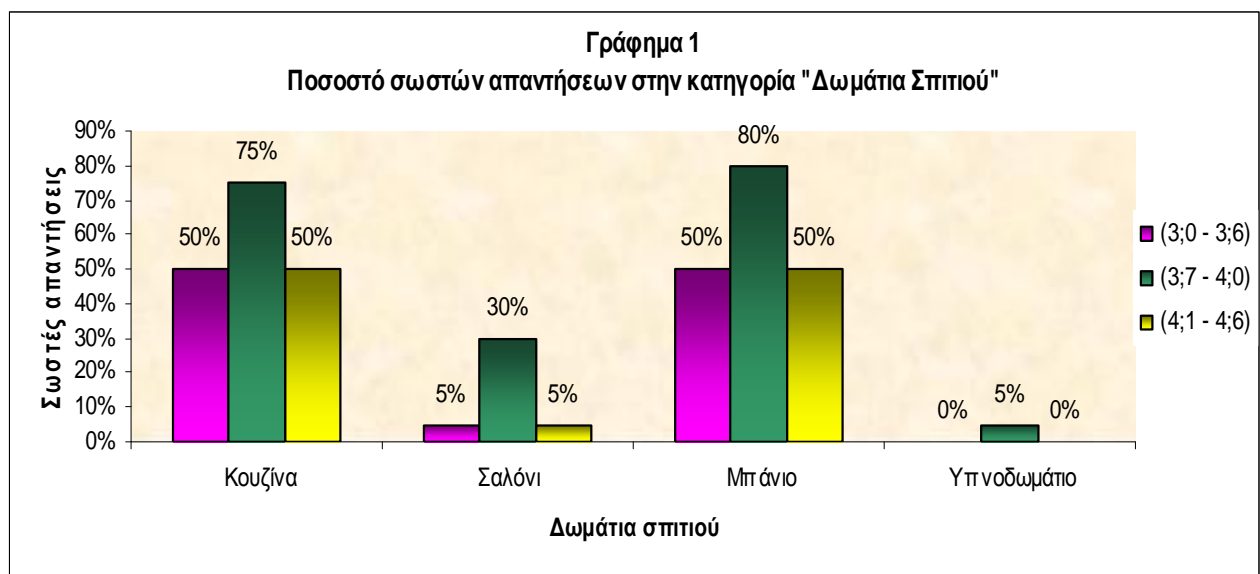
Για την καταγραφή των απαντήσεων των παιδιών και συνεπώς των αποτελεσμάτων αξιολόγησης, χρησιμοποιήθηκαν φόρμες με συγκεντρωτικούς πίνακες που περιλάμβαναν τις έννοιες τοποθετημένες ανά κατηγορία. Η επιλογή των ερωτηματολογίων για την καταγραφή των αποτελεσμάτων κρίθηκε ότι ήταν αμεσότερη και ταχύτερη μέθοδος εν συγκρίσει με άλλες (π.χ. μαγνητοφώνηση), γι' αυτό και επιλέχθηκε. (βλ. στο Παράρτημα 1)

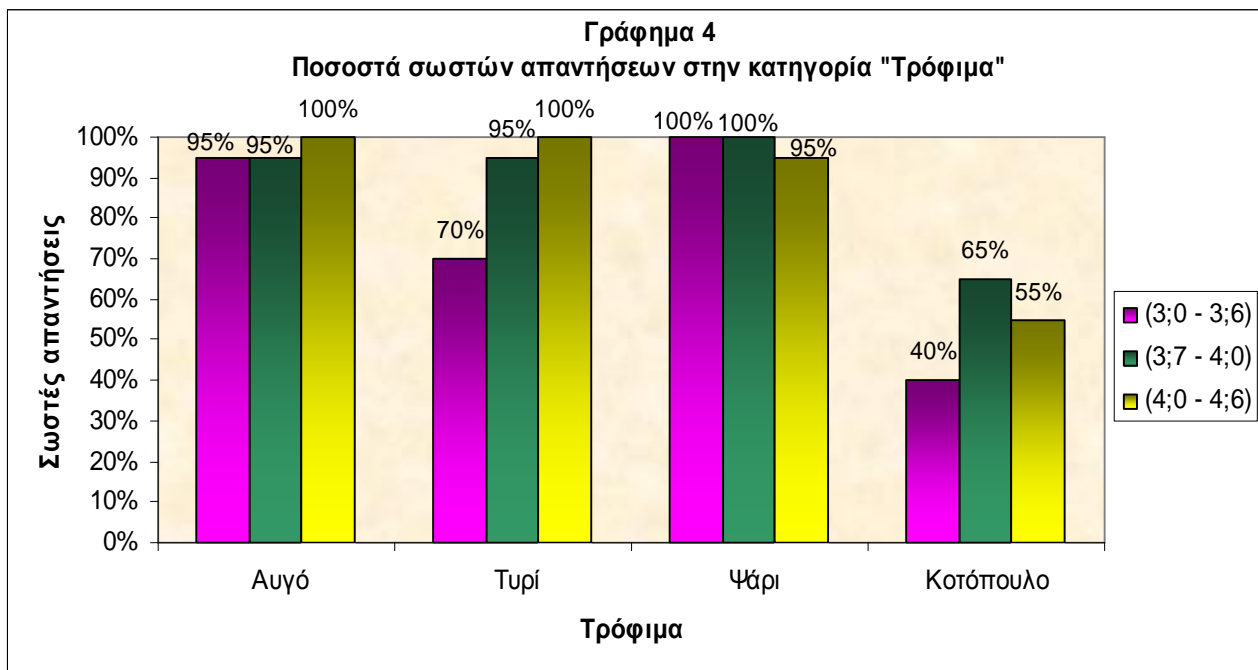
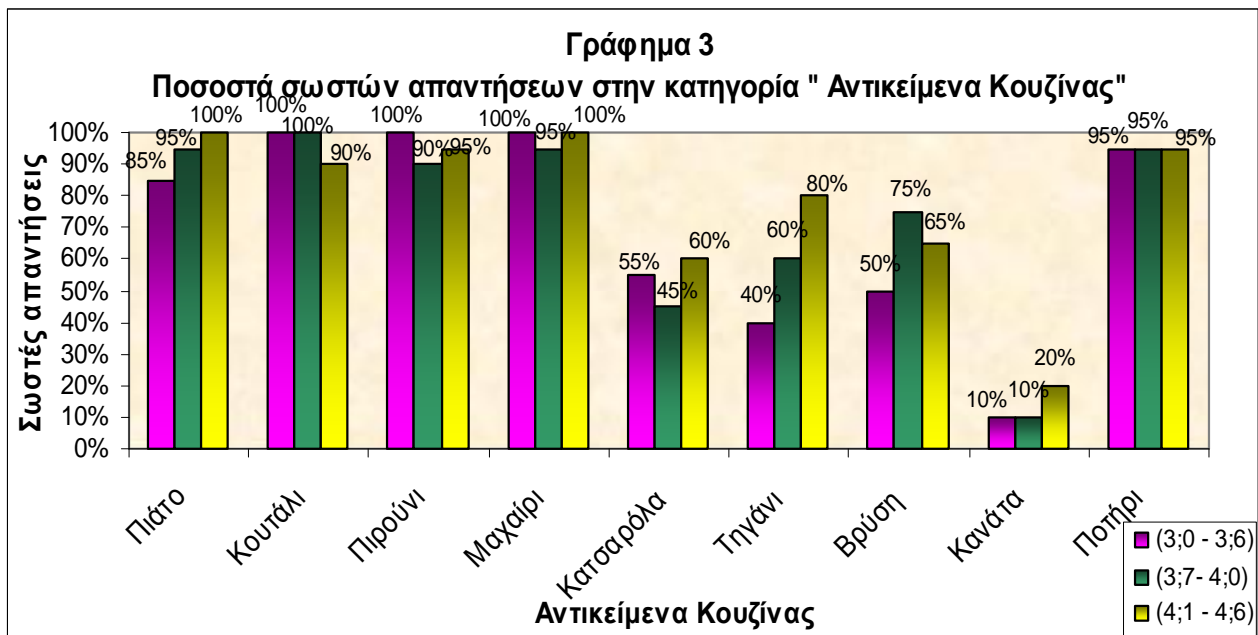
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

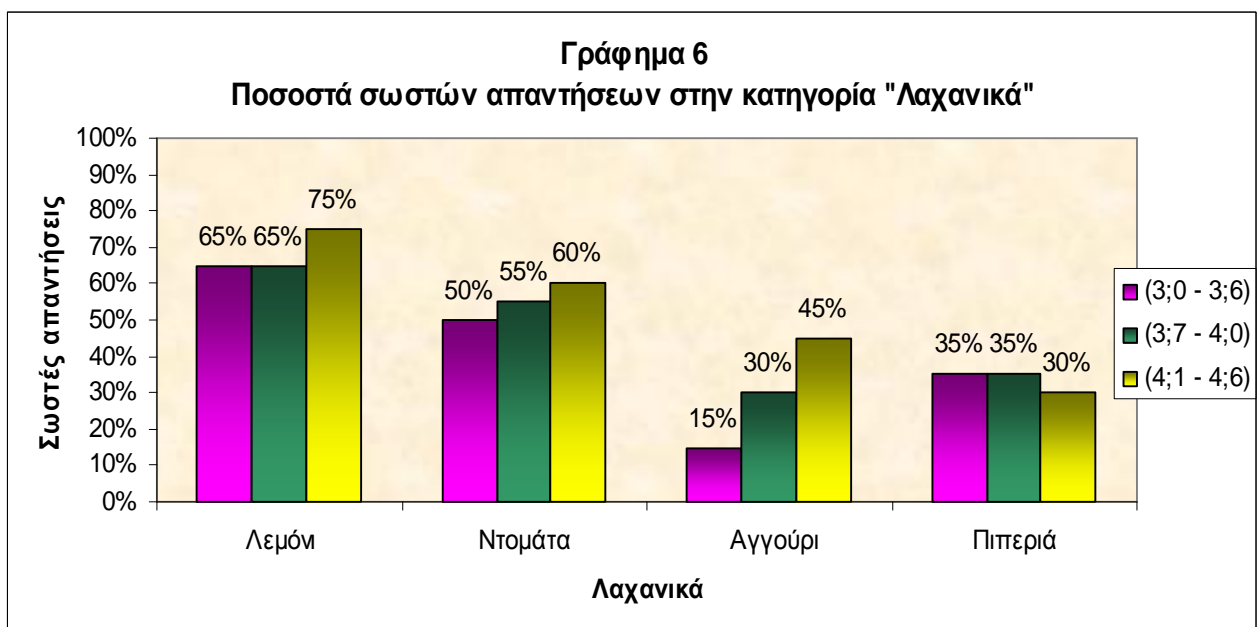
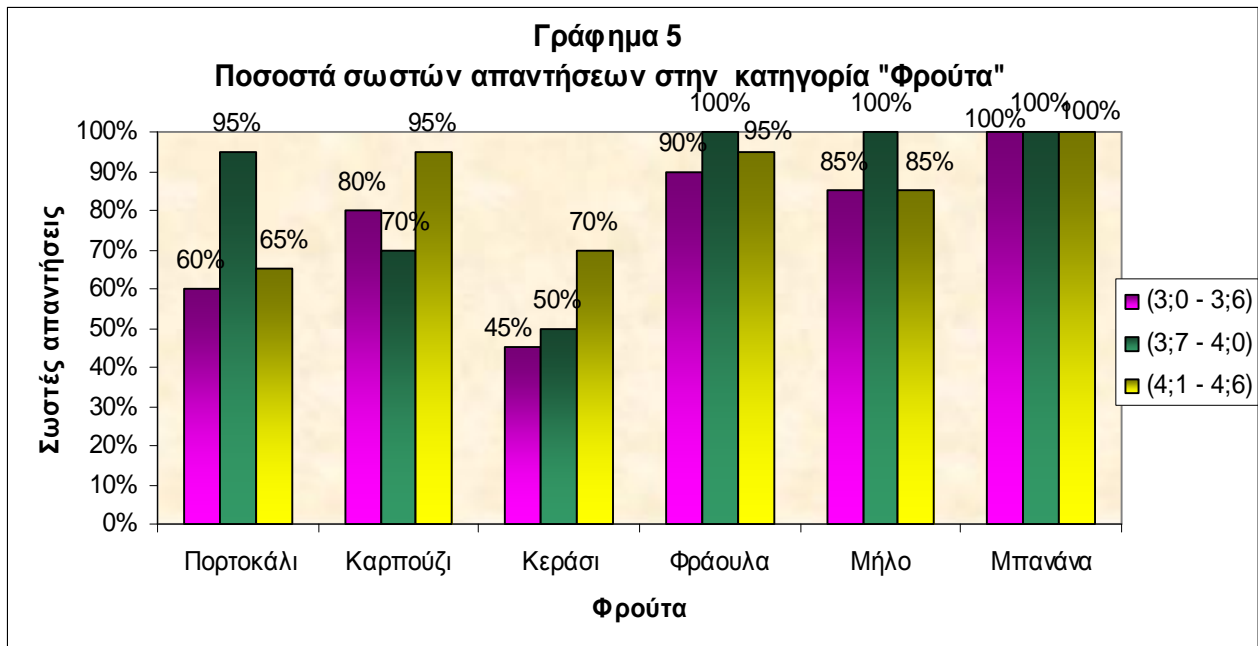
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

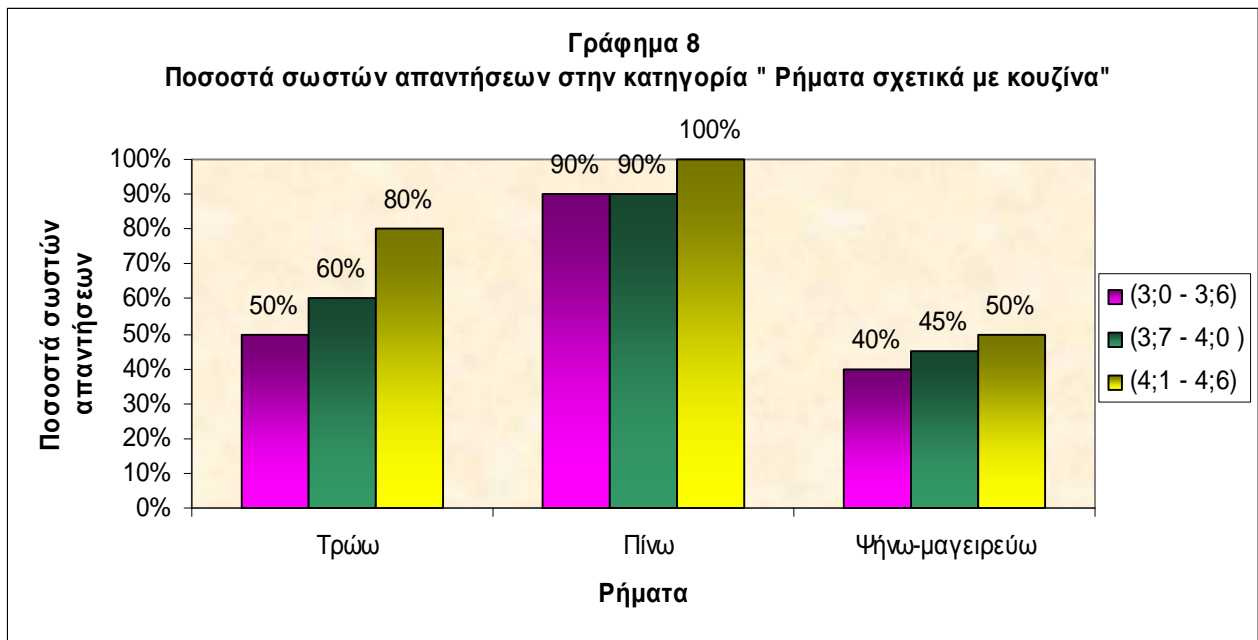
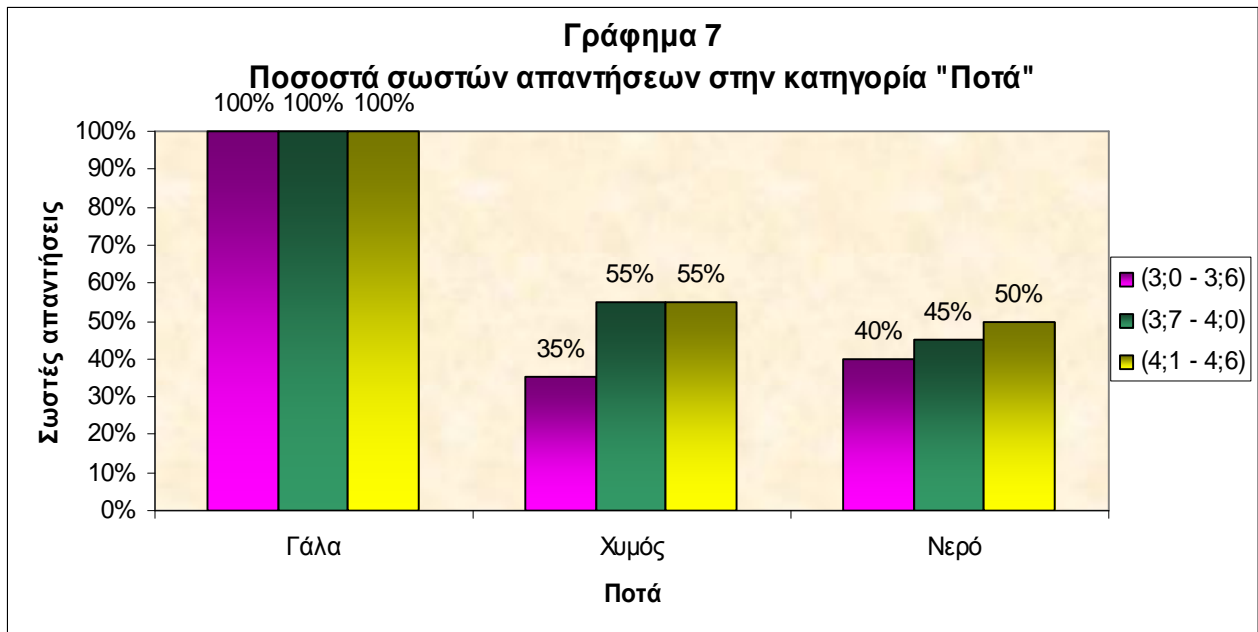
6.1 ΤΙ ΕΔΕΙΞΕ Η ΕΡΕΥΝΑ

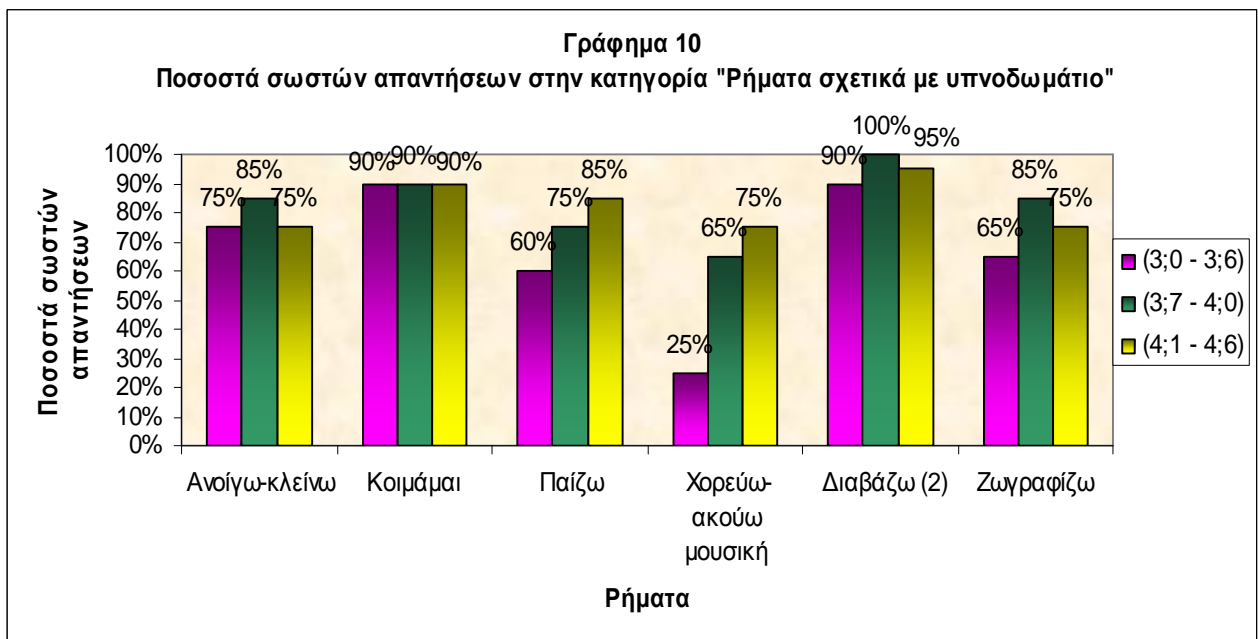
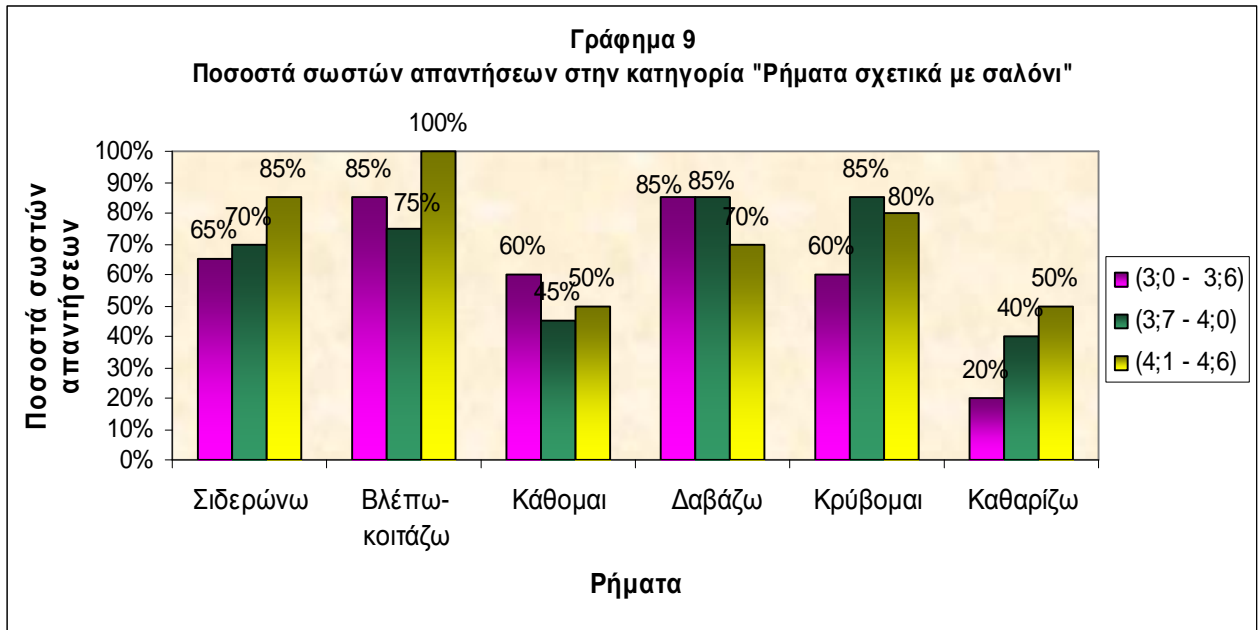
Σύμφωνα με τις απαντήσεις του δείγματος παρουσιάζονται παρακάτω τα αποτελέσματα της έρευνας ανά κατηγορία λέξεων – εννοιών :

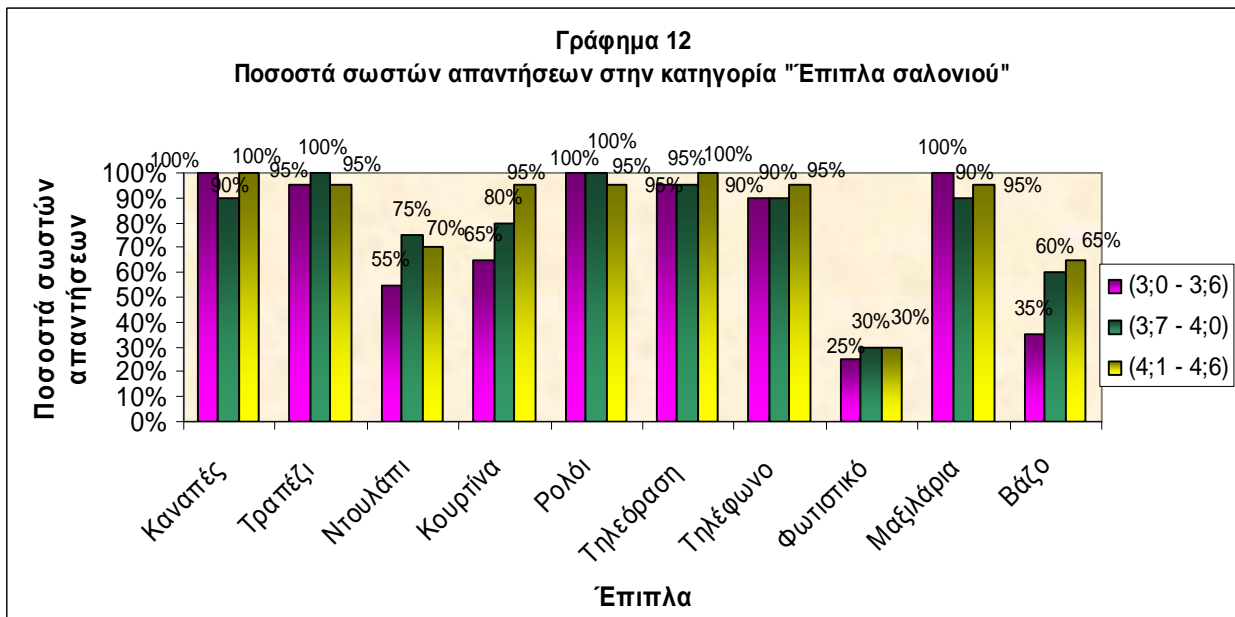
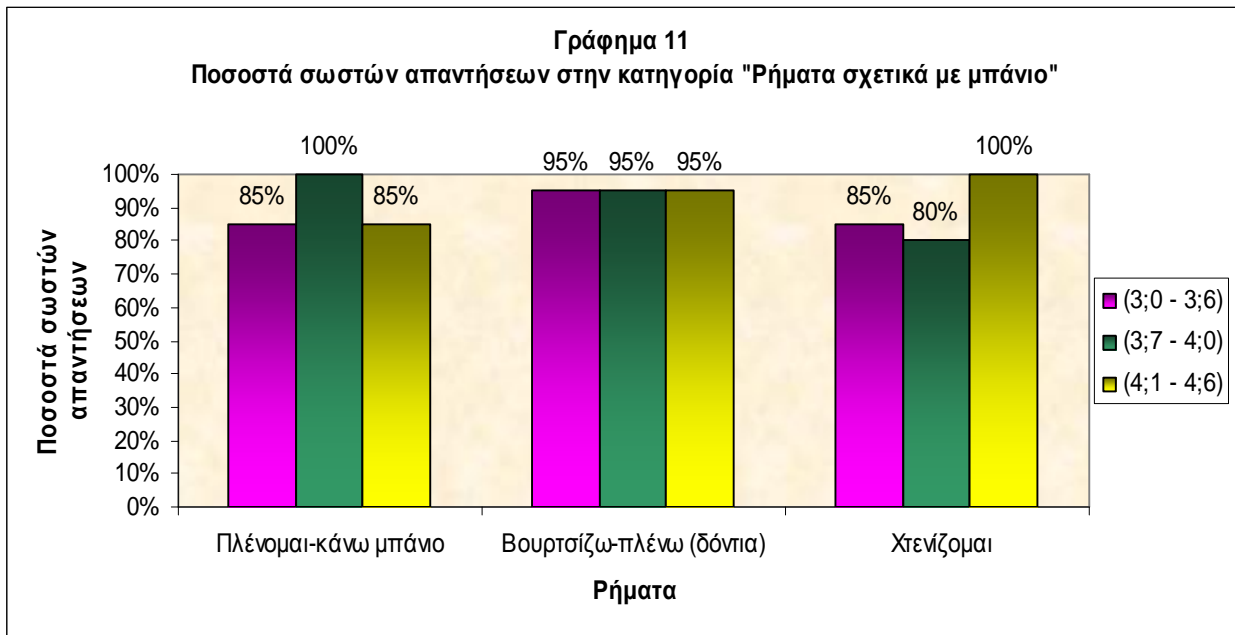

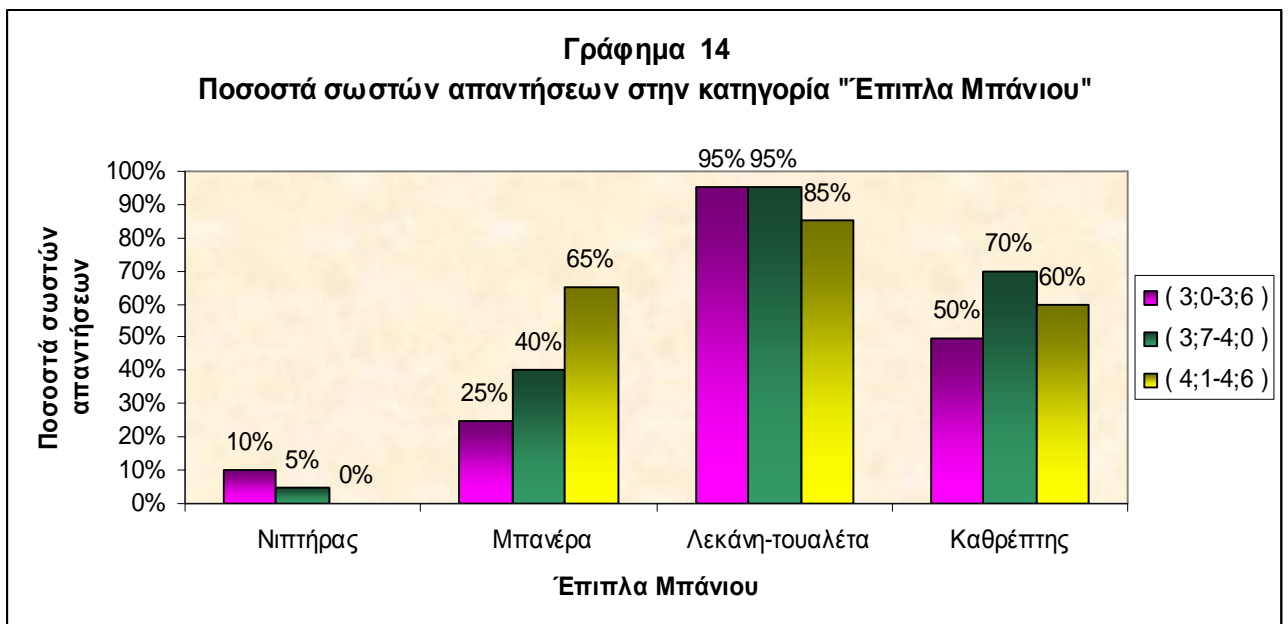
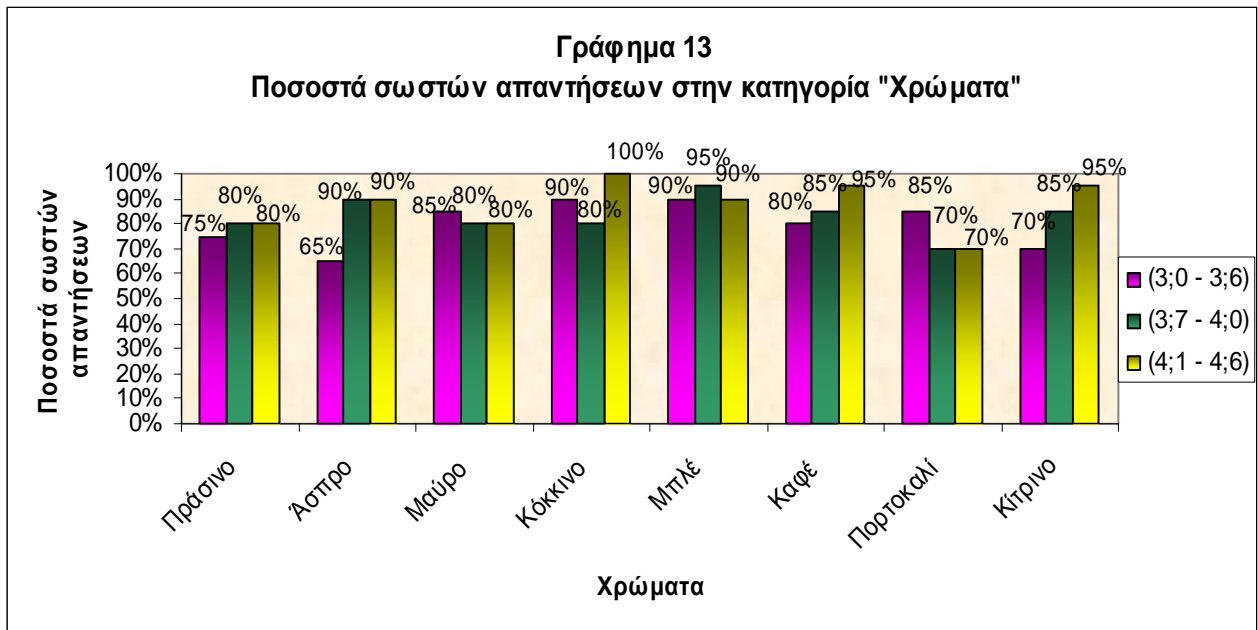

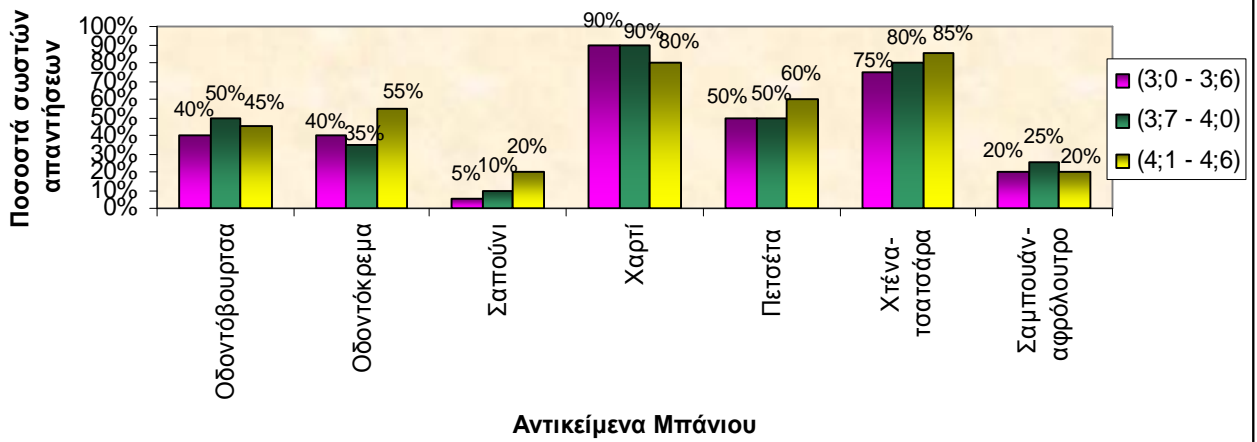

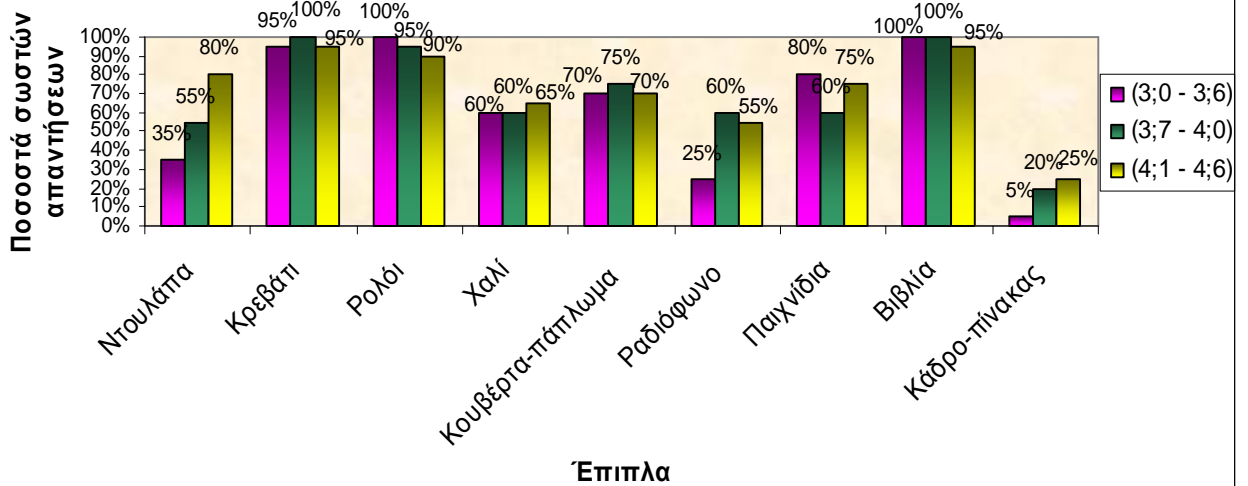

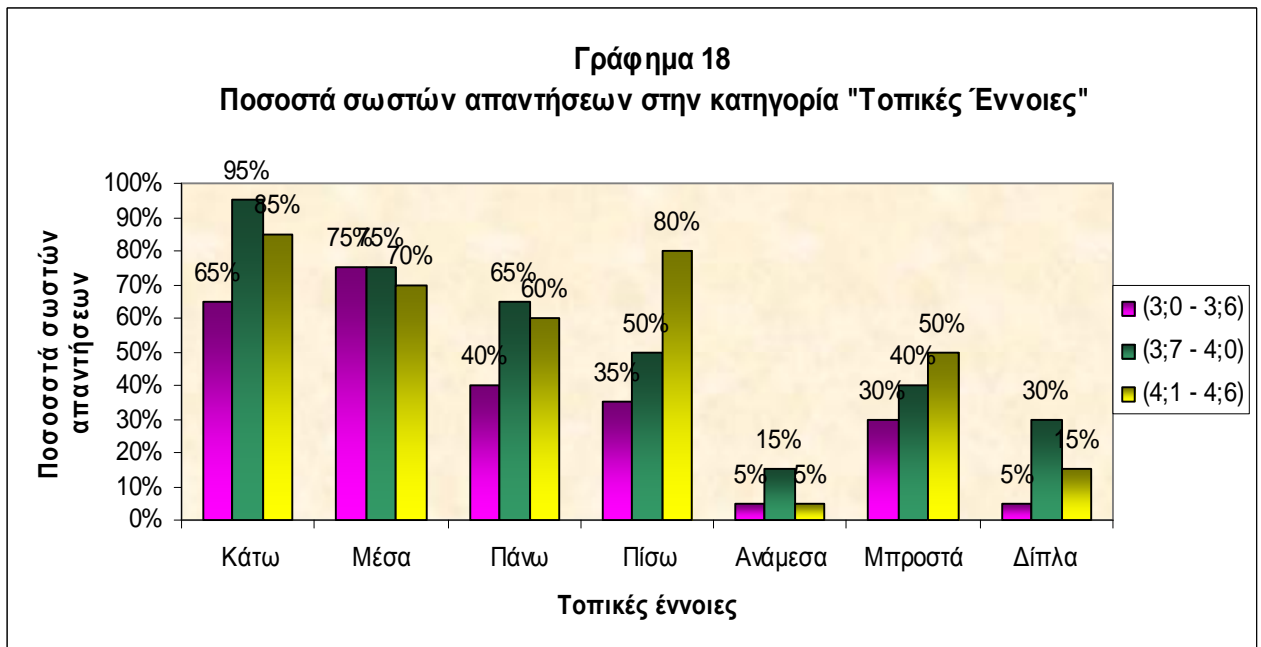
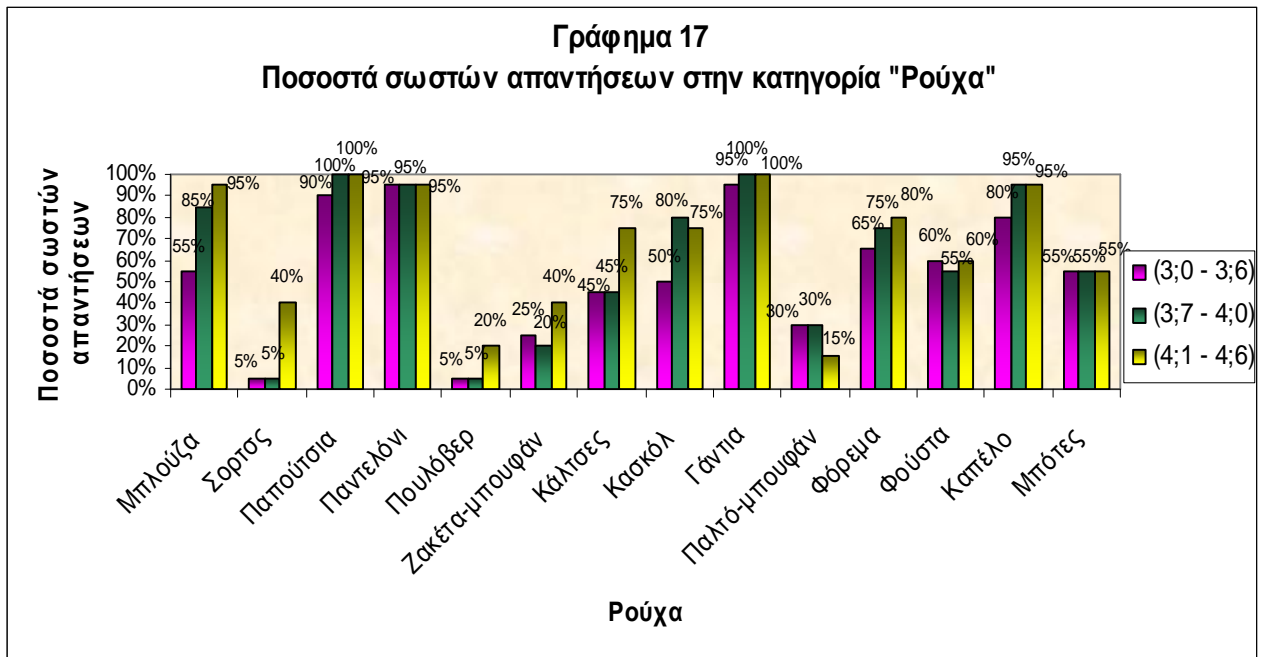

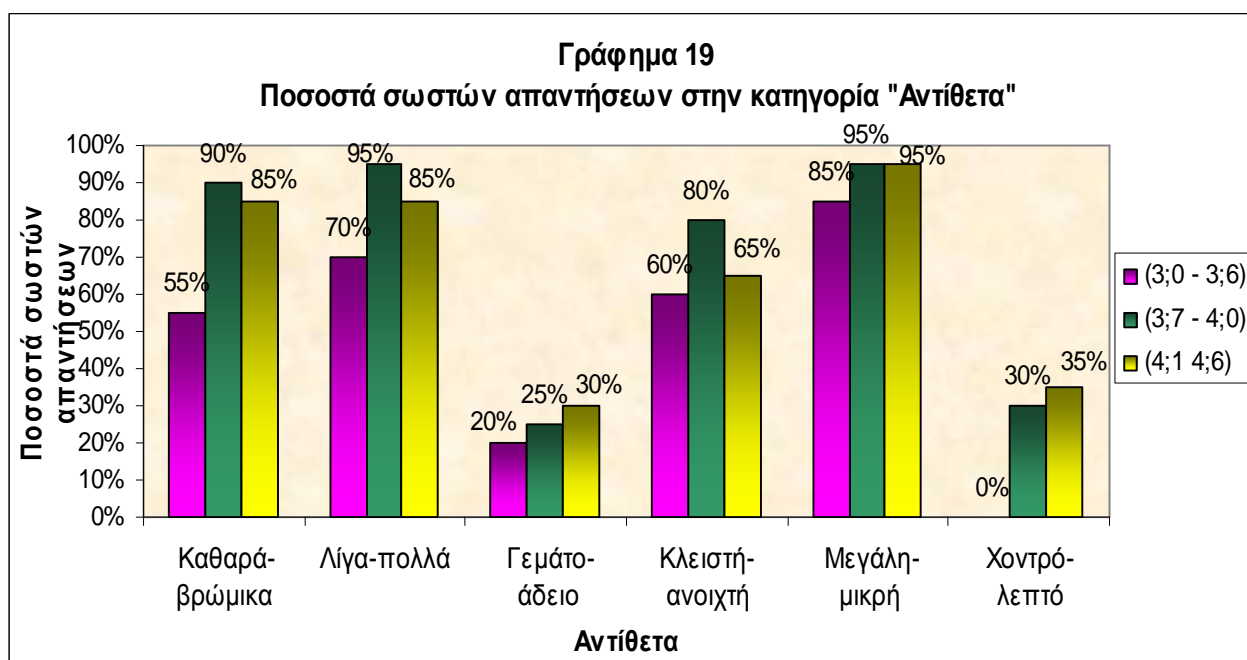
Γράφημα 15
Ποσοστά σωστών απαντήσεων στην κατηγορία "Αντικείμενα Μπάνιου"

Γράφημα 16
Ποσοστά σωστών απαντήσεων στην κατηγορία "Έπιπλα Υπνοδωματίου"

6.2 ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Τα παιδιά που ανήκαν στην ηλικιακή ομάδα (3;0 -3;6) παρουσίασαν αρκετή δυσκολία στην κατονομασία των τεσσάρων βασικών δωματίων του σπιτιού. Συγκεκριμένα, το 26,25% των παιδιών απάντησαν σωστά ενώ το 28,75% δεν απάντησαν και το 45% έδωσαν λανθασμένη απάντηση. Τα αποτελέσματα των απαντήσεων των παιδιών της ηλικιακής κατηγορίας (3;7 – 4;0) ετών δείχνουν πως τα παιδιά δυσκολεύτηκαν στην κατονομασία ενός από τα δωμάτια του σπιτιού και συγκεκριμένα του *υπνοδωματίου* όπου μόλις το 5% το ονόμασε σωστά. Στο σημείο αυτό να σημειωθεί πως η συγκεκριμένη ομάδα το κατονόμασε με κάποια άλλη λέξη σε ποσοστό 60%, ενώ η πιο συχνή ονομασία που του δόθηκε ήταν απλά «δωμάτιο». Όσον αφορά τα υπόλοιπα δωμάτια τα ποσοστά των σωστών απαντήσεων είναι ικανοποιητικά. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι τα

παιδιά της μεγαλύτερης ηλικιακής ομάδας (4,1-4,6 ετών), πέτυχαν το ίδιο μικρό ποσοστό επιτυχίας με την πρώτη ομάδα, δηλαδή 26,25%, στην αξιολόγηση της κατηγορίας των δωματίων. Στο σημείο αυτό δόθηκαν περισσότερες λανθασμένες απαντήσεις σε σχέση με την πρώτη ομάδα. Οι περισσότερες από αυτές τις απαντήσεις και των δύο ηλικιακών ομάδων αφορούν το *σαλόνι* και το *υπνοδωμάτιο*. Τα περισσότερα παιδιά κατονόμασαν το *σαλόνι* ως «καναπές» και το *υπνοδωμάτιο* ως «του κρεβατιού», «κρεβάτι», «που ξαπλώνουμε» και «δωμάτιο». Συνεπώς απαντούσαν κάνοντας σημασιολογικά λάθη ή αναφέροντας την χρήση του χώρου εφόσον δεν γνώριζαν την λέξη-στόχο. Τα λάθη αυτά παρατηρήθηκαν ότι είναι σε μεγάλο βαθμό τα ίδια και στις τρεις ομάδες.

Στην κατονομασία των πιο συχνών *επίπλων* που συναντάμε στη *κουζίνα*, τα παιδιά της πρώτης ομάδας απάντησαν με μεγαλύτερη ευκολία και μεγαλύτερο ποσοστό επιτυχίας. Αναλυτικότερα, τα παιδιά απάντησαν στο σύνολο των αντικειμένων σωστά σε ποσοστό 69,28%, το 7,14% δεν έδωσε καμία απάντηση και το 23,57% απάντησε λανθασμένα. Το ποσοστό επιτυχίας μεγαλώνει καθώς αυξάνεται και η ηλικία των παιδιών. Στην κατονομασία επίπλων του δωματίου της κουζίνας τα ποσοστά σωστών απαντήσεων της ομάδας (3;7 – 4;0) είναι ικανοποιητικά εάν εξαιρέσουμε το *νεροχύτη* όπου μόλις το 20% τον κατονόμασε σωστά. Συνολικά τα παιδιά της ηλικίας αυτής απάντησαν σωστά σε ποσοστό 72,14%. Ωστόσο οι λέξεις που φαίνεται πως τα Ελληνόπουλα γνωρίζουν πολύ καλά σε αυτήν την ηλικία και κατονόμασαν σωστά με ποσοστό πάνω από 90% είναι: «*Τραπέζι*», «*Καρέκλα*», «*Ψυγείο*» πράγμα καθόλου περίεργο εφόσον όλες οι παραπάνω λέξεις είναι υψηλής συχνότητας και αποτελούν ονομασία καθημερινών και απαραίτητων αντικειμένων. Έπειτα τα παιδιά της τρίτης ηλικιακής ομάδας σχημάτισαν ένα αρκετά υψηλό ποσοστό, 77,14%. Ομοίως, η μεγαλύτερη δυσκολία παρουσιάστηκε στην κατονομασία του *νεροχύτη* σε ποσοστό 80%. Η λέξη «*βρύση*» αποτελούσε την συχνότερη λανθασμένη απάντηση στην αξιολόγηση

και των τριών ομάδων. Άλλες απαντήσεις που δόθηκαν από τα παιδιά ηλικίας 3-3;6 ετών είναι «*πλυντήριο*», «*νερό*», «*νιπτήρας*» και «*δοχείο*». Μερικές από τις απαντήσεις των παιδιών ηλικίας 4;1-4;6 είναι «*εκεί που πλένουμε τα πιάτα*», «*φούρνος*», «*νερό*» και «*που πλένουμε*». Οι υπόλοιπες λανθασμένες απαντήσεις σε άλλα έπιπλα σχετίζονται με σημασιολογικά λάθη και πολύ συχνότερα χρήση των αντικειμένων.

Στην ίδια εννοιολογική κατηγορία, *κουζίνα*, τα παιδιά της πρώτης ομάδας απάντησαν με ακόμα μεγαλύτερο ποσοστό επιτυχίας από ότι συνέβη παραπάνω. Συγκεκριμένα το 70,55% απάντησε σωστά στο σύνολο των αντικειμένων που τους ζητήθηκε να κατονομάσουν ενώ η δεύτερη ηλικιακή ομάδα συγκέντρωσε συνολικό ποσοστό σωστών απαντήσεων 73,88% και τα παιδιά της τρίτης ομάδας πέτυχαν ένα μεγαλύτερο ποσοστό επιτυχίας (78,33%) από αυτά των δύο προηγούμενων. Η μεγαλύτερη δυσκολία εντοπίστηκε στην κατονομασία της *κανάτας* και από τις τρεις ομάδες. Η πρώτη ομάδα έφτασε το ποσοστό αποτυχίας 90% και ακολούθως με μεγαλύτερο ποσοστό επιτυχίας ακολούθησαν η *βρύση* (50%), το *τηγάνι* (60%), η *κατσαρόλα* (45%). Το ίδιο ποσοστό αποτυχίας δηλαδή 90% άγγιξε και η δεύτερη ομάδα στην κατονομασία της *κανάτας* ενώ αντίθετα τα πήγε πολύ καλά στις λέξεις *πίατο*, *κουτάλι*, *πιρούνι*, *μαχαίρι*, *ποτήρι* όπου έδωσε σωστές απαντήσεις πάνω από 90% των παιδιών. Χαμηλότερο αλλά εξίσου υψηλό υπολογίστηκε το ποσοστό αποτυχίας (80%) στην τρίτη ομάδα παιδιών, στην περίπτωση όπου τους ζητήθηκε να κατονομάσουν την *κανάτα*. Οι απαντήσεις που καταγράφηκαν κατά την κατονομασία της εικόνας που απεικόνιζε την *κανάτα* αφορούσαν την χρήση της π.χ. «*που πίνουμε το τσάι*», «*αυτό που βάζουμε τσάι*», «*που βάζουμε νερό*», σημασιολογικά λάθη που περιέχουν οπτικά χαρακτηριστικά π.χ. «*βάζο*», και λάθη που βασίζονται σε σημασιολογικές σχέσεις π.χ. «*νερό*».

Στην κατηγορία που αφορούσε τα *τρόφιμα* τα παιδιά της δεύτερης ηλικιακής ομάδας πέτυχαν υψηλότερο ποσοστό επιτυχίας δηλαδή 88,75% ενώ κοντά βρίσκεται η μεγαλύτερη ηλικιακή ομάδα με ποσοστό επιτυχίας 87,5%.

Όπως ήταν αναμενόμενο τα μικρότερα παιδιά του δείγματος συγκέντρωσαν το χαμηλότερο ποσοστό επιτυχίας από όλες τις ομάδες και συγκεκριμένα 76,25% . Ενώ στις προηγούμενες κατηγορίες τα παιδιά σχημάτιζαν μεγαλύτερα ποσοστά στις λανθασμένες απαντήσεις εν συγκρίσει με τις φορές που δεν απαντούσαν καθόλου, τώρα συμβαίνει το αντίθετο. Στην πρώτη ομάδα το 16,25% δεν απάντησε καθόλου σε όσα τρόφιμα δεν γνώριζε ενώ μόλις το 7,5 % απάντησε λανθασμένα. Τα ποσοστά αποτυχίας μειώνονται και φθάνουν το 6,25% στις φορές όπου τα παιδιά δεν απάντησαν ή απάντησαν λανθασμένα. Οι εικόνες όπου δεν απάντησαν ή απάντησαν λανθασμένα είναι το *τυρί* και το *κοτόπουλο*. Στην κατονομασία της λέξης *κοτόπουλο* οι περισσότερες απαντήσεις ήταν άστοχες καθώς δεν υπήρχε σημασιολογική σχέση μεταξύ της λέξης-στόχου και της απάντησης του παιδιού. Μερικές από τις απαντήσεις που το αποδεικνύουν είναι «καλαμπόκι», «καρότο» και «φώκια».

Ακόμα υψηλότερο ποσοστό επιτυχίας συναντάμε στην εννοιολογική κατηγορία «*φρούτα*» καθώς η πρώτη ομάδα πέτυχε ποσοστό επιτυχίας 76,66% ενώ η δεύτερη και η τρίτη 85%. Το 9,16% της πρώτης ομάδας δεν έδωσε καμία απάντηση ενώ το υπόλοιπο 14,1% έδωσε λάθος απάντηση. Στις δύο μεγαλύτερες ομάδες το ποσοστό αποτυχίας ήταν 15% όπου τα παιδιά δεν απάντησαν ή έδωσαν λάθος απάντηση. Αντίθετα φαίνεται πως τα παιδιά στην ηλικία αυτή γνωρίζουν πολύ καλά *την φράουλα , το μήλο , την μπανάνα, το πορτοκάλι*. Το 40% των μικρότερων ηλικιακά παιδιών δυσκολεύτηκε στην κατονομασία της εικόνας που απεικόνιζε το *κεράσι* δίνοντας λανθασμένες απαντήσεις που χαρακτηρίζονταν από σημασιολογικά λάθη με υπόβαθρο ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά των εικόνων π.χ. πιο συχνή λανθασμένη απάντηση ήταν η λέξη «*μήλο*» και άλλη η λέξη «*ντομάτα*».

Η κατηγορία που φαίνεται να δυσκόλεψε αρκετά τα παιδιά των ομάδων ήταν τα *λαχανικά*. Με μικρότερο ποσοστό επιτυχίας 41,25%, κατονόμασε η πρώτη ομάδα τις εικόνες που της παρουσιάστηκε , με 46,25% η δεύτερη ενώ η

τρίτη έφτασε το 52,5%. Σε όλες τις ομάδες μεγαλύτερη δυσκολία παρουσιάστηκε στη κατονομασία των εικόνων που επιδείκνυαν το *αγγούρι* και την *πιπεριά*. Στο πρώτο όσα παιδιά δεν γνώρισαν την ονομασία του λαχανικού έκαναν σημασιολογικά λάθη που ανήκαν στην ίδια εννοιολογική κατηγορία με κοινά ή όχι χαρακτηριστικά π.χ. «κρεμμύδι», «μαρούλι», «φασόλι», σε άλλη κατηγορία με κοινά χαρακτηριστικά π.χ. «λουκάνικο», «φίδι» και που δεν είχαν καμία σχέση με τη λέξη-στόχο π.χ. «της γιαγιάς». Στο δεύτερο, όσα παιδιά της πρώτης ομάδας δεν γνώριζαν τη λέξη-στόχο προτίμησαν να μην απαντήσουν καθόλου. Αντίθετα, η τρίτη ομάδα κατονόμασε τη *πιπεριά* ως «μελιτζάνα» ή «ντομάτα» και το *αγγούρι* ως «καρότο».

Στην κατονομασία των πιο συχνών *πόσιμων υγρών* τα περισσότερα παιδιά ηλικίας (3;0 -3,6) απάντησαν σωστά σχηματίζοντας ένα ποσοστό 58,33%. Το 23,33% δεν έδωσε καμία απάντηση ενώ το 18,33% απάντησε λανθασμένα. Οι εικόνες που φάνηκε να δυσκόλεψαν περισσότερο κυρίως τα παιδιά της πρώτης ομάδας είναι ο *χυμός* και το *νερό*. Συγκεκριμένα, στην κατονομασία της πρώτης το 50% των παιδιών της πρώτης ομάδας δεν απάντησε καθόλου ενώ το 15% έδωσε λάθος απάντηση. Αντίθετα, στην κατονομασία της εικόνας που απεικόνιζε το *νερό* το 40% απάντησε λανθασμένα και οι απαντήσεις τους περιείχαν σημασιολογικά λάθη π.χ. «μπουκάλι», «γάλα» και «ποτήρι». Η δεύτερη ομάδα σημείωσε πολύ μεγαλύτερο ποσοστό σωστών απαντήσεων στην κατηγορία αυτή και συγκεκριμένα 66,66% . Φαίνεται όμως πως στην ηλικία αυτή γνωρίζουν πολύ καλά το *γάλα* το οποίο κατονόμασαν με ποσοστό επιτυχίας πάνω από 95 %. Τέλος, το μεγαλύτερο ποσοστό αποτυχίας με διαφορετική ονομασία παρουσιάστηκε στην λέξη – στόχο «*νερό*» όπου το ονόμασαν σαν «γάλα» ή «μπουκάλι σκέτο». Σε αυτή τη φάση της αξιολόγησης τα παιδιά ηλικίας 4,1 - 4,6 πέτυχαν ένα ελάχιστα μεγαλύτερο ποσοστό επιτυχίας, 68,33%. Όσον αφορά στην κατονομασία του εν λόγω πόσιμου υγρού τα παιδιά αυτά έδωσαν άλλη

απάντηση σε ποσοστό 35% και όσον αφορά στον *χουμό* το 30% των παιδιών αυτών δεν απάντησε καθόλου.

Έπειτα φτάνουμε στην αξιολόγηση κατονομασίας *ενεργειών – ρημάτων* που σχετίζονται με την καθημερινή ζωή. Συνολικά το ποσοστό επιτυχίας των απαντήσεων της πρώτης ομάδας στην κατηγορία αυτή άγγιξε το 69,57%, γεγονός που δείχνει ότι τα παιδιά απαντούσαν με μεγαλύτερη ευκολία στην κατονομασία των ρημάτων σε σχέση με τα αντικείμενα, όπως αναλύθηκε παραπάνω. Λιγότερες είναι οι φορές όπου τα παιδιά της πρώτης ομάδας δεν έδιναν καμία απάντηση όπως δείχνει το ποσοστό 8,54%, σε σχέση με τις φορές όπου έδωσαν διαφορετική απάντηση από τη λέξη-στόχο. Όσον αφορά στα ρήματα που σχετίζονται με το μπάνιο τα μικρότερα παιδιά έφτασαν το ποσοστό επιτυχίας 88,33%. Με μικρότερο ποσοστό επιτυχίας και ταυτόχρονα μεγαλύτερο από τις φορές όπου τα παιδιά απαντούσαν λανθασμένα ή δεν έδιναν καμία απάντηση απάντησαν στην κατονομασία των ρημάτων που σχετίζονται με τους υπόλοιπους χώρους του σπιτιού. Συγκεκριμένα, στα ρήματα που συναντάμε στο *υπνοδωμάτιο* το ποσοστό επιτυχίας έφτασε το 67,5%, στο *σαλόνι* το 62,5% και στη *κουζίνα* το 60%. Πιο αναλυτικά το 50% των παιδιών της πρώτης ομάδας δυσκολεύτηκε στην κατονομασία των ρημάτων *ψήνω ή μαγειρεύω* και *χορεύω ή ακούω μουσική* δίνοντας διαφορετικές απαντήσεις. Όσον αφορά το πρώτο, μερικές από τις λανθασμένες απαντήσεις είναι οι εξής: «βγάζει μπισκότα», «βάζει το φαγητό στη κουζίνα», «βγάζει μπιφτέκια», «βάζει μέσα κουλουράκια», «βάζει τα μπισκότα στο φούρνο», «μπιφτέκια κάνει» και «τρώει μπισκότα». Όσον αφορά το δεύτερο ρήμα, οι απαντήσεις που δόθηκαν ποικίλουν όσον αφορά τα σημασιολογικά λάθη που περιέχουν π.χ. «παίζει», «τραγουδάει», «παίζει τραγούδια», «παίζει μουσική» και «ανοίγει τη μουσική». Με μικρότερο ποσοστό, 40%, τα παιδιά της μικρότερης ηλικιακά ομάδας απάντησαν λανθασμένα στην κατονομασία των ρημάτων *παίζω* και *καθαρίζω*. Μερικές από τις απαντήσεις που καταγράφηκαν στο πρώτο είναι «φτιάχνει», «φτιάχνει ένα πύργο», «φτιάχνει πάζλ», «φτιάχνει τα παιχνίδια», «παίρνει τα

κουτάκια», «φτιάχνει τουβλάκια» και «τα χάλασε». Τα μικρότερα παιδιά έδωσαν τις εξής λανθασμένες απαντήσεις: «σκουπίζει εκεί», «πάει να το βάλει εκεί μέσα», «μεγάλη είναι», «σκουπίζει», «σιδερώνει», «βάζει το ντουλάπι» και «σφουγγαρίζει». Αξίζει να σημειωθεί ότι στην κατονομασία του εν λόγω ρήματος το ποσοστό επιτυχίας της πρώτης ομάδας είναι μόλις 20% και αυτό της αποτυχίας 80%. Συμπερασματικά, τα παιδιά όσες φορές δεν μπορούσαν να κατονομάσουν τις ενέργειες των ρημάτων που έβλεπαν, έκαναν χρήση περιφραστικού λόγου. Προχωρώντας στην μεσαία ομάδα βλέπουμε πως τα παιδιά ηλικίας 3;7 – 4;0 δεν εμφανίζουν ιδιαίτερες δυσκολίες. Αντίθετα εμφάνισαν υψηλά ποσοστά σωστής κατονομασίας (Π.Ε. 76,11%) όπου τα πιο υψηλά ήταν των ρημάτων *βουρτσίζω ή πλένω τα δόντια, κάνω μπάνιο ή πλένομαι, διαβάζω, κοιμάμαι, πίνω* με ποσοστά σωστών απαντήσεων πάνω από 90%. Τα χαμηλότερα ποσοστά εμφανίστηκαν στην κατονομασία των ρημάτων *καθαρίζω, κάθομαι, ψήνω* με ποσοστά 40% - 45%. Ταυτόχρονα το ρήμα *κάθομαι* κατονομάστηκε τις πιο πολλές φορές με άλλη ονομασία σε ποσοστό 45%. Η πιο συχνή λανθασμένη απάντηση ήταν «*παίζει*». Στα ρήματα που σχετίζονταν με την κουζίνα απάντησαν με ποσοστό 71,66%, σε αυτά που είχαν σχέση με το σαλόνι 66,66%, σε αυτά που είχαν σχέση με το υπνοδωμάτιο 83,33% και σε αυτά που σχετίζονταν με το μπάνιο 91,66%. Μεγάλο ποσοστό επιτυχίας σημείωσε ωστόσο και η τρίτη ομάδα (Π.Ε.: 81,24%). Οι περισσότερες σωστές απαντήσεις δόθηκαν στην περίπτωση όπου τα ρήματα που αναμένονταν να κατονομάσουν τα παιδιά σχετίζονταν με το *μπάνιο (πλένομαι, χτενίζομαι, βουρτσίζω)* με Π.Ε. 93,3%. Με ακόμα μεγαλύτερη επιτυχία απάντησαν πετυχαίνοντας τα ποσοστά 82,5%, 72,5% και 76,67%, αντίστοιχα στα ρήματα που είχαν σχέση με το υπνοδωμάτιο, το σαλόνι και την κουζίνα αντίστοιχα. Στο ρήμα «*καθαρίζω*», σημειώθηκε η μεγαλύτερη δυσκολία και των μεγαλύτερων παιδιών (Π.Α.: 50%). Κάποιες από τις απαντήσεις που καταγράφηκαν είναι «*σκουπίζει τη βιβλιοθήκη*», «*σφουγγαρίζει*», «*σκουπίζει*» και «*λουλούδι*».

Αρκετά μεγάλο ποσοστό επιτυχίας από όλες τις ομάδες παρουσιάστηκε στην κατονομασία των κυριότερων *επίπλων* και *αντικειμένων* που εντοπίζονται στο *σαλόνι*. Συνολικά τα παιδιά απάντησαν με σχετική ευκολία σωστά φθάνοντας το ποσοστό 76% στην πρώτη ομάδα , 81% στην δεύτερη και το 84% στην τρίτη ομάδα. Το 9% της πρώτης ομάδας , το 4% της δεύτερης και το 5% της τρίτης δεν έδωσαν καμία απάντηση ενώ το υπόλοιπο 15% της πρώτης , το 15% της δεύτερης και το 11% της τρίτης απάντησαν λανθασμένα. Συγκεκριμένα στη κατονομασία της εικόνας που απεικόνιζε το *φωτιστικό*, το 65% της πρώτης και της δεύτερης καθώς και το 60% της τρίτης ομάδας έδωσαν λανθασμένες απαντήσεις μερικές από τις οποίες είναι οι ακόλουθες: «*λάμπα*», «*φως*», «*που κοιτάμε*». Συνεπώς τα παιδιά παρουσίασαν σημασιολογικά λάθη που σχετίζονται με τη λέξη-στόχο ή απάντησαν υποδεικνύοντας τη χρήση του αντικειμένου. Επίσης υψηλά ποσοστά σωστών απαντήσεων εμφανίστηκαν στην κατονομασία του *τραπεζιού* , του *ρολογιού* , της *τηλεόρασης* , του *τηλεφώνου* , του *καναπέ* και του *μαξιλαριού*.

Στην κατονομασία των βασικών *χρωμάτων* τα παιδιά απαντούσαν εύκολα και γρήγορα αγγίζοντας ένα ποσοστό επιτυχίας 80% στην πρώτη ομάδα , 83,12% στην δεύτερη και 87,5% στην τρίτη ομάδα. Και στις τρεις ομάδες τα μεγαλύτερα ποσοστά αποτυχίας περιελάμβαναν λανθασμένες απαντήσεις. Τα χρώματα που προβλημάτισαν τα παιδιά της πρώτης ομάδας ήταν το *πράσινο*, το *άσπρο* και το *κίτρινο* , ενώ αυτό που δυσκόλεψε την δεύτερη ομάδα ήταν μόνο το *πορτοκαλί*, πράγμα που παρατηρήθηκε και στην τρίτη ομάδα.

Οι εικόνες που φάνηκε να δυσκόλεψαν κυρίως τα παιδιά ηλικίας (3;0 - 3,6) στην κατονομασία τους, είναι αυτές που αφορούσαν τα κυριότερα *έπιπλα* του *μπάνιου*. Μόνο το 45% των παιδιών της πρώτης ομάδας απάντησαν συνολικά σωστά και το υπόλοιπο 55% λανθασμένα (το 5% δεν απάντησε ενώ το 50% έδωσε λανθασμένη απάντηση). Η μεγαλύτερη δυσκολία στην πρώτη ηλικιακή ομάδα εντοπίστηκε στην αναγνώριση του *νιπτήρα* και της *μπανιέρας* με ποσοστό επιτυχίας 10% στο πρώτο και 25% στο δεύτερο. Ένα υψηλό

ποσοστό της τάξεως του 75% απάντησε λανθασμένα . Στην πρώτη περίπτωση μερικές από τις λανθασμένες απαντήσεις είναι «βρύση» (αποτελεί την συχνότερη λανθασμένη απάντηση), «νεροχύτης» και «να πλύνουμε τα χέρια μας». Όπως συνέβη και παραπάνω οι απαντήσεις αυτές περιείχαν σημασιολογικά λάθη με οπτικά κοινά χαρακτηριστικά με τη λέξη-στόχο ή τη χρήση του αντικειμένου. Στην δεύτερη περίπτωση συχνότερη λανθασμένη απάντηση αποτέλεσε η λέξη «μπάνιο», «βρύση», «για να πλυθούμε» και «να πλύνουμε τα πόδια μας». Ακόμα, το 50% των παιδιών της πρώτης ομάδας δεν κατονόμασε σωστά την εικόνα που απεικόνιζε τον **καθρέπτη**. Το 45% της πρώτης ομάδας αντικατέστησε τη λέξη-στόχο με τις παρακάτω λέξεις: «παράθυρο» (συχνότερη απάντηση) και «τηλεόραση». Στην κατονομασία των λέξεων της κατηγορίας αυτής η ομάδα (3;7 – 4;0) εμφάνισε ποσοστό σωστών απαντήσεων 52,5% ενώ το 36,25% έδινε άλλες απαντήσεις. Στην λέξη **λεκάνη-τουαλέτα** η δεύτερη ομάδα δεν παρουσίασε δυσκολίες αντίθετα απάντησε σωστά το 95%. Στην ίδια ομάδα τα πιο συχνά λάθη έγιναν ομοίως στην κατονομασία του **νιπτήρα** όπου μόνο το 5% του δείγματος απάντησε σωστά. Το αντικείμενο αυτό κατονομάστηκε τις πιο πολλές φορές με άλλη ονομασία με ποσοστό 65% όπου κατονομαζόταν συχνά σαν «βρύση». Το ίδιο ποσοστό επιτυχίας 52,5% πέτυχαν τα παιδιά ηλικίας (4,1 - 4,6). Εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι τα παιδιά μεγαλύτερης ηλικίας δεν κατονόμασαν τον **νιπτήρα**, μένοντας στο χαμηλότερο ποσοστό 0%. Ένα υψηλό ποσοστό 75% απάντησε λανθασμένα. Όσον αφορά στην κατονομασία του **καθρέπτη** η ομάδα δυσκολεύτηκε αφού το 30% απάντησε «παράθυρο» και «τζάμι». Οπτικά κοινά χαρακτηριστικά που σχετίζονται με το σχήμα και την τοποθεσία ίσως να οδήγησαν τα παιδιά στο να δώσουν τις παραπάνω απαντήσεις.

Υψηλό υπήρξε το ποσοστό αποτυχίας και στην περίπτωση όπου τα παιδιά έπρεπε να κατονομάσουν τα συχνότερα **αντικείμενα** που παρευρίσκονται στο **μπάνιο**. Συγκεκριμένα, τα παιδιά της πρώτης ομάδας απέτυχαν να κατονομάσουν επιτυχώς τα περισσότερα αντικείμενα που έβλεπαν φθάνοντας

ένα ποσοστό που άγγιξε μόλις το 45,71%. Η δεύτερη ομάδα συγκέντρωσε ποσοστό επιτυχίας 48,57% ενώ λίγο υψηλότερο ήταν το ποσοστό που σημειώθηκε στις απαντήσεις της τρίτης ομάδας (Π.Ε.: 52,14%). Όπως συνέβη και σε προηγούμενες κατηγορίες, τα περισσότερα παιδιά προτίμησαν να δώσουν μια διαφορετική αλλά λανθασμένη απάντηση από το να μην απαντήσουν καθόλου. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι στην περίπτωση που τους παρουσιαζόταν η εικόνα που απεικόνιζε ένα *σαπούνι*, μόνο το 5% του συνόλου των παιδιών της πρώτης ομάδας, το 10% της δεύτερης και το 20% της τρίτης απάντησε σωστά. Τα ποσοστά αποτυχίας 95%, 90% και 80% αντίστοιχα είναι τα μεγαλύτερα που εμφανίστηκαν και στις τρεις ομάδες στις συνολικές απαντήσεις της αξιολόγησης. Αξίζει να σημειωθεί ότι η πλειοψηφία των παιδιών κατονόμασαν την εικόνα ως «μπάνιο-μπανιέρα», ενώ άλλες απαντήσεις ήταν «πιάτο», «φαγητό» ή «πλένουμε τα χέρια μας». Τα παιδιά ίσως να απαντούσαν επηρεαζόμενα από τα κοινά χαρακτηριστικά της λέξης-στόχου με την τελική τους απάντηση. Ακόμα το ποσοστό αποτυχίας υπερτερεί από αυτό της επιτυχίας και στις περιπτώσεις όπου οι εικόνες που αναμένονταν να κατονομάσουν τα παιδιά της πρώτης ομάδας έδειχναν μια «*οδοντόβουρτσα*» (Π.Α.: 60%), μια «*οδοντόκρεμα*» (Π.Α.: 60%) ή ένα «*σαμπουάν*» (Π.Α.: 80%). Το ίδιο συνέβη και στην δεύτερη ομάδα με παρόμοια ποσοστά αποτυχίας 50%, 65% και 75% αντίστοιχα. Η τρίτη ομάδα δυσκολεύτηκε περισσότερο στην πρώτη από τις αναφερόμενες λέξεις (Π.Ε.: 45%). Οι λανθασμένες απαντήσεις των μικρότερων παιδιών που καταγράφηκαν ήταν ποικίλες αλλά όχι άστοχες και χαρακτηρίζονταν από λάθη κυρίως σημασιολογικά, π.χ. «λέξη-στόχος: *σαμπουάν-αφρόλουτρο*, απαντήσεις παιδιών: *σαπούνι, φάρμακο, κρέμα, αλοιφή, κόλλα, οδοντόκρεμα, οδοντόκρεμα*» ή «λέξη στόχος: *οδοντόβουρτσα*, απαντήσεις παιδιών: *φάρμακο, κρέμα, καθαριστήριο, οδοντόβουρτσα*».

Όπως ήταν αναμενόμενο, τα παιδιά απάντησαν με μεγαλύτερη ευκολία όταν τα *αντικείμενα* που κλήθηκαν να αναγνωρίσουν σχετίζονταν με τον χώρο του *υπνοδωματίου* με τα οποία έρχονται συχνότερα σε επαφή. Αυτή τη φορά το

ποσοστό επιτυχίας για την πρώτη ομάδα έφτασε το 63,33% , 69,44% για την δεύτερη και για την τρίτη το 72,22%. Και εδώ όμως δεν έλειψαν και οι περιπτώσεις όπου μερικές εικόνες δυσκόλεψαν τα παιδιά στο να τις κατονομάσουν. Οι περισσότερες λανθασμένες απαντήσεις ή οι φορές όπου τα παιδιά των ομάδων δεν απάντησαν καθόλου υπήρξαν όταν η εικόνα έδειχνε ένα **κάδρο**, φθάνοντας το ποσοστό αποτυχίας 95% στην πρώτη ομάδα, 80% για την δεύτερη και 75% στην τρίτη. Ομοίως, χαμηλό υπήρξε το ποσοστό επιτυχίας για τα μικρότερα παιδιά όταν οι εικόνες έδειχναν μία **ντουλάπα** (Π.Ε.: 5%) ή ένα **ραδιόφωνο** (Π.Ε.: 25%). Στην δεύτερη εικόνα, μερικές από τις απαντήσεις που καταγράφηκαν είναι «σκούπα», «μουσική», «τσάντα», «τραγούδια», «για να βάλουμε τραγούδια», «αυτοκίνητο», «που βάζουμε ακουστικά» και «αυτό που κάνουμε έτσι». Στην περίπτωση όπου το παιδί δεν έλεγε τη λέξη- στόχο, έκανε λάθη που ποικίλουν ως προς την σημασιολογική τους σχέση με αυτή. Στην εικόνα που απεικόνιζε το **κάδρο**, η συχνότερη λανθασμένη απάντηση που δόθηκε από τα παιδιά ήταν τα «λουλούδια». Συνεπώς αντί για τη λέξη-στόχο που ήταν το **κάδρο**, χρησιμοποιούσαν περιφραστικό λόγο αναφέροντας τι απεικόνιζε το εν λόγω αντικείμενο. Η λέξη , αντίθετα , που γνωρίζουν πολύ καλά τα παιδιά ηλικίας (3;7 – 4;0) είναι το **κρεβάτι** που κατονομάστηκε 100% σωστά ενώ το ίδιο συμβαίνει και με τα **βιβλία**. Σχεδόν όλα τα παιδιά κατονόμασαν σωστά και το **ρολόι** (95%). Αυτό που δεν ονομάστηκε σωστά σε ικανοποιητικό βαθμό και σε αυτήν την ομάδα ήταν το **κάδρο – πίνακας** όπου μόλις το 20% των παιδιών το είπαν με το όνομα του. Η πιο συχνή απάντηση για το αντικείμενο αυτό ήταν «λουλούδια» και «φωτογραφία». Ωστόσο και το **ραδιόφωνο** κατονομαζόταν σε ποσοστό 40% ως κάτι άλλο και τις περισσότερες φορές σαν «μουσική». Η τρίτη και μεγαλύτερη ομάδα ωστόσο εμφάνισε καλύτερα ποσοστά αλλά η δυσκολία της έγινε επίσης φανερή κατά την κατονομασία του **κάδρου**.

Σχετικά χαμηλό υπήρξε το ποσοστό επιτυχίας 53,92% για τα παιδιά ηλικίας (3;0 - 3,6) , όταν η εννοιολογική κατηγορία που αξιολογήθηκαν ήταν τα

ρούχα. Αντίθετα λίγο υψηλότερο από το προηγούμενο ήταν το ποσοστό που σημειώθηκε για τα παιδιά ηλικίας (3;7 – 4;0), 60,35% και ακόμη μεγαλύτερο αυτό των παιδιών (4,1 - 4,6), 67,5%. Το *σορτς* (Π.Ε.: 5%-πρώτη ομάδα, Π.Ε. : 5%-δεύτερη ομάδα , Π.Ε.: 40%-τρίτη ομάδα), το *πουλόβερ* (Π.Ε.: 5%-πρώτη ομάδα, Π.Ε.: 5%-δεύτερη ομάδα , Π.Ε.: 20%-τρίτη ομάδα), το *μπουφάν-ζακέτα* (Π.Ε.: 25%-πρώτη ομάδα, Π.Ε.: 20%- δεύτερη ομάδα, Π.Ε.: 40%-τρίτη ομάδα) και το *παλτό* (Π.Ε.: 30%-πρώτη ομάδα, Π.Ε.: 30% - δεύτερη ομάδα, Π.Ε.: 15%- τρίτη ομάδα) ήταν οι εικόνες που δυσκόλεψαν περισσότερο τα παιδιά. Τα λάθη που καταγράφηκαν ανήκαν στην ίδια εννοιολογική κατηγορία.

Αναμενόμενα ήταν τα αποτελέσματα που αφορούσαν τις *τοπικές έννοιες*. Ένα αρκετά χαμηλό ποσοστό επιτυχίας (36,43%) έδειξε ότι τα παιδιά της πρώτης ηλικιακής ομάδας δεν είχαν κατακτήσει ακόμα αυτή την κατηγορία επιτυχώς. Οι έννοιες που δυσκόλεψαν περισσότερο τα μικρότερα παιδιά ήταν *πίσω, μπροστά, ανάμεσα, δίπλα*. Η πλειοψηφία των παιδιών προτίμησε να μην απαντήσει καθόλου από το να δώσει λανθασμένη απάντηση ενώ το αντίθετο παρατηρήθηκε στα μεγαλύτερα παιδιά. Στην δεύτερη ομάδα όμως (3;7 – 4;0) τα ποσοστά είναι πιο ικανοποιητικά. Το συνολικό ποσοστό επιτυχίας φτάνει το 52,85% ενώ το πιο χαμηλό ποσοστό σωστής απάντησης συγκέντρωσε η έννοια *ανάμεσα* με μόλις 15%. Αντίθετα το πιο υψηλό ποσοστό σωστής απάντησης συγκέντρωσε η έννοια *κάτω* με 95%. Η πιο συχνή λανθασμένη απάντηση αφορούσε στην έννοια *δίπλα* όπου κατά 50% την ονόμασαν ως κάτι άλλο π.χ. «κάτω» ή «εδώ». Παρόμοιο ποσοστό σημειώθηκε για τα παιδιά της τρίτης ηλικιακής ομάδας (Π.Ε.: 52,14%). Οι έννοιες που προβλημάτισαν τα συγκεκριμένα παιδιά της ομάδας ήταν *ανάμεσα* και *δίπλα*.

Τέλος, τα παιδιά ηλικίας (3;0 - 3,6) πέτυχαν ένα ικανοποιητικό ποσοστό επιτυχίας, 48,33%, με βάση το βαθμό δυσκολίας της κατηγορίας, τα *αντίθετα*. Στην περίπτωση όπου τα παιδιά της πρώτης ομάδας δεν γνώριζαν την αντίθετη λέξη της εικόνας που έβλεπαν προτίμησαν να μην απαντήσουν καθόλου. Τα αντίθετα που δυσκόλεψαν περισσότερο την μικρότερη ομάδα ήταν το «*γεμάτο* –

άδειο» (Π.Ε.: 20%) και το «*χοντρό- λεπτό*» (Π.Ε.: 0%) . Στην δεύτερη ομάδα τα ποσοστά σωστών απαντήσεων κυμαίνονται από 25% – 95% . Το συνολικό ποσοστό επιτυχίας είναι 69,16% ενώ 25% συγκέντρωσαν τα αντίθετα «*λίγα – πολλά*» και 30% τα «*χοντρό – λεπτό*». Τα πιο υψηλά ποσοστά συγκέντρωσαν τα αντίθετα «*καθαρά – βρώμικα*» με 90%, «*λίγα – πολλά*» με 95% και «*μεγάλη – μικρή*» με 95%. Τα αντίθετα «*κλειστή – ανοιχτή*» συγκέντρωσαν ποσοστό 80% ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό άλλης απάντησης συγκέντρωσε η έννοια «*χοντρό – λεπτό*» όπου συχνά κατονομαζόταν ως «*χοντρό – μικρό*» . Ένα παρόμοιο ποσοστό με την δεύτερη ομάδα σημείωσαν τα παιδιά ηλικίας (4,1-4,6) (Π. Ε.: 65,83%). Τα παιδιά της ομάδας αυτής όταν δεν γνώριζαν τα αντίθετα απαντούσαν στην πλειοψηφία τους λανθασμένα. Τα ζευγάρια εικόνων που δυσκόλεψαν περισσότερο τα παιδιά ήταν και εδώ «*γεμάτο- άδειο*» (Π. Ε.: 30%) και «*χοντρό- λεπτό*» (Π. Ε.: 35%).

Παρακάτω φαίνεται ο συγκεντρωτικός πίνακας των σωστών απαντήσεων σε κάθε κατηγορία λέξης – στόχου ώστε να συγκριθούν τα αποτελέσματα .

		Σωστές απαντήσεις ανά ηλικία			
		(3;0 - 3;6)	(3;7 - 4;0)	(4;1 - 4;6)	
Λέξεις - έννοιες που εξετάστηκαν	Δωμάτια σπιτιού	Κουζίνα	50%	75%	50%
		Σαλόνι	5%	30%	5%
		Μπάνιο	50%	80%	50%
		Υπνοδωμάτιο	0%	5%	0%
	Κουζίνα-έπιπλα	Ντουλάπι	60%	85%	95%
		Κουζίνα-φούρνος	65%	80%	80%
		Νεροχύτης	20%	20%	20%
		Συρτάρια	70%	30%	50%
		Τραπέζι	100%	100%	100%
		Καρέκλα	100%	100%	100%
		Ψυγείο	70%	90%	95%
	Κουζίνα-αντικείμενα	Πιάτο	85%	95%	100%
		Κουτάλι	100%	100%	90%
Πιρούνι		100%	90%	95%	

	Μαχαίρι	100%	95%	100%
	Κατσαρόλα	55%	45%	60%
	Τηγάνι	40%	60%	80%
	Βρύση	50%	75%	65%
	Κανάτα	10%	10%	20%
	Ποτήρι	95%	95%	95%
Τρόφιμα	Αυγό	95%	95%	100%
	Τυρί	70%	95%	100%
	Ψάρι	100%	100%	95%
	Κοτόπουλο	40%	65%	55%
Φρούτα	Πορτοκάλι	60%	95%	65%
	Καρπούζι	80%	70%	95%
	Κεράσι	45%	50%	70%
	Φράουλα	90%	100%	95%
	Μήλο	85%	100%	85%
	Μπανάνα	100%	100%	100%
Λαχανικά	Λεμόνι	65%	65%	75%
	Ντομάτα	50%	55%	60%
	Αγγούρι	15%	30%	45%
	Πιπεριά	35%	35%	30%
Πόσιμα	Γάλα	100%	100%	100%
	Χυμός	35%	55%	55%
	Νερό	40%	45%	50%
	Ρήματα			
Ρήματα σχετικά με κουζίνα	Τρώω	50%	60%	80%
	Πίνω	90%	90%	100%
	Ψήνω-μαγειρεύω	40%	45%	50%
Ρήματα σχετικά με σαλόνι	Σιδερώνω	65%	70%	85%
	Βλέπω-κοιτάζω	85%	75%	100%
	Κάθομαι	60%	45%	50%
	Διαβάζω	85%	85%	70%
	Κρύβομαι	60%	85%	80%
	Καθαρίζω	20%	40%	50%
Ρήματα σχετικά με υπνοδωμάτιο	Ανοίγω-κλείνω	75%	85%	75%
	Κοιμάμαι	90%	90%	90%
	Παίζω	60%	75%	85%
	Χορεύω-ακούω μουσική	25%	65%	75%
	Διαβάζω (2)	90%	100%	95%
	Ζωγραφίζω	65%	85%	75%
Ρήματα	Πλένομαι-κάνω μπάνιο	85%	100%	85%

σχετικά με μπάνιο	Βουρτσίζω-πλένω (δόντια)	95%	95%	95%
	Χτενίζομαι	85%	80%	100%
Σαλόνι έπιπλα-αντικείμενα	Καναπές	100%	90%	100%
	Τραπέζι	95%	100%	95%
	Ντουλάπι	55%	75%	70%
	Κουρτίνα	65%	80%	95%
	Ρολόι	100%	100%	95%
	Τηλεόραση	95%	95%	100%
	Τηλέφωνο	90%	90%	95%
	Φωτιστικό	25%	30%	30%
	Μαξιλάρια	100%	90%	95%
	Βάζο	35%	60%	65%
	Χρώματα	Πράσινο	75%	80%
Άσπρο		65%	90%	90%
Μαύρο		85%	80%	80%
Κόκκινο		90%	80%	100%
Μπλε		90%	95%	90%
Καφέ		80%	85%	95%
Πορτοκαλί		85%	70%	70%
Κίτρινο		70%	85%	95%
Μπάνιο - έπιπλα	Νιπτήρας	10%	5%	0%
	Μπανιέρα	25%	40%	65%
	Λεκάνη-τουαλέτα	95%	95%	85%
	Καθρέπτης	50%	70%	60%
Μπάνιο - αντικείμενα	Οδοντόβουρτσα	40%	50%	45%
	Οδοντόκρεμα	40%	35%	55%
	Σαπούνι	5%	10%	20%
	Χαρτί	90%	90%	80%
	Πετσέτα	50%	50%	60%
	Χτένα-τσατσάρα	75%	80%	85%
	Σαμπουάν-αφρόλουτρο	20%	25%	20%
Υπνοδωμάτιο - έπιπλα - αντικείμενα	Ντουλάπα	35%	55%	80%
	Κρεβάτι	95%	100%	95%
	Ρολόι	100%	95%	90%
	Χαλί	60%	60%	65%
	Κουβέρτα-πάπλωμα	70%	75%	70%
	Ραδιόφωνο	25%	60%	55%
	Παιχνίδια	80%	60%	75%
	Βιβλία	100%	100%	95%

	Κάδρο-πίνακας	5%	20%	25%
Ρούχα	Μπλούζα	55%	85%	95%
	Σορτς	5%	5%	40%
	Παπούτσια	90%	100%	100%
	Παντελόνι	95%	95%	95%
	Πουλόβερ	5%	5%	20%
	Ζακέτα-μπουφάν	25%	20%	40%
	Κάλτσες	45%	45%	75%
	Κασκόλ	50%	80%	75%
	Γάντια	95%	100%	100%
	Παλτό-μπουφάν	30%	30%	15%
	Φόρεμα	65%	75%	80%
	Φούστα	60%	55%	60%
	Καπέλο	80%	95%	95%
	Μπότες	55%	55%	55%
Τοπικές έννοιες	Κάτω	65%	95%	85%
	Μέσα	75%	75%	70%
	Πάνω	40%	65%	60%
	Πίσω	35%	50%	80%
	Ανάμεσα	5%	15%	5%
	Μπροστά	30%	40%	50%
	Δίπλα	5%	30%	15%
Αντίθετα	Καθαρά-βρώμικα	55%	90%	85%
	Λίγα-πολλά	70%	95%	85%
	Γεμάτο-άδειο	20%	25%	30%
	Κλειστή- ανοιχτή	60%	80%	65%
	Μεγάλη-μικρή	85%	95%	95%
	Χοντρό-λεπτό	0%	30%	35%

Συμπερασματικά όπως προκύπτει από όλα τα παραπάνω παρατηρούμε πως στο σύνολο των απαντήσεων των παιδιών, τα ποσοστά σωστών απαντήσεων είναι ανάλογα με την ηλικία τους. Δηλαδή όσο αυξάνεται η ηλικία τόσο αυξάνονται και οι σωστές απαντήσεις. Αυτό συμβαίνει στην πλειοψηφία των εννοιών και λέξεων που αξιολογήθηκαν στην συγκεκριμένη έρευνα. Ωστόσο δεν έλειψαν και οι περιπτώσεις, σε ποσοστό περίπου 30%, όπου τα

αποτελέσματα δεν ήταν τα αναμενόμενα. Πιο αναλυτικά οι έννοιες και λέξεις αυτές ήταν :

- ➡ Το δωμάτιο «**Κουζίνα**» με ποσοστά επιτυχίας **50%** στα παιδιά ηλικίας (3;0 – 3;6), **75%** στα παιδιά ηλικίας (3;7 – 4;0) και επίσης **50%** στα παιδιά ηλικίας (4;1 – 4;6) .
- ➡ Το δωμάτιο «**Σαλόνι**» με ποσοστό επιτυχίας **5%** στα παιδιά ηλικίας (3;0 – 3;6) , **30%** στα παιδιά ηλικίας (3;7 – 4;0) και επίσης **5%** στα παιδιά ηλικίας (4;1 – 4;6).
- ➡ Το δωμάτιο «**Μπάνιο**» με ποσοστό επιτυχίας **50%** στα παιδιά ηλικίας (3;0 – 3;6), **80%** στα παιδιά ηλικίας (3;7 – 4;0) και **50%** στα παιδιά ηλικίας (4;1 – 4;6).
- ➡ Το δωμάτιο «**Υπνοδωμάτιο**» με ποσοστό επιτυχίας **0%** στα παιδιά ηλικίας (3;0 – 3;6) , **5%** στα παιδιά ηλικίας (3;7 – 4;0) και **0%** στα παιδιά ηλικίας (4;1 – 4;6) .
- ➡ Τα «**Συρτάρια**» με ποσοστό επιτυχίας **70%** στα παιδιά ηλικίας (3;0 – 3;6) , **30%** στα παιδιά ηλικίας (3;7 – 4;0) και **50%** στα παιδιά ηλικίας (4;1 – 4;6).
- ➡ Η «**Κατσαρόλα**» με ποσοστό επιτυχίας **55%** στα παιδιά ηλικίας (3;0 – 3;6) , **45%** στα παιδιά ηλικίας (3;7 – 4;0) και **60%** στα παιδιά ηλικίας (4;1 – 4;6).
- ➡ Η «**Βρύση**» με ποσοστό επιτυχίας **50%** στα παιδιά ηλικίας (3;0 – 3;6), **75%** στα παιδιά ηλικίας (3;7 – 4;0) και **65%** στα παιδιά ηλικίας (4;1 – 4;6).
- ➡ Το «**Μήλο**» με ποσοστό επιτυχίας **85%** στα παιδιά ηλικία (3;0 – 3;6) , **100%** στα παιδιά ηλικίας (3;7 – 4;0) και **85%** στα παιδιά ηλικίας (4;1 – 4;6).
- ➡ Το ρήμα «**Βλέπω - κοιτάζω**» με ποσοστό επιτυχίας **85%** στα παιδιά ηλικίας (3;0 – 3;6) , **75%** στα παιδιά ηλικίας (3;7 – 4;0) και **100%** στα παιδιά ηλικίας (4;1 – 4;6).
- ➡ Το ρήμα «**Κάθομαι**» με ποσοστό επιτυχίας **60%** στα παιδιά ηλικίας (3;0 – 3;6) , **45%** στα παιδιά ηλικίας (3;7 – 4;0) και **50%** στα παιδιά ηλικίας (4;1 – 4;6).

- Το ρήμα «*Διαβάζω*» με ποσοστό επιτυχίας **85%** στα παιδιά ηλικίας (3;0 – 3;6) , **85%** στα παιδιά ηλικίας (3;7 – 4;0) και **70%** στα παιδιά ηλικίας (4;1 – 4;6).
- Το ρήμα «*ανοίγω* » με ποσοστό επιτυχίας **75%** στα παιδιά ηλικίας (3;0 – 3;6) , **85%** στα παιδιά ηλικίας (3;7 – 4;0) και **75%** στα παιδιά ηλικίας (4;1 - 4;6).
- Το ρήμα «*Ζωγραφίζω*» με ποσοστό επιτυχίας **65%** στα παιδιά ηλικίας (3;0 – 3;6) , **85%** στα παιδιά ηλικίας (3;7 - 4;0) και **75%** στα παιδιά ηλικίας (4;1 – 4;6) .
- Το ρήμα «*Πλένομαι – Κάνω μπάνιο*» με ποσοστό επιτυχίας **85%** στα παιδιά ηλικίας (3;0 – 3;6) , **100%** στα παιδιά ηλικίας (3;7 – 4;0) και **85%** στα παιδιά ηλικίας (4;1- 4;6).
- Το χρώμα «*Κόκκινο*» με ποσοστό επιτυχίας **90%** στα παιδιά ηλικίας (3;0 – 3;6) , **80%** στα παιδιά ηλικίας (3;7 – 4;0) και **100%** στα παιδιά ηλικίας (4;1 – 4;6).
- Το χρώμα «*Πορτοκαλί*» με ποσοστό επιτυχίας **85%** στα παιδιά ηλικίας 93;0 – 3;6) , **70%** στα παιδιά ηλικίας (3;7 – 4;0) και **70%** στα παιδιά ηλικίας (4;1 – 4;6).
- Ο «*Νιπτήρας*» με ποσοστό επιτυχίας **10%** στα παιδιά ηλικίας (3;0 – 3;6), **5%** στα παιδιά ηλικίας (3;7 – 4;0) και **0%** στα παιδιά ηλικίας (4;1 – 4;6).
- Ο «*Καθρέπτης*» με ποσοστό επιτυχίας **50%** στα παιδιά ηλικίας (3;0 – 3;6), **70%** στα παιδιά ηλικίας (3;7 – 4;0) και **60%** στα παιδιά ηλικίας (4;1 – 4;6).
- Το «*Ραδιόφωνο*» με ποσοστό επιτυχίας **25%** στα παιδιά ηλικίας (3;0 – 3;6), **60%** στα παιδιά ηλικίας (3;7 – 4;0) και **55%** στα παιδιά ηλικίας (4;1 – 4;6).
- Τα «*Παιχνίδια*» με ποσοστό επιτυχίας **80%** στα παιδιά ηλικίας (3;0 – 3;6), **60%** στα παιδιά ηλικίας (3;7 – 4;0) και **75%** στα παιδιά ηλικίας (4;1 – 4;6).
- Το «*Παλτό*» με ποσοστό επιτυχίας **30%** στα παιδιά ηλικίας (3;0 – 3;6), **30%** στα παιδιά ηλικίας (3;7 – 4;0) και **15%** στα παιδιά ηλικίας (4;1 – 4;6).

- Η τοπική έννοια «*Ανάμεσα*» με ποσοστό επιτυχίας 5% στα παιδιά ηλικίας (3;0 – 3;6), 15% στα παιδιά ηλικίας (3;7 – 4;0) και 5% στα παιδιά ηλικίας (4;1 – 4;6).
- Η τοπική έννοια «*Δίπλα*» με ποσοστό επιτυχίας 5% στα παιδιά ηλικίας (3;0 – 3;6), 30% στα παιδιά ηλικίας (3;7 – 4;0) και 15% στα παιδιά ηλικίας (4;1 – 4;6).
- Τα αντίθετα «*Κλειστό – Ανοιχτό*» με ποσοστό επιτυχίας 60% στα παιδιά ηλικίας (3;0 – 3;6), 80% στα παιδιά ηλικίας (3;7 – 4;0) και 65% στα παιδιά ηλικίας (4;1 – 4;6).
- Τα αντίθετα «*Λίγα – Πολλά*» με ποσοστό επιτυχίας 70% στα παιδιά ηλικίας (3;0 – 3;6), 95% στα παιδιά ηλικίας (3;7 – 4;0) και 85% στα παιδιά ηλικίας (4;1 – 4;6).

Το αξιοσημείωτο γεγονός που προκύπτει από την ερμηνεία των παραπάνω περιπτώσεων είναι πως τα παιδιά της μεγαλύτερης ηλικιακής κατηγορίας (4;1 – 4;6) σημείωσαν χαμηλότερο ποσοστό σωστών απαντήσεων στις παραπάνω λέξεις – έννοιες σε σχέση με τις μικρότερες. Δεν είναι λίγες οι φορές που η μεσαία ομάδα συμπλήρωσε το μεγαλύτερο ποσοστό σωστών απαντήσεων όπως στην κατονομασία του «*ραδιόφωνου*» ή των αντιθέτων «*κλειστό – ανοιχτό*». Το ιδιαίτερο γεγονός είναι πως σε πολλές από τις παραπάνω λέξεις το μεγαλύτερο ποσοστό σωστών απαντήσεων συγκέντρωσε η μικρότερη ηλικιακή ομάδα σε σχέση με τις μεγαλύτερες της όπως συνέβη στην κατονομασία των «*παιχνιδιών*», του «*νιπτήρα*», του χρώματος «*πορτοκαλί*», του ρήματος «*κάθομαι*» και άλλων.

6.3 ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΗΛΙΚΙΑΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ

Πραγματοποιήθηκε στατιστική ανάλυση των αποτελεσμάτων μεταξύ των τριών ηλικιακών ομάδων χρησιμοποιώντας τη μέθοδο σύγκρισης μέσων όρων περισσότερων των δύο ανεξάρτητων δειγμάτων ANOVA (ανάλυση διασπορών). Ο Πίνακας 6 δείχνει τα αποτελέσματα της ανάλυσης ANOVA όπου φαίνεται ότι υπάρχει στατιστική σημαντικότητα μεταξύ των ομάδων για τις έννοιες:

- **Δωμάτια Σπιτιού** ($p=0,008$)
- **Ρήματα Υπνοδωματίου** ($p=0,004$)
- **Ρούχα** ($p=0,013$)
- **Τοπικές Έννοιες** ($p=0,020$)
- **Αντίθετα** ($p=0,007$)

Για τον εντοπισμό των στατιστικά σημαντικών διαφορών προχωρήσαμε σε μετά-ANOVA πολλαπλές συγκρίσεις (post hoc analyses) χρησιμοποιώντας τον έλεγχο ελάχιστης διαφοράς LSD (ΠΙΝΑΚΑΣ 7). Συγκεκριμένα, βρέθηκε ότι υπάρχει στατιστική σημαντικότητα μεταξύ των ηλικιακών ομάδων ως εξής:

- **Δωμάτια Σπιτιού**
 - 1^{ης} και 2^{ης}
 - 2^{ης} και 3ης
- **Ρήματα Υπνοδωματίου**
 - 1^{ης} και 2^{ης}
 - 1^{ης} και 3ης
- **Ρούχα**
 - 1^{ης} και 3ης

- **Τοπικές Έννοιες**
 - 1^{ης} και 2^{ης}
 - 1^{ης} και 3ης
- **Αντίθετα**
 - 1^{ης} και 2^{ης}
 - 1^{ης} και 3ης

Σχετικά με τα δωμάτια του σπιτιού αυτές οι στατιστικά σημαντικές διαφορές σχετίζονται με την ιδιαίτερα υψηλή απόδοση των παιδιών της 2^{ης} ηλικιακής ομάδας σε σχέση με τις άλλες.

Για τα **Ρήματα Υπνοδωματίου, Ρούχα, Τοπικές έννοιες και Αντίθετα** σύμφωνα με τα αποτελέσματα δεν παρουσιάζονται στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των ηλικιακών ομάδων 2 και 3.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6 : Σύγκριση των αποτελεσμάτων τριών ομάδων χρησιμοποιώντας την ανάλυση διασπορών (ANOVA)

		ANOVA				
		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Δωμάτια Σπιτιού	Between Groups	8.533	2	4.267	5.236	.008
	Within Groups	46.450	57	.815		
	Total	54.983	59			
Έπιπλα κουζίνας	Between Groups	2.800	2	1.400	.943	.395
	Within Groups	84.600	57	1.484		
	Total	87.400	59			
Αντικείμενα Κουζίνας	Between Groups	5.033	2	2.517	1.743	.184
	Within Groups	82.300	57	1.444		
	Total	87.333	59			
Τρόφιμα	Between Groups	3.033	2	1.517	2.798	.069
	Within Groups	30.900	57	.542		
	Total	33.933	59			
Φρούτα	Between Groups	3.700	2	1.850	1.482	.236

	Within Groups	71.150	57	1.248		
	Total	74.850	59			
Λαχανικά	Between Groups	1.633	2	.817	.499	.610
	Within Groups	93.300	57	1.637		
	Total	94.933	59			
Πόσιμα	Between Groups	1.033	2	.517	.849	.433
	Within Groups	34.700	57	.609		
	Total	35.733	59			
Ρήματα Κουζίνας	Between Groups	2.533	2	1.267	2.299	.110
	Within Groups	31.400	57	.551		
	Total	33.933	59			
Ρήματα Σαλονιού	Between Groups	3.600	2	1.800	1.028	.364
	Within Groups	99.800	57	1.751		
	Total	103.400	59			
Ρήματα Υπνοδωματίου	Between Groups	12.133	2	6.067	6.083	.004
	Within Groups	56.850	57	.997		
	Total	68.983	59			
Ρήματα Μπάνιου	Between Groups	.233	2	.117	.429	.653
	Within Groups	15.500	57	.272		
	Total	15.733	59			
Έπιπλα Σαλονιού	Between Groups	4.933	2	2.467	1.292	.283
	Within Groups	108.800	57	1.909		
	Total	113.733	59			
Χρώματα	Between Groups	3.633	2	1.817	.577	.565
	Within Groups	179.350	57	3.146		
	Total	182.983	59			
Έπιπλα Μπάνιου	Between Groups	1.200	2	.600	.701	.500
	Within Groups	48.800	57	.856		
	Total	50.000	59			
Αντικείμενα Μπάνιου	Between Groups	1.600	2	.800	.384	.683
	Within Groups	118.800	57	2.084		
	Total	120.400	59			
Έπιπλα Υπνοδωματίου	Between Groups	6.700	2	3.350	1.394	.256
	Within Groups	136.950	57	2.403		

	Total	143.650	59			
Ρούχα	Between Groups	36.133	2	18.067	4.663	.013
	Within Groups	220.850	57	3.875		
	Total	256.983	59			
Τοπικές Έννοιες	Between Groups	16.133	2	8.067	4.178	.020
	Within Groups	110.050	57	1.931		
	Total	126.183	59			
Αντίθετα	Between Groups	16.533	2	8.267	5.451	.007
	Within Groups	86.450	57	1.517		
	Total	102.983	59			

ΠΙΝΑΚΑΣ 7

Multiple Comparisons

LSD

Dependent Variable	(I) age_gro up	(J) age_gro up	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
Δωμάτια Σπιτιού	1	2	-.800 [*]	.285	.007	-1.37	-.23
		3	.000	.285	1.000	-.57	.57
	2	1	.800 [*]	.285	.007	.23	1.37
		3	.800 [*]	.285	.007	.23	1.37
	3	1	.000	.285	1.000	-.57	.57
		2	-.800 [*]	.285	.007	-1.37	-.23
Έπιπλα κουζίνας	1	2	-.100	.385	.796	-.87	.67
		3	-.500	.385	.200	-1.27	.27
	2	1	.100	.385	.796	-.67	.87
		3	-.400	.385	.304	-1.17	.37
	3	1	.500	.385	.200	-.27	1.27
		2	.400	.385	.304	-.37	1.17
Αντικείμενα Κουζίνας	1	2	-.250	.380	.513	-1.01	.51
		3	-.700	.380	.071	-1.46	.06
	2	1	.250	.380	.513	-.51	1.01
		3	-.450	.380	.241	-1.21	.31
	3	1	.700	.380	.071	-.06	1.46
		2	.450	.380	.241	-.31	1.21
Τρόφιμα	1	2	-.500 [*]	.233	.036	-.97	-.03
		3	-.450	.233	.058	-.92	.02
	2	1	.500 [*]	.233	.036	.03	.97
		3	.050	.233	.831	-.42	.52
	3	1	.450	.233	.058	-.02	.92
		2	-.050	.233	.831	-.52	.42
Φρούτα	1	2	-.550	.353	.125	-1.26	.16
		3	-.500	.353	.162	-1.21	.21
	2	1	.550	.353	.125	-.16	1.26
		3	.050	.353	.888	-.66	.76
	3	1	.500	.353	.162	-.21	1.21
		2	-.050	.353	.888	-.66	.76

		2							
Λαχανικά	1	2							
		3							
	2	1							
		3							
	3	1							
		2							
Πόσιμα	1	2							
		3							
	2	1							
		3							
	3	1							
		2							
Ρήματα Κουζίνας	1	2							
		3							
	2	1							
		3							
	3	1							
		2							
Ρήματα Σαλονιού	1	2							
		3							
	2	1							
		3							
	3	1							
		2							
Ρήματα Υπνοδωματίου	1	2							
		3							
	2	1							
		3							
	3	1							
		2							
Ρήματα Μπάνιου	1	2							
		3							
	2	1							

		3	-1.900*	.622	.003	-3.15	-.65
	2	1	.900	.622	.154	-.35	2.15
		3	-1.000	.622	.114	-2.25	.25
	3	1	1.900*	.622	.003	.65	3.15
		2	1.000	.622	.114	-.25	2.25
Τοπικές Έννοιες	1	2	-1.100*	.439	.015	-1.98	-.22
		3	-1.100*	.439	.015	-1.98	-.22
	2	1	1.100*	.439	.015	.22	1.98
		3	.000	.439	1.000	-.88	.88
	3	1	1.100*	.439	.015	.22	1.98
		2	.000	.439	1.000	-.88	.88
Αντίθετα	1	2	-1.200*	.389	.003	-1.98	-.42
		3	-1.000*	.389	.013	-1.78	-.22
	2	1	1.200*	.389	.003	.42	1.98
		3	.200	.389	.610	-.58	.98
	3	1	1.000*	.389	.013	.22	1.78
		2	-.200	.389	.610	-.98	.58

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ

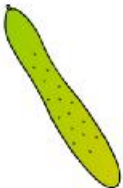
7.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΛΑΘΗ

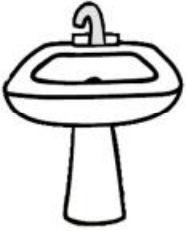

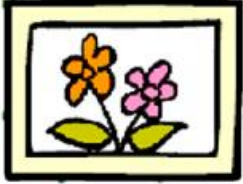

Πριν από την συζήτηση των συμπερασμάτων είναι απαραίτητο να αναφερθεί ένα γενικό συμπέρασμα που παρατηρήθηκε κατά την διάρκεια της διεξαγωγής της έρευνας. Το συμπέρασμα αυτό αφορά στο ότι παρατηρήθηκαν αξιοσημείωτες ομοιότητες ανάμεσα στις απαντήσεις των παιδιών που προέρχονταν από το ίδιο σχολείο . Δηλαδή τα λάθη στις απαντήσεις των παιδιών ήταν παρόμοια ανάμεσα σε αυτά που φοιτούσαν στο ίδιο σχολείο και διαφορετικά από αυτά που φοιτούσαν σε άλλο σχολείο. Οι κατηγορίες στις οποίες δίνονταν οι λάθος απαντήσεις διαφοροποιούνταν ανά σχολείο και μόνο λίγες ήταν οι κοινές κατηγορίες όπου σημειώνονταν τα λάθη. Για παράδειγμα σε έναν από τους παιδικούς σταθμούς πολλά από τα παιδιά δυσκολεύονταν στην κατονομασία του χρώματος *πράσινο* και το κατονόμαζαν στην πλειοψηφία τους ως «μαύρο». Έπειτα σε άλλον παιδικό σταθμό ονομάτιζαν σωστά το χρώμα πράσινο αλλά δυσκολεύονταν στην κατονομασία της *πετσέτας* και την κατονόμαζαν σαν «γάντι» . Τέτοιες διαφορές παρατηρήθηκαν σε αρκετές των περιπτώσεων . Βέβαια υπήρξαν και κοινά λάθη που εμφανίστηκαν συνολικά στα σχολεία και ένα παράδειγμα είναι στην κατονομασία του *υπνοδωματίου* ή του *σαπουνιού*.

Το σημαντικό συμπέρασμα παρ' όλα αυτά το οποίο προκύπτει από τα αποτελέσματα της έρευνας και επιβεβαιώνει όλες τις υποθέσεις και τις παραπάνω θεωρίες για την κατάκτηση των εννοιών και του λεξιλογίου στα παιδιά προσχολικής ηλικίας είναι πως σε ποσοστό 70% από τις απαντήσεις των παιδιών αυξανόνταν οι σωστές όσο αυξανόταν και η ηλικία.

Ηλικιακή κατηγορία (3;0 – 3;6)

Ύστερα από τον υπολογισμό των σωστών και λανθασμένων απαντήσεων των παιδιών αυτής της ηλικιακής ομάδας, διαπιστώθηκε ότι η μεγαλύτερη δυσκολία εντοπίστηκε στη κατονομασία των εικόνων που παρουσιάζονται παρακάτω:

Λέξη – στόχος	Συνολικές σωστές απαντήσεις
Σαλόνι 	1/20
Υπνοδωμάτιο 	0/20
Νεροχύτης 	4/20
Κανάτα 	2/20
Αγγούρι 	3/20

<p>Νιπτήρας</p> 	<p>2/20</p>
<p>Σαπούνι</p> 	<p>1/20</p>
<p>Σαμπουάν- αφρόλουτρο</p> 	<p>4/20</p>
<p>Κάδρο- πίνακας</p> 	<p>1/20</p>
<p>Σορτς</p> 	<p>1/20</p>
<p>Πουλόβερ</p> 	<p>1/20</p>
<p>Ανάμεσα</p> 	<p>1/20</p>
<p>Δίπλα</p> 	<p>1/20</p>

<p>Γεμάτο- άδειο</p> 	<p>4/20</p>
<p>Χοντρό- λεπτό</p> 	<p>0/20</p>

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα, εξάγονται ορισμένα συμπεράσματα όσον αφορά τη συχνότητα των λαθών στη κατονομασία των παρουσιαζόντων εικόνων και την πιθανή αιτιολόγηση της ύπαρξής τους. Παράγοντες όπως το γλωσσικό επίπεδο της ηλικιακής ομάδας, η χαμηλή συχνότητα και εικονοποίηση των περισσότερων εικόνων που παρουσιάζονται στον παραπάνω πίνακα, ίσως να δικαιολογούν ως ένα βαθμό την χαμηλή απόδοση των παιδιών ηλικίας 3-3;6.

Οι παράγοντες αυτοί συνυπάρχουν και ταυτόχρονα συμβάλουν στο χαμηλό ποσοστό που υπολογίστηκε σε ορισμένες λέξεις που εξετάστηκαν. Συγκεκριμένα, η χαμηλή απόδοση στη κατονομασία τους δεν μας προκαλεί ιδιαίτερη εντύπωση. Συγκεκριμένα, η λέξη **υπνοδωμάτιο** σπάνια χρησιμοποιείται για να εκφράσει το συγκεκριμένο χώρο του σπιτιού. Οι περισσότεροι γονείς αλλά και τα περισσότερα άτομα στο περιβάλλον των παιδιών χρησιμοποιούν τις εκφράσεις «παιδικό δωμάτιο» ή «δωμάτιο» πράγμα το οποίο οδηγεί το παιδί να μην γνωρίζει την πραγματική ονομασία του χώρου. Η ηλικία και ταυτόχρονα ο βαθμός δυσκολίας αποτελούν επιπλέον λόγους σε αυτή τη φάση κατονομασίας.

Ομοίως η **κανάτα** είναι ένα αντικείμενο το οποίο σπάνια το βλέπουμε σήμερα στα σπίτια καθώς οι περισσότεροι άνθρωποι χρησιμοποιούν πλαστικά ή γυάλινα μπουκάλια για να τοποθετούν νερό ή άλλα πόσιμα υγρά. Το φαινόμενο

αυτό ίσως να ευθύνεται για τη χαμηλή απόδοση των παιδιών στη συγκεκριμένη κατονομασία.

Ακόμα, αρκετά σπάνια χρησιμοποιείται η λέξη *νιπτήρας* ή *νεροχύτης* για να εκφράσει το μέσο που χρησιμοποιούμε για να πλύνουμε τα χέρια μας, να πλύνουμε τα δόντια μας ή τα πιάτα αντίστοιχα. Αρκετά συχνά ακούμε την έκφραση «πήγαινε στο μπάνιο να πλύνεις τα χέρια σου» ή «πήγαινε στο μπάνιο να πλύνεις τα δόντια σου». Συνεπώς το παιδί εφόσον δεν ακούει τη λέξη *νιπτήρας*, δεν την ενσωματώνει στο γλωσσικό του ρεπερτόριο.

Όσον αφορά τις λέξεις *σαπούνι* και *σαμπουάν-αφρόλουτρο* η εικονοποίηση της λέξης αποτελεί ένα παράγοντα που ίσως να ώθησε το μεγαλύτερο ποσοστό των παιδιών να απαντήσει λανθασμένα. Στην πρώτη λέξη, το γεγονός ότι σήμερα σπάνια το συναντάμε σε αυτή τη μορφή ίσως να συμβάλει στη δυσκολία που παρουσίασαν τα παιδιά στο να το αναγνωρίσουν.

Το γεγονός ότι τα παιδιά δεν μπόρεσαν να κατονομάσουν επιτυχώς στο σύνολο τους το *αγγούρι*, μας δείχνει ότι δεν είχαν κατακτήσει επιτυχώς την εννοιολογική κατηγορία «λαχανικά». Η εικονοποίηση της λέξης μπορεί να ευθύνεται μόνο στη περίπτωση που δεν υπήρχε η δυνατότητα αντίληψης του μεγέθους. Διαφορετικά, θεωρείται ότι η εικόνα ήταν αρκετά καθαρή και προσαρμοσμένη στη πραγματικότητα.

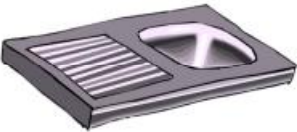

Για το γεγονός ότι δεν κατονόμασαν σωστά την εικόνα που κατονόμαζε ένα *κάδρο – πίνακας* ίσως να οφείλεται η χαμηλή συχνότητα της και το γεγονός ότι τα παιδιά δεν έρχονται σε επαφή με το εν λόγω αντικείμενο.

Κοινά οπτικά χαρακτηριστικά όπως το χρώμα και το σχήμα ίσως να επηρέασαν τα παιδιά στο να μην απαντήσουν σωστά στη περίπτωση που τους παρουσιάστηκε η εικόνα που κατονόμαζε ένα *σορτζ*.

Το γλωσσικό επίπεδο των παιδιών ηλικίας 3-3;6 πολύ πιθανών να οφείλεται για το χαμηλό ποσοστό επιτυχίας στις δύο από τις επτά προθέσεις, *ανάμεσα* και *δίπλα* και στα δύο από τα έξι ζευγάρια αντιθέτων λέξεων, «*γεμάτο - άδειο*» και «*χοντρό - λεπτό*».

Ηλικιακή κατηγορία (3;7 – 4;0)

Όπως φάνηκε από την καταμέτρηση των απαντήσεων των παιδιών της ηλικιακής κατηγορίας (3;7 – 4;0) οι περισσότερες λανθασμένες απαντήσεις δόθηκαν κατά την κατονομασία των παρακάτω αντικειμένων ή εννοιών :

Λέξη - στόχος :	Συνολικές σωστές απαντήσεις :
Υπνοδωμάτιο 	1/20
Νεροχότης 	4/20
Κανάτα 	2/20
Νιπτήρας 	1/20
Σαπούνι 	2/20
Σορτς 	1/20

Ανάμεσα 	3/20
Κάδρο – πίνακας 	4/20
Πουλόβερ 	4/20

Ωστόσο από τις παραπάνω εικόνες , οι λέξεις : *υπνοδωμάτιο* , *κάδρο – πίνακας* , *νιπτήρας* καθώς και η έννοια *ανάμεσα* θα μπορούσαν να δικαιολογηθούν ως λανθασμένες απαντήσεις από την πλευρά ότι δεν είναι λέξεις υψηλής συχνότητας ή τουλάχιστον με αυτήν τους την ονομασία.

Αυτό που πιθανών συμβαίνει με την λανθασμένη κατονομασία του *κάδρου –πίνακα* είναι πως τα παιδιά της ηλικίας αυτής λόγω περιορισμένων εμπειριών δεν έχουν κατακτήσει την συγκεκριμένη λέξη – έννοια και απλά κατονομάζουν αυτό που βλέπουν χωρίς να μπορούν να ερμηνεύσουν την συνολική εικόνα. Αυτό αναφέρεται επειδή η πιο συχνή λανθασμένη απάντηση των παιδιών ήταν «λουλούδια». Παρ' όλο που το φαινόμενο αυτό είναι λιγότερο συχνό στον παιδικό λόγο οφείλεται στις περιορισμένες εμπειρίες τους και ονομάζεται «υποεκτάσεις» . (Κατή 1992)

Για παράδειγμα, όπως αναφέρθηκε παραπάνω πολλοί άνθρωποι χρησιμοποιούν την ονομασία *παιδικό δωμάτιο* για να κατονομάσουν το *υπνοδωμάτιο* του παιδιού. Επίσης σύμφωνα με την θεωρία που υποστηρίζει ότι το παιδί ακολουθεί την «διαδικασία της αντιστοιχίας της λέξης στον κόσμο» για την κατάκτηση της σημασίας των ουσιαστικών , τα παιδιά προσέχουν κατά την

παραγωγή της λέξης την παρουσία του συγκεκριμένου αντικειμένου και έτσι συνδυάζουν την λέξη με το αντικείμενο. Αυτό είναι δυσκολότερο να συμβεί στα ουσιαστικά που δεν αντιπροσωπεύουν πολύ συγκεκριμένα πράγματα όπως συμβαίνει και με το υποδωμάτιο που δεν είναι μια συγκεκριμένη έννοια αλλά εμφανίζει κοινά χαρακτηριστικά. Έτσι προφανώς στην ηλικία αυτή τα παιδιά δεν έχουν καταφέρει να συγκρατήσουν την ονομασία *υποδωμάτιο* για το συγκεκριμένο δωμάτιο διότι αυτή η ονομασία δεν δίνεται συχνά από τους γονείς τους, επομένως θα χρειαστούν περισσότερες εμπειρίες ώστε να το γενικεύσουν σαν λέξη. Παρ' όλο που στην ηλικία περίπου των τριών ετών τα παιδιά έχουν κατακτήσει μία λέξη για τα περισσότερα πράγματα (Edward Arnold ,1975) αυτό φαίνεται πως δεν έχει συμβεί για την έννοια λέξη αυτή.

Επίσης η έννοια *ανάμεσα* είναι σχετικά πιο δύσκολη να την κατανοήσει ένα παιδί σε σχέση με το επάνω ή το κάτω , παρ' όλο που στην ηλικία των τεσσάρων είναι σε θέση να γνωρίζει τις τοπικές έννοιες. (Joyce Destefanis, Nancy Firchow, 2010)

Έπειτα για τις λανθασμένες απαντήσεις της λέξης *σαπούνι* πολύ πιθανόν να ευθύνεται η εικονοποίηση της λέξης η οποία ήδη είχε αντικατασταθεί λόγω των συχνών λανθασμένων απαντήσεων που δόθηκαν κατά την δοκιμαστική αξιολόγηση. Επίσης σήμερα η σύσταση του σαπουνιού έχει αλλάξει και πλέον στα περισσότερα σπίτια το βλέπουμε σε υγρή μορφή και με διαφορετική συσκευασία πράγμα που ίσως ευθύνεται για το ποσοστό των λαθών που απάντησαν τα παιδιά. Η πιο συχνή λανθασμένη κατονομασία της λέξης ήταν «*μπανιέρα*» πράγμα που μπορεί να ερμηνευθεί σύμφωνα με την θεωρία των υπερεκτάσεων . Αυτό σημαίνει πως για να εμφανίσει τόσο μεγάλο ποσοστό λανθασμένης κατονομασίας η λέξη *σαπούνι*, σίγουρα η εικόνα της εμφανίζει πολλά οπτικά και μόνο κοινά χαρακτηριστικά με την αναπαράσταση της μπανιέρας. Έτσι τα παιδιά στην προσπάθειά τους να εκφράσουν σωστά την ονομασία του αντικειμένου την κατονομάζουν σύμφωνα με αυτό που ταιριάζει περισσότερο στις αναπαραστάσεις που έχουν για το κάθε αντικείμενο.

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, τα περισσότερα παιδιά από την ηλικία των τριών ετών έχουν περίπου μία λέξη για κάθε αντικείμενο (Edward Arnold ,1975) πράγμα το οποίο συμβαίνει στην περίπτωση που η εικόνα απεικόνιζε ένα **σορτς**. Η πιο συχνή ονομασία που δόθηκε στην λέξη ήταν «παντελόνη». Το σορτς με το παντελόνη σαφώς και έχουν κοινά σημασιολογικά αλλά και οπτικά χαρακτηριστικά αλλά έχουν και μία μεγάλη διαφορά που τα διαχωρίζει. Συγκεκριμένα το σορτς είναι κοντό και όχι μακρύ , επίσης το πρώτο το φοράμε μόνο το καλοκαίρι ενώ το δεύτερο σε όλες τις εποχές. Πολύ πιθανόν τα παιδιά αυτής της ηλικίας να μην έχουν κατακτήσει επαρκώς την συγκεκριμένη λέξη και προκειμένου να την εκφράσουν χρησιμοποιούν μία άλλη που εμφανίζει τα περισσότερα κοινά χαρακτηριστικά και είναι το «παντελόνη».

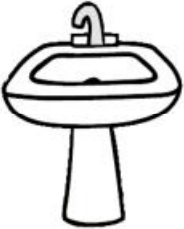
Για το **πουλόβερ** αντίθετα πολύ πιθανόν να ευθύνεται το γεγονός πως μέσω της εικόνας δεν γίνεται ιδιαίτερα αντιληπτή η υφή του ρούχου. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα το παιδί να το συγχέει με την μπλούζα όπου στην πραγματικότητα έχουν κοινά οπτικά και σημασιολογικά χαρακτηριστικά καθώς και ομοιότητες όσον αφορά τη χρήση τους.

Τέλος , όσον αφορά στον **νεροχύτη** δεν υπάρχει κάποια ιδέα για τους λόγους που μόνο 4 φορές κατονομάστηκε σωστά . Η μόνη σωστή σκέψη θα ήταν πως ίσως είναι μια λέξη που κατακτούν σε λίγο μεγαλύτερη ηλικία τα παιδιά ή που αρχίζουν σε αυτήν εδώ την ηλικία να την κατακτούν.

Τέλος αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως ενώ τα παιδιά ολοκληρώνουν την κατάκτηση της έννοιας των **αντιθέτων** έως τα πέντε έτη (Joyce Destefanis, Nancy Firchow, 2010), δεν παρουσίασαν μεγάλο αριθμό λαθών στην δραστηριότητα αυτή.

Ηλικιακή κατηγορία (4;1 – 4;6)

Ομοίως, στον παρακάτω πίνακα απεικονίζονται οι εικόνες όπου η κατονομασία τους δυσκόλεψε περισσότερο τα παιδιά της τρίτης ηλικιακής ομάδας και το αντίστοιχο σύνολο σωστών απαντήσεων:

Λέξη – στόχος	Συνολικές σωστές απαντήσεις
Σαλόνι 	1/20
Υπνοδωμάτιο 	0/20
Νεροχύτης 	4/20
Κανάτα 	4/20
Νιπτήρας 	0/20

<p>Σαπούνι</p> 	<p>4/20</p>
<p>Σαμπουάν- αφρόλουτρο</p> 	<p>4/20</p>
<p>Πουλόβερ</p> 	<p>4/20</p>
<p>Παλτό- μπουφάν</p> 	<p>3/20</p>
<p>Ανάμεσα</p> 	<p>1/20</p>
<p>Δίπλα</p> 	<p>3/20</p>

Εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι ενώ αναμέναμε από τα παιδιά της μεγαλύτερης ηλικιακής ομάδας να έχουν καλύτερη απόδοση στο σύνολο των εικόνων που τους ζητήθηκε να κατονομάσουν, συνέβη το αντίθετο.

Συγκεκριμένα, ενώ η λέξη *σαλόφι* είναι αρκετά συχνή και πιστεύεται ότι χρησιμοποιείται στο επικοινωνιακό περιβάλλον του παιδιού, η απόδοση των παιδιών διέψευσαν τη συγκεκριμένη υπόθεση.

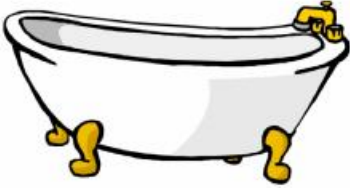
Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, ορισμένες από τις λέξεις που εξετάστηκαν π.χ. *υπνοδωμάτιο*, *κανάτα*, *νιπτήρας*, *ανάμεσα* αποτελούν λέξεις χαμηλής συχνότητας όχι μόνο για τα παιδιά της ηλικίας αυτής αλλά και γενικότερα. Στη κατονομασία και των τεσσάρων αντίστοιχων εικόνων οι λόγοι για τους οποίους τα παιδιά δυσκολεύτηκαν δεν διαφέρουν από αυτούς στην περίπτωση των δύο προηγούμενων ηλικιακών ομάδων. Συνεπώς η χαμηλή απόδοση στη κατονομασία τους δεν μας προκαλεί ιδιαίτερη εντύπωση.

Όσον αφορά τη λέξη *σαπούφι*, όπου η αντίστοιχη εικόνα προβλημάτισε τα περισσότερα παιδιά και των τριών ηλικιακών ομάδων, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, πιστεύεται ότι ευθύνεται η εικονοποίηση της λέξης και το γεγονός ότι σήμερα σπάνια το συναντάμε σε αυτή τη μορφή. Η εικονοποίηση ενδέχεται να ευθύνεται και στην περίπτωση όπου η εικόνα κατονόμαζε ένα *σαμπουάν-αφρόλουτρο*.

Το γεγονός ότι μέσω της εικόνας δεν μπορεί να αναγνωριστεί η ποιότητα, και συγκεκριμένα του *πουλόβερ* ίσως να επηρέασε και τα παιδιά αυτής της ηλικιακής ομάδας, καθώς πέτυχαν χαμηλό ποσοστό επιτυχίας. Η υπόθεση αυτή και η εικονοποίηση της λέξης *παλτό-μπουφάν* ίσως να αποτελούν δύο πιθανούς λόγους της χαμηλής απόδοσης των παιδιών.

Ενώ στην ηλικία αυτή αναμέναμε από τα παιδιά να εκφράσουν με μεγαλύτερη επιτυχία τις χωρικές έννοιες, συνέβη το αντίθετο. Συγκεκριμένα, ενώ η λέξη *δίπλα* είναι υψηλής συχνότητας μόνο τρία παιδιά από τα είκοσι την ανέφεραν. Αυτή η χωρική έννοια θα έπρεπε να συμπεριλαμβάνεται στο λεξιλόγιο των παιδιών της ηλικίας αυτής (GreatSchools, 2010). Άρα πιθανή αιτία του χαμηλού ποσοστού επιτυχίας ίσως να αποτελεί η εικονοποίηση της έννοιας σε αντίθεση με την έννοια *ανάμεσα* που θεωρείται λέξη χαμηλής συχνότητας και ίσως υψηλής δυσκολίας για τα παιδιά που εξετάστηκαν.

Είναι γεγονός ότι στην περίπτωση που το παιδί δεν έβρισκε τη λέξη-στόχο όταν του παρουσιαζόταν η αντίστοιχη εικόνα, απαντούσε λανθασμένα. Η απάντηση του αυτή χαρακτηριζόταν τις περισσότερες φορές από κοινά χαρακτηριστικά με τη λέξη – στόχο. Παρακάτω αναφέρεται ως παράδειγμα η πιο συχνή λανθασμένη απάντηση των παιδιών και από τις τρεις ηλικιακές ομάδες:

<p>Λέξη - στόχος: σαπούνι</p>	<p>Λανθασμένη απάντηση: μπάνιο-μπανιέρα</p>
	
<p>Χαρακτηριστικά: άσπρο, οβάλ σχήμα, εσοκή στο κέντρο του αντικειμένου, μπουρμπουλήθρες και νερό (ίσως να επηρέασαν)</p>	<p>Χαρακτηριστικά: άσπρο, οβάλ σχήμα, εσοκή στο κέντρο του αντικειμένου</p>

7.2 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΧΡΟΝΟ ΧΟΡΗΓΗΓΗΣ

Αξίζει να σημειωθεί ότι παρά το μεγάλο μέρος του βασικού λεξιλογίου των παιδιών προσχολικής ηλικίας που αξιολογήθηκε, ο συνολικός χρόνος ήταν σχετικά μικρός. Συγκεκριμένα, όπως υπολογίστηκε, ο χρόνος χορήγησης της αξιολόγησης ήταν περίπου 19 λεπτά.

7.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Κατά τη διάρκεια των αξιολογήσεων που πραγματοποιήθηκαν, παρατηρήθηκε ότι τα περισσότερα παιδιά ήταν ευδιάθετα και πρόθυμα να συνεργαστούν ενώ ανταποκρίνονταν και απαντούσαν με ιδιαίτερη ευκολία. Η πλειοψηφία τους ολοκλήρωσε επιτυχώς τη δοκιμασία αξιολόγησης εκτός από ένα παιδί της πρώτης ηλικιακής ομάδας που δεν μπόρεσε να ολοκληρώσει την δοκιμασία . Παρακάτω αναφέρονται σε ποσοστά και ανά ηλικιακή κατηγορία πόσα από τα παιδιά είχαν διάσπαση προσοχής ή δε διατηρούσαν το θέμα συζήτησης:

1^η Ηλικιακή ομάδα (3;0-3;6) : 35%

2^η Ηλικιακή ομάδα (3;7-4;0) : 11,15%

3^η Ηλικιακή ομάδα (4;1-4;6) : 25%

Με βάση τα παραπάνω αυτό που προκύπτει και συνδέεται άμεσα με την πολύ καλή επίδοση των παιδιών της μεσαίας ηλικιακής κατηγορίας είναι το γεγονός πως η ομάδα αυτή παρουσίασε και το μικρότερο ποσοστό διάσπασης της προσοχής .

7.4 ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ

Είναι γεγονός ότι παρά το μεγάλο μέρος του λεξιλογίου που αξιολογήθηκε μέσω του συγκεκριμένου λογισμικού, ο χρόνος που χρειάστηκε ήταν περίπου 19 λεπτά. Στο διάστημα αυτό λίγα ήταν τα παιδιά που κουράστηκαν πριν ακόμα τελειώσει η δοκιμασία. Αντίθετα, η πλειοψηφία τους ολοκλήρωσαν ακούραστα και ευχάριστα την αξιολόγηση. Λαμβάνοντας υπ' όψιν τα παραπάνω, μια μελλοντική σκέψη αποτελεί ο εμπλουτισμός του λογισμικού με κατηγορίες που δεν αξιολογήθηκαν π.χ. ζώα, ή ακόμα και ο εμπλουτισμός των ήδη υπάρχοντων εννοιολογικών κατηγοριών π.χ. λαχανικά. Με αυτό τον τρόπο η δοκιμασία αξιολόγησης θα θεωρείται πλήρης και θα

μπορεί να χρησιμοποιηθεί ανά πάσα στιγμή στην αξιολόγηση παιδιών προσχολικής ηλικίας.

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, διαπιστώθηκε ότι τα παιδιά εντυπωσιάζονται όταν αντίκριζαν τον Η/Υ αλλά ακόμα περισσότερο τα βίντεο της αξιολόγησης. Επιδιώκοντας πάντα οι συνεδρίες να είναι ευχάριστες και εναλλακτικές ως προς το είδος τους για το παιδί έτσι ώστε να αποφεύγεται η μονοτονία, δημιουργείται μια ακόμα σκέψη. Συγκεκριμένα εφόσον γίνουν οι απαραίτητες τροποποιήσεις στην συγκεκριμένη αξιολόγηση, θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί στα πλαίσια της θεραπευτικής παρέμβασης. Αναλυτικότερα, οι αλλαγές θα περιλαμβάνουν τροποποιημένες ηχογραφήσεις (π.χ. «τι είναι αυτό;») και ανάλογα με τη δυσκολία που παρουσιάζει το παιδί θα δίνονται και οι απαραίτητες διευκολύνσεις είτε σημασιολογικές είτε φωνολογικές (π.χ. λέξη στόχος: ποτήρι, φωνολογική διευκόλυνση: «πο...», σημασιολογική διευκόλυνση «με αυτό πίνουμε»). Όσο θα αυξάνονται οι επαναλήψεις, τόσο θα μειώνονται οι διευκολύνσεις που θα παρέχονται στο παιδί. Ακόμα, επειδή στα παιδιά αρέσει αρκετά να ασχολούνται με τον Η/Υ, σε περίπτωση που δεν γνωρίζουν τη λέξη-στόχο θα τους δίνεται η δυνατότητα να επιλέγουν μόνα τους με τη χρήση του ποντικιού ανάμεσα σε εναλλακτικές απαντήσεις. Όπως είναι γνωστό, πολύ σημαντικό κομμάτι στα πλαίσια της θεραπείας αποτελεί η επιβράβευση του παιδιού. Γι' αυτό το λόγο σε περίπτωση που το παιδί πετυχαίνει τις σωστές απαντήσεις θα προβάλλονται αντίστοιχες σκηνές λεκτικής επιβράβευσης. Σε αντίθετη περίπτωση οι σκηνές θα περιλαμβάνουν φράσεις όπως «προσπάθησε ξανά κ.τ.λ.»

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ :

- ◆ Anderson R. John (1977), A theory of language acquisition based on general learning principles.
- ◆ Arnold Edward,(1975) Learning How to Mean: Explorations in the Development of Language, London
- ◆ Barbara May Bernhardt, University of British Columbia, Nenagh Kemp, University of Tasmania , Janet F. Werker, University of British Columbia (2007) , Early word-object associations and later language development, Vol 27(4): 315–328 (200711) , First Language 2007; 27; 315
- ◆ Bloomquist Jennifer , (2007) Developmental trends in semantic acquisition: Evidence from over-extensions in child language, Vol 27(4): 407–420 (200711), First Language 2007; 27; 407, Gettysburg College, Pennsylvania.
- ◆ Βογινδρούκας, Αντωνιάδης , Καραγιάννης (2007) , Δοκιμασία Γλωσσικής Αντίληψης και Έκφρασης
- ◆ Cognitive and Language Development . Ανακτήθηκε 5 Απριλίου 2010 από μηχανή αναζήτησης : www.google.gr πληκτρολογώντας http://www.psyc.bbk.ac.uk/people/academic/thomas_m/thomas_cogdev_lecture_files/frame.htm.
(School of Psychology, 2010)
- ◆ Developmental milestones: Ages 3 through 5, Ανακτήθηκε 9 Απριλίου 2010 από <http://www.greatschools.org/parenting/social-skills/developmental-milestones-ages-3-through-5.gs?content=724&page=3>.
(GreatSchools, 2010)
- ◆ Finkelstein E. and Gurdy L. (2007), Flash CS3 for DUMMIES , Wiley Publishing, Inc
- ◆ Fromkin, V. / Rodman, R. (1998) “An introduction to language” Fort Worth: Harcourt Brace College Publishers.
- ◆ Gerard J. Wolff (1980) , Language Acquisition and the discovery of phrase structure language and speech, Vol. 23, Part 3, The University of Dundee.

- ◆ Gleitman L. R. , M. Liberman, and D. N. Osherson (Eds.), An Invitation to Cognitive Science, 2nd Ed. Volume 1: Language. Cambridge, MA: MIT Press.
- ◆ Glycol B. (2007), Adobe Flash CS3 Professional Classroom in a Book, USA
- ◆ Guasti, M. –T. (2002). Language Acquisition: The Growth of Grammar. Cambridge / Massachusetts
- ◆ Harley, T. (2001). The Psychology of Language. Psychology Press
- ◆ Κωνσταντίνου Δ. Πόρποδα (2003) , Η Μάθηση και οι Δυσκολίες της (Γνωστική Προσέγγιση), Πάτρα
- ◆ Καμπανάρου Μ. , (2007) , Διαγνωστικά θέματα Λογοθεραπείας , Αθήνα , Εκδόσεις Ελλην
- ◆ Κατή Δ. (1992) , Γλώσσα και Επικοινωνία στο Παιδί , ΣΤ΄ Έκδοση , Αθήνα , Εκδόσεις Οδυσσέας
- ◆ Language Development in Children, Ανακτήθηκε 9 Απριλίου 2010 από http://www.childdevelopmentinfo.com/development/language_development.shtml (Child Development Institute, 2010)
- ◆ Moerk, E., L., (1975), Verbal interaction between children and their mothers in during the preschool years, Developmental of Psychology , 11, 788-794.
- ◆ Παρασκευόπουλος Ι. (1985) , Εξελικτική Ψυχολογία Η ψυχική ζωή από τη σύλληψη ως την ενηλικίωση , τόμος 2 , Αθήνα
- ◆ Παυλίδου Θ. (1995), Επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης, Εκδόσεις Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη
- ◆ Φιλιππάκη – Warburton E. (1992) , Εισαγωγή στη Θεωρητική Γλωσσολογία , Όγδοη έκδοση , Αθήνα , Εκδόσεις Νεφέλη
- ◆ Wisconsin Child Welfare Training System , Ανακτήθηκε 15 Απριλίου 2010 από <http://wcwts.wisc.edu/>, (WCWTS, 2010)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

ΦΟΡΜΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

ΗΛΙΚΙΑ: _____ ΗΜΕΡ/ΝΙΑ ΕΞΕΤΑΣΗΣ: _____
ΕΞΕΤΑΣΤΗΣ: _____ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΕΞΕΤΑΣΗΣ: _____

ΔΩΜΑΤΙΑ ΣΠΙΤΙΟΥ

ΛΕΞΗ – ΕΙΚΟΝΑ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
1. Κουζίνα			
2. Σαλόνι			
3. Μπάνιο			
4. Υπνοδωμάτιο			

ΚΟΥΖΙΝΑ

ΛΕΞΗ – ΕΙΚΟΝΑ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
ΕΠΙΠΛΑ			
5. Ντουλάπι			
6. Κουζίνα – φούρνος			
7. Νεροχύτης			
8. Συρτάρια			
9. Τραπέζι			
10. Καρέκλα			
11. Ψυγείο			
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ			
12. Πιάτο			
13. Κουτάλι			
14. Πιρούνι			
15. Μαχαίρι			
16. Κατσαρόλα			
17. Τηγάνι			
18. Βρύση			
19. Κανάτα			
20. Ποτήρι			

ΤΡΟΦΙΜΑ

ΛΕΞΗ – ΕΙΚΟΝΑ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΆΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
ΤΡΟΦΙΜΑ			
21. Αυγό			
22. Τυρί			
23. Ψάρι			
24. Κοτόπουλο			
ΦΡΟΥΤΑ			
25. Πορτοκάλι			
26. Καρπούζι			
27. Κεράσι			
28. Φράουλα			
29. Μήλο			
30. Μπανάνα			
ΛΑΧΑΝΙΚΑ			
31. Λεμόνι			
32. Ντομάτα			
33. Αγγούρι			
34. Πιπεριά			
ΠΟΣΙΜΑ/ΡΟΦΗΜΑΤΑ			
35. Γάλα			
36. Χυμός			
37. Νερό			

ΡΗΜΑΤΑ

ΛΕΞΗ – ΕΙΚΟΝΑ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΆΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
ΚΟΥΖΙΝΑ			
38. Τρώω			
39. Πίνω			
40. Ψήνω – μαγειρεύω			
ΣΑΛΟΝΙ			
41. Σιδερώνω			
42. Βλέπω – κοιτάζω			
43. Κάθομαι			
44. Διαβάζω			
45. Κρύβομαι			
46. Καθαρίζω			
ΥΠΝΟΔΩΜΑΤΙΟ			
47. Ανοίγω – κλείνω			
48. Κοιμάμαι			
49. Παίζω			
50. Χορεύω – ακούω μουσική			
51. Διαβάζω			

52. Ζωγραφίζω			
ΜΠΑΝΙΟ			
53. Πλένομαι – κάνω μπάνιο			
54. Βουρτσίζω – πλένω (δόντια)			
55. Χτενίζομαι			

ΣΑΛΟΝΙ

ΛΕΞΗ – ΕΙΚΟΝΑ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
ΕΠΙΠΛΑ			
56. Καναπές			
57. Τραπεζί			
58. Ντουλάπι			
59. Κουρτίνα			
60. Ρολόι			
61. Τηλεόραση			
62. Τηλέφωνο			
63. Φωτιστικό			
64. Μαξιλάρια			
65. Βάζο			

ΧΡΩΜΑΤΑ

ΛΕΞΗ – ΕΙΚΟΝΑ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
66. Πράσινο			
67. Άσπρο			
68. Μαύρο			
69. Κόκκινο			
70. Μπλε			
71. Καφέ			
72. Πορτοκαλί			
73. Κίτρινο			

ΜΠΑΝΙΟ

ΛΕΞΗ – ΕΙΚΟΝΑ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
ΕΠΙΠΛΑ			
74. Νιπτήρας			
75. Μπανιέρα			
76. Λεκάνη – τουαλέτα			
77. Καθρέπτης			

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ			
78. Οδοντόβουρτσα			
79. Οδοντόκρεμα			
80. Σαπούνι			
81. Χαρτί			
82. Πετσέτα			
83. Χτένα – τσατσάρα			
84. Σαμπουάν – αφρόλουτρο			

ΥΠΗΝΟΔΩΜΑΤΙΟ

ΛΕΞΗ – ΕΙΚΟΝΑ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΆΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
ΕΠΙΠΛΑ-ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ			
85. Ντουλάπα			
86. Κρεβάτι			
87. Ρολόι			
88. Χαλί			
89. Κουβέρτα – πάπλωμα			
90. Ραδιόφωνο			
91. Παιχνίδια			
92. Βιβλία			
93. Κάδρο – πίνακας			

ΡΟΥΧΑ

ΛΕΞΗ – ΕΙΚΟΝΑ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΆΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
94. Μπλούζα			
95. Σορτς			
96. Παπούτσια			
97. Παντελόνι			
98. Πουλόβερ			
99. Ζακέτα- μπουφάν			
100. Κάλτσες			
101. Κασκόλ			
102. Γάντια			
103. Παλτό-μπουφάν			
104. Φόρεμα			
105. Φούστα			
106. Καπέλο			
107. Μπότες			

ΤΟΠΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

ΛΕΞΗ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
108. Κάτω			
109. Μέσα			
110. Πάνω			
111. Πίσω			
112. Ανάμεσα			
113. Μπροστά			
114. Δίπλα			

ΑΝΤΙΘΕΤΑ

ΛΕΞΗ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
115. Καθαρά – βρώμικα			
116. Λίγα – πολλά			
117. Γεμάτο – άδειο			
118. Κλειστή – ανοιχτή			
119. Μεγάλη – μικρή			
120. Χοντρό – λεπτό			

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ :

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

1^η ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ 3,0-3,6

Πίνακας 1.1 Δωμάτια σπιτιού

ΛΕΞΗ-ΣΤΟΧΟΣ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
1. Κουζίνα	50%	30%	20%
2. Σαλόνι	5%	45%	50%
3. Μπάνιο	50%	20%	30%
4. Υπνοδωμάτιο	0%	20%	80%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	26,25 %	28,75 %	45 %

Πίνακας 1.2 Κουζίνα (έπιπλα –αντικείμενα)

ΛΕΞΗ-ΣΤΟΧΟΣ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
ΕΠΙΠΛΑ			
5. Ντουλάπι	60%	5%	35%
6. Κουζίνα-φούρνος	65%	20%	15%
7. Νεροχύτης	20%	5%	75%
8. Συρτάρια	70%	5%	25%
9. Τραπέζι	100%	0%	0%
10. Καρέκλα	100%	0%	0%
11. Ψυγείο	70%	15%	15%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	69,29 %	7,14 %	23,57 %
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ			
12. Πιάτο	85%	15%	0%
13. Κουτάλι	100%	0%	0%
14. Πιρούνι	100%	0%	0%
15. Μαχαίρι	100%	0%	0%
16. Κατσαρόλα	55%	25%	20%
17. Τηγάνι	40%	35%	25%
18. Βρύση	50%	15%	35%
19. Κανάτα	10%	25%	65%
20. Ποτήρι	95%	0%	5%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	70,55 %	12,78 %	16,67 %

Πίνακας 1.3 Τρόφιμα

ΛΕΞΗ-ΣΤΟΧΟΣ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
ΤΡΟΦΙΜΑ			
21. Αυγό	95%	5%	0%
22. Τυρί	70%	25%	5%
23. Ψάρι	100%	0%	0%
24. Κοτόπουλο	40%	35%	25%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	76,25 %	16,25 %	7,5 %
ΦΡΟΥΤΑ			
25. Πορτοκάλι	60%	10%	30%
26. Καρπούζι	80%	20%	0%
27. Κεράσι	45%	15%	40%
28. Φράουλα	90%	10%	0%
29. Μήλο	85%	0%	15%
30. Μπανάνα	100%	0%	0%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	76,67 %	9,16 %	14,17 %
ΛΑΧΑΝΙΚΑ			
31. Λεμόνι	65%	15%	20%
32. Ντομάτα	50%	30%	20%
33. Αγγούρι	15%	45%	40%
34. Πιπεριά	35%	65%	0%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	41,25 %	38,75 %	20 %
ΠΟΣΙΜΑ/ΡΟΦΗΜΑΤΑ			
35. Γάλα	100%	0%	0%
36. Χυμός	35%	50%	15%
37. Νερό	40%	20%	40%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	58,33 %	23,33 %	18,34 %

Πίνακας 1.4 Ρήματα

ΛΕΞΗ-ΣΤΟΧΟΣ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
ΚΟΥΖΙΝΑ			
38. Τρώω	50%	15%	35%
39. Πίνω	90%	5%	5%
40. Ψήνω-μαγειρεύω	40%	10%	50%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	60 %	10 %	30 %
ΣΑΛΙΟΝΙ			
41. Σιδερώνω	65%	20%	15%
42. Βλέπω-κοιτάζω	85%	0%	15%
43. Κάθομαι	60%	5%	35%
44. Διαβάζω	85%	5%	10%
45. Κρύβομαι	60%	5%	35%
46. Καθαρίζω	20%	40%	40%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	62,5 %	12,5 %	25 %
ΥΠΝΟΔΩΜΑΤΙΟ			
47. Ανοίγω-κλείνω	75%	5%	20%
48. Κοιμάμαι	90%	5%	5%
49. Παίζω	60%	0%	40%
50. Χορεύω-ακούω μουσική	25%	25%	50%
51. Διαβάζω	90%	0%	10%
52. Ζωγραφίζω	65%	5%	30%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	67,5 %	6,67 %	25,83 %
ΜΠΑΝΙΟ			
53. Πλένομαι-κάνω μπάνιο	85%	10%	5%
54. Βουρτσίζω-πλένω (δόντια)	95%	5%	0%
55. Χτενίζομαι	85%	0%	15%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	88,33 %	5 %	6,67 %

Πίνακας 1.5 Σαλόني (έπιπλα – αντικείμενα)

ΛΕΞΗ-ΣΤΟΧΟΣ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
56. Καναπές	100%	0%	0%
57. Τραπέζι	95%	5%	0%
58. Ντουλάπι	55%	15%	30%
59. Κουρτίνα	65%	10%	25%
60. Ρολόι	100%	0%	0%
61. Τηλεόραση	95%	5%	0%
62. Τηλέφωνο	90%	10%	0%
63. Φωτιστικό	25%	10%	65%
64. Μαξιλάρια	100%	0%	0%
65. Βάζο	35%	35%	30%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	76 %	9 %	15 %

Πίνακας 1.6 Χρώματα

ΛΕΞΗ-ΣΤΟΧΟΣ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
66. Πράσινο	75%	5%	20%
67. Άσπρο	65%	20%	15%
68. Μαύρο	85%	0%	15%
69. Κόκκινο	90%	5%	5%
70. Μπλέ	90%	0%	10%
71. Καφέ	80%	10%	10%
72. Πορτοκαλί	85%	10%	5%
73. Κίτρινο	70%	15%	15%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	80 %	8,13 %	11,87 %

Πίνακας 1.7 Μπάνιο (έπιπλα – αντικείμενα)

ΛΕΞΗ-ΣΤΟΧΟΣ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
ΕΠΙΠΛΑ			
74. Νιπτήρας	10%	15%	75%
75. Μπανιέρα	25%	0%	75%
76. Λεκάνη-τουαλέτα	95%	0%	5%
77. Καθρέπτης	50%	5%	45%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	45 %	5 %	50 %
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ			
78. Οδοντόβουρτσα	40%	15%	45%
79. Οδοντόκρεμα	40%	15%	45%
80. Σαπούνι	5%	45%	50%
81. Χαρτί	90%	0%	10%
82. Πετσέτα	50%	25%	25%
83. Χτένα-τσατσάρα	75%	10%	15%
84. Σαμπουάν-αφρόλουτρο	20%	25%	55%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	45,71 %	19,29 %	35 %

Πίνακας 1.8 Υπνοδωμάτιο (έπιπλα – αντικείμενα)

ΛΕΞΗ- ΣΤΟΧΟΣ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
85. Ντουλάπα	35%	30%	35%
86. Κρεβάτι	95%	5%	0%
87. Ρολόι	100%	0%	0%
88. Χαλί	60%	15%	25%
89. Κουβέρτα-πάπλωμα	70%	15%	15%
90. Ραδιόφωνο	25%	20%	55%
91. Παιχνίδια	80%	10%	10%
92. Βιβλία	100%	0%	0%
93. Κάδρο-πίνακας	5%	5%	90%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	63,33 %	11,11 %	25,56 %

Πίνακας 1.9 Ρούχα

ΛΕΞΗ-ΣΤΟΧΟΣ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
94. Μπλούζα	55%	30%	15%
95. Σορτς	5%	15%	80%
96. Παπούτσια	90%	5%	5%
97. Παντελόνι	95%	5%	0%
98. Πουλόβερ	5%	25%	70%
99. Ζακέτα-μπουφάν	25%	20%	55%
100. Κάλτσες	45%	35%	20%
101. Κασκόλ	50%	30%	20%
102. Γάντια	95%	5%	0%
103. Παλτό-μπουφάν	30%	35%	35%
104. Φόρεμα	65%	25%	10%
105. Φούστα	60%	25%	15%
106. Καπέλο	80%	20%	0%
107. Μπότες	55%	30%	15%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	53,93 %	21,79 %	24,28 %

Πίνακας 1.10 Τοπικές έννοιες

ΛΕΞΗ-ΣΤΟΧΟΣ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
108. Κάτω	65%	15%	20%
109. Μέσα	75%	10%	15%
110. Πάνω	40%	45%	15%
111. Πίσω	35%	55%	10%
112. Ανάμεσα	5%	55%	40%
113. Μπροστά	30%	35%	35%
114. Δίπλα	5%	25%	70%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	36,43 %	34,28 %	29,29 %

Πίνακας 1.11 Αντίθετα

ΛΕΞΗ-ΣΤΟΧΟΣ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
115. Καθαρά-βρώμικα	55%	30%	15%
116. Λίγα-πολλά	70%	30%	0%
117. Γεμάτο-άδειο	20%	45%	35%
118. Κλειστή- ανοιχτή	60%	40%	0%
119. Μεγάλη-μικρή	85%	10%	5%
120. Χοντρό-λεπτό	0%	35%	65%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	48,33 %	31,67 %	20 %

2^η ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ 3,7 - 4,0

Πίνακας 2.1 Δωμάτια σπιτιού

ΛΕΞΗ-ΣΤΟΧΟΣ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
1. Κουζίνα	75%	20%	5%
2. Σαλόνι	30%	20%	50%
3. Μπάνιο	80%	10%	10%
4. Υπνοδωμάτιο	5%	35%	60%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	48%	21%	33%

Πίνακας 2.2 Κουζίνα (έπιπλα –αντικείμενα)

ΛΕΞΗ-ΣΤΟΧΟΣ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
<i>ΕΠΙΠΛΑ</i>			
5. Ντουλάπι	85%	15%	0%
6. Κουζίνα-φούρνος	80%	15%	5%
7. Νεροχύτης	20%	40%	40%
8. Συρτάρια	30%	25%	45%
9. Τραπέζι	100%	0%	0%
10. Καρέκλα	100%	0%	0%
11. Ψυγείο	90%	10%	0%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	72%	15%	13%
<i>ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ</i>			
12. Πιάτο	95%	0%	5%
13. Κουτάλι	100%	0%	0%
14. Πιρούνι	90%	0%	10%
15. Μαχαίρι	95%	0%	5%
16. Κατσαρόλα	45%	35%	20%
17. Τηγάνι	60%	25%	15%
18. Βρύση	75%	20%	5%
19. Κανάτα	10%	50%	40%
20. Ποτήρι	95%	5%	0%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	74%	15%	11%

Πίνακας 2.3 Τρόφιμα

ΛΕΞΗ-ΣΤΟΧΟΣ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
ΤΡΟΦΙΜΑ			
21. Αυγό	95%	5%	0%
22. Τυρί	95%	5%	0%
23. Ψάρι	100%	0%	0%
24. Κοτόπουλο	65%	15%	20%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	89%	6%	5%
ΦΡΟΥΤΑ			
25. Πορτοκάλι	95%	0%	5%
26. Καρπούζι	70%	25%	5%
27. Κεράσι	50%	30%	20%
28. Φράουλα	100%	0%	0%
29. Μήλο	100%	0%	0%
30. Μπανάνα	100%	0%	0%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	86%	9%	5%
ΛΑΧΑΝΙΚΑ			
31. Λεμόνι	65%	15%	20%
32. Ντομάτα	55%	25%	20%
33. Αγγούρι	30%	55%	15%
34. Πιπεριά	35%	50%	15%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	46%	36%	18%
ΠΟΣΙΜΑ/ΡΟΦΗΜΑΤΑ			
35. Γάλα	100%	0%	0%
36. Χυμός	55%	30%	15%
37. Νερό	45%	25%	30%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	67%	18%	15%

Πίνακας 2.4 Ρήματα

ΛΕΞΗ-ΣΤΟΧΟΣ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
ΚΟΥΖΙΝΑ			
38. Τρώω	60%	30%	10%
39. Πίνω	90%	5%	5%
40. Ψήνω-μαγειρεύω	45%	15%	40%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	65%	17%	18%
ΣΑΛΙΟΝΙ			
41. Σιδερώνω	70%	5%	25%
42. Βλέπω-κοιτάζω	75%	10%	15%
43. Κάθομαι	45%	10%	45%
44. Διαβάζω	85%	0%	15%
45. Κρύβομαι	85%	5%	10%
46. Καθαρίζω	40%	30%	30%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	67%	10%	23%
ΥΠΝΟΔΩΜΑΤΙΟ			
47. Ανοίγω-κλείνω	85%	5%	10%
48. Κοιμάμαι	90%	0%	10%
49. Παίζω	75%	5%	20%
50. Χορεύω-ακούω μουσική	65%	10%	25%
51. Διαβάζω	100%	0%	0%
52. Ζωγραφίζω	85%	0%	15%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	83%	3%	13%
ΜΠΑΝΙΟ			
53. Πλένομαι-κάνω μπάνιο	100%	0%	0%
54. Βουρτσίζω-πλένω (δόντια)	95%	0%	5%
55. Χτενίζομαι	80%	0%	20%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	92%	0%	8%

Πίνακας 2.5 Σαλόνι (έπιπλα – αντικείμενα)

ΛΕΞΗ-ΣΤΟΧΟΣ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
56. Καναπές	90%	5%	5%
57. Τραπέζι	100%	0%	0%
58. Ντουλάπι	75%	5%	20%
59. Κουρτίνα	80%	15%	5%
60. Ρολόι	100%	0%	0%
61. Τηλεόραση	95%	0%	5%
62. Τηλέφωνο	90%	0%	10%
63. Φωτιστικό	30%	5%	65%
64. Μαξιλάρια	90%	0%	10%
65. Βάζο	60%	10%	30%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	81%	4%	15%

Πίνακας 2.6 Χρώματα

ΛΕΞΗ-ΣΤΟΧΟΣ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
66. Πράσινο	80%	10%	10%
67. Άσπρο	90%	5%	5%
68. Μαύρο	80%	15%	5%
69. Κόκκινο	80%	5%	15%
70. Μπλέ	95%	5%	0%
71. Καφέ	85%	10%	5%
72. Πορτοκαλί	70%	10%	20%
73. Κίτρινο	85%	10%	5%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	83%	9%	8%

Πίνακας 2.7 Μπάνιο (έπιπλα – αντικείμενα)

ΛΕΞΗ-ΣΤΟΧΟΣ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
ΕΠΙΠΛΑ			
74. Νιπτήρας	5%	30%	65%
75. Μπανιέρα	40%	5%	55%
76. Λεκάνη-τουαλέτα	95%	5%	0%
77. Καθρέπτης	70%	5%	25%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	53%	11%	36%
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ			
78. Οδοντόβουρτσα	50%	10%	40%
79. Οδοντόκρεμα	35%	40%	25%
80. Σαπούνι	10%	25%	65%
81. Χαρτί	90%	5%	5%
82. Πετσέτα	50%	25%	25%
83. Χτένα-τσατσάρα	80%	10%	10%
84. Σαμπουάν-αφρόλουτρο	25%	25%	50%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	49%	20%	31%

Πίνακας 2.8 Υπνοδωμάτιο (έπιπλα – αντικείμενα)

ΛΕΞΗ- ΣΤΟΧΟΣ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
85. Ντουλάπα	55%	20%	25%
86. Κρεβάτι	100%	0%	0%
87. Ρολόι	95%	0%	5%
88. Χαλί	60%	5%	35%
89. Κουβέρτα-πάπλωμα	75%	0%	25%
90. Ραδιόφωνο	60%	0%	40%
91. Παιχνίδια	60%	20%	20%
92. Βιβλία	100%	0%	0%
93. Κάδρο-πίνακας	20%	20%	60%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	69%	7%	23%

Πίνακας 2.9 Ρούχα

ΛΕΞΗ-ΣΤΟΧΟΣ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
94. Μπλούζα	85%	5%	10%
95. Σορτς	5%	15%	80%
96. Παπούτσια	100%	0%	0%
97. Παντελόνι	95%	0%	5%
98. Πουλόβερ	5%	15%	80%
99. Ζακέτα-μπουφάν	20%	25%	55%
100. Κάλτσες	45%	10%	45%
101. Κασκόλ	80%	10%	10%
102. Γάντια	100%	0%	0%
103. Παλτό-μπουφάν	30%	30%	40%
104. Φόρεμα	75%	10%	15%
105. Φούστα	55%	25%	20%
106. Καπέλο	95%	5%	0%
107. Μπότες	55%	10%	35%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	60,36%	11,43%	28,21%

Πίνακας 2.10 Τοπικές έννοιες

ΛΕΞΗ-ΣΤΟΧΟΣ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
108. Κάτω	95%	5%	0%
109. Μέσα	75%	25%	0%
110. Πάνω	65%	20%	15%
111. Πίσω	50%	20%	30%
112. Ανάμεσα	15%	55%	30%
113. Μπροστά	40%	35%	25%
114. Δίπλα	30%	20%	50%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	53%	26%	21%

Πίνακας 2.11 Αντίθετα

ΛΕΞΗ-ΣΤΟΧΟΣ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
115. Καθαρά-βρώμικα	90%	5%	5%
116. Λίγα-πολλά	95%	0%	5%
117. Γεμάτο-άδειο	25%	60%	15%
118. Κλειστή- ανοιχτή	80%	10%	10%
119. Μεγάλη-μικρή	95%	0%	5%
120. Χοντρό-λεπτό	30%	10%	60%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	69%	14%	17%

3^η ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ 4,1-4,6

Πίνακας 3.1 Δωμάτια σπιτιού

ΛΕΞΗ-ΣΤΟΧΟΣ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
1. Κουζίνα	50%	30%	20%
2. Σαλόνι	5%	20%	75%
3. Μπάνιο	50%	10%	40%
4. Υπνοδωμάτιο	0%	5%	95%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	26,25 %	16,25 %	57,5 %

Πίνακας 3.2 Κουζίνα (έπιπλα –αντικείμενα)

ΛΕΞΗ-ΣΤΟΧΟΣ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
ΕΠΙΠΛΑ			
5. Ντουλάπι	95%	5%	0%
6. Κουζίνα-φούρνος	80%	20%	0%
7. Νεροχύτης	20%	25%	55%
8. Συρτάρια	50%	5%	45%
9. Τραπέζι	100%	0%	0%
10. Καρέκλα	100%	0%	0%
11. Ψυγείο	95%	5%	0%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	77,14 %	8,57 %	14,29 %
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ			
12. Πιάτο	100%	0%	0%
13. Κουτάλι	90%	0%	10%
14. Πιρούνι	95%	0%	5%
15. Μαχαίρι	100%	0%	0%
16. Κατσαρόλα	60%	25%	15%
17. Τηγάνι	80%	0%	20%
18. Βρύση	65%	5%	30%
19. Κανάτα	20%	40%	40%
20. Ποτήρι	95%	0%	5%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	78,33 %	7,78 %	13,89 %

Πίνακας 3.3 Τρόφιμα

ΛΕΞΗ-ΣΤΟΧΟΣ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
ΤΡΟΦΙΜΑ			
21. Αυγό	100%	0%	0%
22. Τυρί	100%	0%	0%
23. Ψάρι	95%	0%	5%
24. Κοτόπουλο	55%	25%	20%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	87,5 %	6,25 %	6,25 %
ΦΡΟΥΤΑ			
25. Πορτοκάλι	65%	20%	15%
26. Καρπούζι	95%	5%	0%
27. Κεράσι	70%	10%	20%
28. Φράουλα	95%	5%	0%
29. Μήλο	85%	5%	10%
30. Μπανάνα	100%	0%	0%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	85 %	7,5 %	7,5 %
ΛΑΧΑΝΙΚΑ			
31. Λεμόνι	75%	10%	15%
32. Ντομάτα	60%	25%	15%
33. Αγγούρι	45%	35%	20%
34. Πιπεριά	30%	50%	20%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	52,5 %	30 %	17,5 %
ΠΟΣΙΜΑ/ΡΟΦΗΜΑΤΑ			
35. Γάλα	100%	0%	0%
36. Χυμός	55%	30%	15%
37. Νερό	50%	15%	35%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	68,33 %	15 %	16,67 %

Πίνακας 3.4 Ρήματα

ΛΕΞΗ-ΣΤΟΧΟΣ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
ΚΟΥΖΙΝΑ			
38. Τρώω	80%	15%	5%
39. Πίνω	100%	0%	0%
40. Ψήνω-μαγειρεύω	50%	15%	35%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	76,67 %	10 %	13,33 %
ΣΑΛΙΟΝΙ			
41. Σιδερώνω	85%	10%	5%
42. Βλέπω-κοιτάζω	100%	0%	0%
43. Κάθομαι	50%	25%	25%
44. Διαβάζω	70%	5%	25%
45. Κρύβομαι	80%	0%	20%
46. Καθαρίζω	50%	5%	45%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	72,5 %	7,5 %	20 %
ΥΠΝΟΔΩΜΑΤΙΟ			
47. Ανοίγω-κλείνω	75%	15%	10%
48. Κοιμάμαι	90%	0%	10%
49. Παίζω	85%	0%	15%
50. Χορεύω-ακούω μουσική	75%	5%	20%
51. Διαβάζω	95%	0%	5%
52. Ζωγραφίζω	75%	0%	25%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	82,5 %	3,33 %	14,17 %
ΜΠΑΝΙΟ			
53. Πλένομαι-κάνω μπάνιο	85%	0%	15%
54. Βουρτσίζω-πλένω (δόντια)	95%	0%	5%
55. Χτενίζομαι	100%	0%	0%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	93,33 %	0 %	6,67 %

Πίνακας 3.5 Σαλόνι (έπιπλα – αντικείμενα)

ΛΕΞΗ-ΣΤΟΧΟΣ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
56. Καναπές	100%	0%	0%
57. Τραπέζι	95%	5%	0%
58. Ντουλάπι	70%	10%	20%
59. Κουρτίνα	95%	0%	5%
60. Ρολόι	95%	0%	5%
61. Τηλεόραση	100%	0%	0%
62. Τηλέφωνο	95%	5%	0%
63. Φωτιστικό	30%	10%	60%
64. Μαξιλάρια	95%	5%	0%
65. Βάζο	65%	15%	20%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	84 %	5 %	11 %

Πίνακας 3.6 Χρώματα

ΛΕΞΗ-ΣΤΟΧΟΣ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
66. Πράσινο	80%	5%	15%
67. Άσπρο	90%	5%	5%
68. Μαύρο	80%	15%	5%
69. Κόκκινο	100%	0%	0%
70. Μπλέ	90%	0%	10%
71. Καφέ	95%	0%	5%
72. Πορτοκαλί	70%	10%	20%
73. Κίτρινο	95%	0%	5%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	87,5 %	4,375 %	8,12 %

Πίνακας 3.7 Μπάνιο (έπιπλα – αντικείμενα)

ΛΕΞΗ-ΣΤΟΧΟΣ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
ΕΠΙΠΛΑ			
74. Νιπτήρας	0%	20%	80%
75. Μπανιέρα	65%	0%	35%
76. Λεκάνη-τουαλέτα	85%	10%	5%
77. Καθρέπτης	60%	10%	30%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	52,5%	10%	37,5%
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ			
78. Οδοντόβουρτσα	45%	15%	40%
79. Οδοντόκρεμα	55%	10%	35%
80. Σαπούνι	20%	10%	70%
81. Χαρτί	80%	5%	15%
82. Πετσέτα	60%	0%	40%
83. Χτένα-τσατσάρα	85%	5%	10%
84. Σαμπουάν-αφρόλουτρο	20%	30%	50%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	52,14 %	10,71 %	37,15 %

Πίνακας 3.5 Σαλόνι (έπιπλα – αντικείμενα)

ΛΕΞΗ- ΣΤΟΧΟΣ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
85. Ντουλάπα	80%	10%	10%
86. Κρεβάτι	95%	0%	5%
87. Ρολόι	90%	0%	10%
88. Χαλί	65%	10%	25%
89. Κουβέρτα-πάπλωμα	70%	5%	25%
90. Ραδιόφωνο	55%	10%	35%
91. Παιχνίδια	75%	20%	5%
92. Βιβλία	95%	5%	0%
93. Κάδρο-πίνακας	25%	10%	65%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	72,22 %	7,78 %	20 %

Πίνακας 3.9 Ρούχα

ΛΕΞΗ-ΣΤΟΧΟΣ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
94. Μπλούζα	95%	0%	5%
95. Σορτς	40%	5%	55%
96. Παπούτσια	100%	0%	0%
97. Παντελόνι	95%	5%	0%
98. Πουλόβερ	20%	10%	70%
99. Ζακέτα-μπουφάν	40%	30%	30%
100. Κάλτσες	75%	10%	15%
101. Κασκόλ	75%	25%	0%
102. Γάντια	100%	0%	0%
103. Παλτό-μπουφάν	15%	30%	55%
104. φόρεμα	80%	15%	5%
105. Φούστα	60%	10%	30%
106. Καπέλο	95%	0%	5%
107. Μπότες	55%	5%	40%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	67,5 %	10,36 %	22,14 %

Πίνακας 3.10 Τοπικές έννοιες

ΛΕΞΗ-ΣΤΟΧΟΣ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
108. Κάτω	85%	5%	10%
109. Μέσα	70%	25%	5%
110. Πάνω	60%	25%	15%
111. Πίσω	80%	5%	15%
112. Ανάμεσα	5%	60%	35%
113. Μπροστά	50%	15%	35%
114. Δίπλα	15%	15%	70%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	52,14 %	21,43 %	26,43 %

Πίνακας 3.11 Αντίθετα

ΛΕΞΗ-ΣΤΟΧΟΣ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΛΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
115. Καθαρά-βρώμικα	85%	10%	5%
116. Λίγα-πολλά	85%	15%	0%
117. Γεμάτο-άδειο	30%	35%	35%
118. Κλειστή- ανοιχτή	65%	30%	5%
119. Μεγάλη-μικρή	95%	5%	0%
120. Χοντρό-λεπτό	35%	5%	60%
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	65,83 %	16,67 %	17,5 %